

Jonathan Swift

Gulliver kalandos utazásai

Mercator
Stúdió

Minden jog fenntartva, beleértve bárminemű sokszorosítás, másolás és közlés jogát is.

A magyar irodalom és kultúra értékeinek ápolása és terjesztése érdekében az Országos Széchenyi Könyvtár Magyar Elektronikus Könyvtárával együttműködve kiadja a Mercator Stúdió.

Felelős kiadó a Mercator Stúdió vezetője

Műszaki szerkesztés, tipográfia: Dr. Pétery Kristóf

ISBN 963 606 327 3

© Mercator Stúdió, 2006

Mercator Stúdió Elektronikus Könyvkiadó
2000 Szentendre, Harkály u. 17.

www.akonyv.hu

Tel/Fax: 06-26-301-549

Mobil: 06-30-305-9489

e-mail: peteryk@axelero.hu

Jonathan Swift

**GULLIVER KALANDOS
UTAZÁSAI**

Fordította: Vajdai Ernő

Tartalom

ELSŐ RÉSZ UTAZÁS LILIPUTBA	5
I. Fejezet	5
II. Fejezet	12
III. Fejezet.	20
IV. Fejezet	25
V. Fejezet	28
VI. Fejezet.	32
VII. Fejezet	37
VIII. Fejezet	42
MÁSODIK RÉSZ UTAZÁS BROBDINGNAGBA	48
I. Fejezet	48
II. Fejezet	53
III. Fejezet	59
IV. Fejezet	65
V. Fejezet	73
VI. Fejezet	77
VII. Fejezet	82
VIII. Fejezet	88
IX. Fejezet	94

ELSŐ RÉSZ

UTAZÁS LILIPUTBA

I. Fejezet

Atyámnak kis földbirtoka volt Nottinghamshire grófságban. Öt fia volt; én voltam a harmadik a hadban. Elénk, vidor fiúcska voltam, de azért a veszteg-üléstől és a tanulástól sem idegenkedtem. Még alig voltam tizennégy éves, amikor atyám s cambridge-i egyetemre küldött, ahol három évig tanultam és szorgalmammal teljesen kivívtam tanáraink megalégedését. De atyám szűk jövedelméből testvéreim nevelésére sem tellett s azért sajna, az egyetemi tanulmányokat abba kellett hagynom. Inasnak adtak, még pedig Bates James úrhoz, London legjelesebb sebészéhez. Három évig inaskodtam, és a mesterségemmel járó teendők mellett nagy buzgalommal tanulgattam a mennyiségtant és a hajózás mesterségéhez szükséges tudnivalókat. Valami titkos szózat váltig azt súgta, hogy a sors hosszú utazásokra szemelt ki engem. Már régóta nagy lett volna a kedvem az utazáshoz. Valami legyőzhetetlen vágy ösztökélt, hogy keljek útra, s ismerkedjem meg idegen országbeli népekkel és az ő szokásaikkal.

Amikor tehát a tanulás ideje lejárt, és minekutána atyámtól és nagybátyámtól igaz ugyan, hogy kevés, de elvégre mégis elégséges pénzt kaptam, Leyden városába költöztem. Itt három évig csakis az orvosi tudományoknak éltem. Igaz, hogy derekasan ki is képeztem magamat bennük. Jól tudtam ugyanis útleírásokból és világlátott emberek elbeszéléséből, hogy ennek a tudománynak hosszú úton nagy hasznát veheti az ember. Az ember és az ő betegségeinek pontos megismerése nem egy embernek mentette meg az életét vad népek között; sőt nem egyszer történt, hogy efféle ismeretek révén még vagyonra és tekintélyre is szert lehetett tenni.

Sorsom csakhamar eldőlt. Mert alig tértem vissza Leydenből, derék tanítómnak, Batesnek, közbenjárására elnyertem a sebészi állást a „Fecskén” melynek Pannel volt a kapitánya. Ezen a hajón utazgattam Kisázsia és a Középtenger mellékén elterülő egyéb országokba, anélkül azonban, hogy valami figyelemreméltó kalandom akadt volna.

Már-már úgy látszott, hogy életemnek sokkal nyugalmasabb lesz a folyása, mint ahogy magamban elgondoltam. Amint visszatértem, tanítómnak, Batesnek tanácsára – aki orvosi praxisának egy részét nekem engedte át – megtelepedtem Londonban. Csakhamar házasságra léptem egy nem éppen vagyontalan haris-

nyakereskedő derék lányával, Burton Máriával, aki hatvan fontnyi (körülbelül 1400 korona) vagyont hozott a házhoz.

Két évig zavartalanul élveztem a házasság élet örömeit. Lelkiismeretesen végeztem orvosi kötelességeimet. Jól folyt dolgom, midőn jó tanítónak és barátomnak elhalálozása ismét világgá hajtott. Barátommal együtt ugyanis praxisomnak java részét is elvesztettem. Irigy kartársaim mellett, akik a hiszékeny népnél hetvenkedéssel és szélhámoskodással iparkodtak rajtam túltenni, mindinkább háttérbe szorultam. Vagyonkám is egyre fogyott. Azért jó barátaim tanácsára és nőm beleegyezésével újból elszántam magam, hogy a tengeren szolgálatot vállalok. Könynyű szerrel találtam ismét mint hajósebész alkalmazást. Hat évig utazgattam Keletindia és Amerika különböző vidékein. Ez úton nemcsak jövedelmemet gyarapítottam, hanem még megbecsülhetetlen ismereteket is szereztem a föld- és néprajzban, valamint az idegen nyelvekben is, melyeket jó emlékező tehetségem révén igen könnyű volt elsajátítani.

De végre mégis beleuntam a tengeri életbe, kivált miután utolsó utazásom is úgy múlt el, hogy alig volt látszatja. Elhatároztam, hogy nőmnél és családomnál maradok. De ember tervez, Isten végez! A jó praxisba és a nagy jövedelembe vetett remény ismét hiúnak bizonyult. Anyagi helyzetünk javítására nem maradt egyéb hátra, mint az, hogy feleségem könnyei ellenére újból tengerre szálljak. Prichard William kapitány, az „Antilope” tulajdonosa és parancsnoka, kedvező feltételekkel szerződtetett, és így 1699-ben, május hó 4-én – mint az Antilope sebésze – ismét hajóra szálltam.

Utunk kezdetben szerencsés volt és nem nyújtott semmi följegyzésre méltót. De mikor a harmincadik foknak körülbelül 2-ik percébe értünk – soh'se felejttem el, november hó 3-án volt – oly iszonyatos zivatar támadt, oly kegyetlen vihar zúgott végig a beláthatatlan vízszivaton, hogy hajónk csakhamar veszendő játékszere lett a tornyosuló hullámoknak. A kapitánynak és matrózainak minden fáradozása kárba vészett. A vihar elemi erővel vitt bennünket egyenesen egy szirt felé. A menydörgéshez hasonló ropogás, a legénységnek kétségbeesett sikoltása és... hajótörést szenvedtünk.

A hajó árbocai, bordái és egyéb roncsai, melyeket a tajtékzó hullámok felkaptak, örült táncot jártak. A kapitányt és a legénységet elnyelte a víz. Csak hatan maradtunk meg. Menekülni próbáltunk, de hasztalan volt a fáradozás! A tomboló és ordító hullámok dacoltak minden fáradozásunkkal. Gyenge járóművünket körülbelül egy félóráig ide-oda hányták-vetették, azután felborították, és bajtársaimat soha sem láttam többé az életben.

Egyesegyedül engem tartott fenn a Gondviselés még egyéb feladatokra. Mint a hasznos testi ügyességeknek barátja, ifjúságomban kitűnő úszóvá képeztem ki magam, és így most az önfenntartás ösztönétől sarkalva úszásra fogtam a dolgot, helyesebben: átengedtem magam a hullámoknak; ebben az iszonyú hullámtorlódásban művészetemmel nem sokra mentem. Utamnak határozott irányt adni nem voltam képes. Csak azon erőlködtem, hogy valamiképpen fönn maradjak a víz

színén. Kezdtém érezni, hogy fogytán van az erőm. Már azt hittem, hogy végem van, mikor egyszerre földet éreztem a talpam alatt. Azután meg a vihar is engegett.

Meg voltam mentve. De a kiállott ijedség és az ember erejét meghaladó erőlködés annyira kimerített, hogy alig bírtam a lábamon megállni. Mindamellett minden erőm megfeszítésével lehető gyorsan átgázoltam a sekély vízen a part felé, mely körülbelül félóránnyira lankásan emelkedett ki a tengerből. Azt gondoltam, hogy majd látok embereket, azután, hogy segítséget és üdülést találok; de amint a partra értem, sem embernek, se háznak se híre, se hamva. Erőmnek végső megfeszítésével még vagy félóránnyira mentem befelé a bozóton keresztül a puszta parton. Végre teljesen elcsigázva és halálra fáradva ledőltem egy barátságos réten, amely föltűnően rövid, finom fűvel volt benőve. Rövid idő múlva elnyomott az álom. Olyan mély álomba merültem, mint azelőtt még sose életemben.

A nap már fent járt az égen, mikor felébredtem. A nap forró sugarai oda tűztek az arcomra. Föl akartam kelni, de nem bírtam megmozdulni. Eleinte azt hittem, hogy kezem-lábam megmerevedett a túlságos megerőltetéstől és azért nem bírtam hasznukat venni. De csakhamar észrevettem legnagyobb bámulatomra, hogy amint hanyatt fekszem, kezem, lábam, sőt meglehetősen hosszú hajam is, oda van erősítve a földhöz. Azonkívül éreztem, hogy finom zsinórok húzódnak végig egész testemen, a hónom aljától kezdve mindkét lábam száráig. Körülöttem a méhek zümmögésére emlékeztető csudálatos zaj hallatszott. Éreztem, hogy bal lábam szárán valami biberél. Egek! Ki írja le meglepetésemet! Lábam szárán és mellemen körülbelül tizenöt centiméter magas teremtés közeledik arcom felé. Íjjal és nyíllal fölfegyverkezett csinos férfi volt. Megértettem a biberkélésből, melyet a lábam szárán és mellemen tapasztaltam, hogy legalább még negyven vagy ötven effajta emberke jár az első nyomában.

Meglepetésemben akkorát kiáltottam, hogy a megriadt kis teremtések nyakra-főre elfutottak. Csak később tudtam meg, hogy egyik-másik meg is sérült, amint oldaláról leugráltak. De a kicsinyek csakhamar visszatértek, és egyikük, aki a legvakmerőbb volt köztük, annyira előre haladt, hogy a szemem közé nézett. Bámulatában összecsapta apró, a vakondéhoz hasonló két kacsóját és finom, de értelmes hangon azt kiáltotta, hogy: „Hekina, Degul!” A többi emberke most nekibátorodva szintén közeledett. A nagy lárma ellenére tisztán hallottam, hogy megismétlik e szavakat: „Hekina Degul”. A szavak értelmét akkor persze még nem ismertem.

Könnyen elképzelhető, hogy a helyzetem nem volt éppen irigylésre méltó. Azért mindenképpen azon voltam, hogy széjjeltépjem a zsinegeket, amelyekkel tagjaim a földbe bevert botokhoz hozzá voltak erősítve. Sikerült is jobb karomat valamilyen képpen kiszabadítani. Hirtelen – bár nagy fájdalommal járt – elszakítottam a köteleket, amelyek hajamat, fejemet a jobb oldalon lebilincseltek úgy, hogy fejemet mintegy négy centiméternyire fel tudtam emelni. Kiszabadított kezemmel az emberkéik közül el akartam egyiket kapni, de a kópé kikerülte a veszedelmet, a társa-

ival együtt gyorsan kereket oldott. Egy darabra csend lett. De azután világosan hallottam ezt a parancsszót: Tolgó Fonak!

És ebben a pillanatban oly furcsa érzés fogta el bal kezemet, mintha hangyabolyba dugtam volna. A fájdalmas érzésnek az volt a nyitja, hogy a kis emberek valóságos nyílzáport zúdítottak rám. Mintha megannyi tűszúrás lett volna. Nyomban a második nyílzápor ért, de most a nyilakat oly módon, ahogy a bombákat szokás vetni, t.i. ív alakban röpítették felém, nyilván azzal a szándékkal, hogy megsebezék az arcomat. De mikor ezek a csiklandós jószágok végre is nagyon kellemetlenekké váltak, megbosszankodtam, haragos arcot vágtam, s újból megpróbáltam széttépni a békómat. Mozdulataimra még sűrűbb nyílzápor volt a felelet és a legvakmerőbbek a kotyonfityek közül oda léptek mellém és tizenöt centiméter hosszú lándzsájukkal oldalba akartak szúrni. De biz ez nem sikerült ám, mert bivalybőrből készült zubbonyomon megtört minden erőlködésük. Én a vízító bőrét könnyebben szúrnám keresztül törrel, mint ezek a harcosok az én bivalybőr zubbonyomat az ő fogpiszkálóikkal. A folytonos kellemetlen nyilazás végre arra indított, hogy egyelőre nyugton maradjak, és a szabadulásra irányított kísérleteket inkább éjjelre halasszam, mert meg voltam győződve, hogy ha egyszer szabad vagyok, az apró emberkéek egész hadseregétől sincs többé mit tartanom.

Mikor a népecske látta, hogy csendben vagyok, abbahagyta a lázadást. De nem szünetelt a zümmögés, amelynek fokozatos növekedését arra magyaráztam, hogy folyton folyvást új meg új segédcsapatok érkeznek, és hogy apró ellenségeim száma nagyon fölszaporodik. Ezenfelül egy álló óráig jobb fülem mellett olyanforma kopogást hallottam, mintha kalapálnának; azután meg valami percegést, mintha finom órarugóból készült apró fűrésszel dolgoznának. A zaj okozói két vagy harmadfél méternyire lehetek fülemtől. Amennyire a kötelek engedték, a zaj felé fordítottam a fejemet. Észrevettem, hogy félméter magas faalkotmányon dolgoznak, amelyen létrák segítségével föl lehet jutni egy korláttal körülvett térségre, ahol kényelmesen elfér öt-hat emberke.

Csakhamar tisztában voltam, hogy ez az alkotmány szószék akar lenni; mert alig-hogy elkészült, elhelyezkedett benne egy férfiú, aki – a fényes öltözkéből és méltóságos magatartásából következtettem, – nagyon előkelő úr lehetett. Egyik kísézője – nyilván apród volt – utána hurcolta nagy értékű palástjának az uszályát. Az előkelő férfiú hosszú beszédet intézett hozzám, amelyből fájdalom! egy árva szót sem értettem.

Hogy el ne felejtsem, a szónok, mielőtt bele fogott a beszédébe, háromszor azt kiáltotta hogy: Langro dehulsan! E szavak értelmét csak később tudtam meg. Az apróságok közül erre vagy ötvenen szolgálatkész igyekezettel felém futottak és egy-kettőre keresztülmetszették a kötelekeket, amelyek a fejemet a baloldalon még fogva tartották. Most már fejfel a szónok felé fordulhattam és az emberke alakját és minden mozdulatát egészen jól megfigyelhettem. A férfiú karcsú, tekintélyes alak volt és legalább két paraszthajszállal magasabb termet volt, mint a többi, akik közül kettő ott állott mellette és fogta, nehogy a beszéd hevében vala-

miképpen lebukjék az alkotmányról. Bár egy szót sem értettem a beszédéből, arca kifejezéséből és keze mozdulatából mégis megértettem, hogy fenyegetés, ígéret, részvét és udvariasság váltakoznak a szónoklatban.

Néhány alázatos szóval válaszoltam. Szememet és jobb kezemet a nap felé emeltem, mintha békés szándékom tanújául akartam volna felhívni. De azután, minthogy nagyon kínzott az éhség, több ízben a szájamhoz emeltem a kezemet. Hurgo: ez volt a neve az előkelő szónoknak, amint azt később megtudtam, azonnal megértett és egyet-kettőt biccentett a fejével. Erre leszállt a szószékről és kiadta a parancsot, hogy több magas tűzilétrát támasszanak hozzám.

Ezek megtörténtével mintegy száz törpe felkapaszkodott rám. Mindegyikük egy-egy kosarat cipelt, mely hússal és kenyérrel volt megrakva. Így közeledtek óvatosan szájam felé. Az élelmiszereket, amint utóbb hallottam, az országnak bölcs és előrelátó császára mindjárt megjelenésem első hírére küldte. A húsdarabokban, melyek igen ízletesen voltak elkészítve, könnyen ráismertem az egyes állatok combjára és gerincére. De a legnagyobb ürüpecsenye is csak akkora volt, mint nálunk a fűrj combja. E három-négy ilyen darab pecsenye meg néhány puskagolyónyi kenyér nálam falat számba ment. Nagyon ki voltam éhezve; olyan szaporán ettem, hogy az emberkéek alig győzték az ételt összehordozni. Az apró népség csodálkozásának alig volt határa, mikor látta, hogy mekkora habzsolást viszek végbe. Mikor már elvettem az éhséget, félre nem érthető jelekkel adtam tudokra, hogy szomjazom. Mindjárt megértettek. Sőt úgy látszik, erre el is voltak készülve, mert legnagyobb hordójukat vagy kétszáz munkás nagy ügyességgel vonszolta fel hozzám. A hordót tenyeremre hengerítették és beütötték a fenekét. Aminő szomjas voltam, egy hajtásra kiittam az egész hordót. Ami különben is nem volt valami nagy dolog, mert alig volt benne hét deciliter. Az ital egyébként igen jó és üdítő volt. Körülbelül úgy ízlett, mint az egri bor, csak hogy még finomabb volt a zamatja. Szakadatlan nevetés és ujjongás közt még egy hordót hengerítettek a tenyeremre. Az is épp oly hamar kiürült, mint az első. De mert szomjúságom még mindig nem ért véget, jelekkel iparkodtam velük megértetni, hogy hozzanak még. De már ekkora szomjúságra nem voltak elkészülve. Elfogyott az italuk és így akarva nem akarva be kellett érnem annyival, amennyi jutott.

Hatalmas ehethetném leírhatatlan bámulatba ejtette az apró népséget. Csodálkozásukból alig tudtak felocsúdni. Ujjongtak, tapsoltak, végigtáncoltak a gyomromon és a mellemen. Közbe-közbe, mint már előbb is, azt kiabálták, hogy: Hekina dégu! Azután értésemre adták, hogy dobjam el magamtól az üres hordókat. Nem mulasztották el a körülállókat a veszedelemre figyelmeztetni. Azzal örvendeztettem meg őket, hogy a hordókat jó magasra felledítettem a levegőbe. No hiszen volt erre csodálkozás és öröm, mely azután viharos rivalgásban jutott kifejezésre.

Néhányszor megfordult agyamban az a gondolat, hogy az apró legénykéek közül vagy harmincat-negyvenet, akik nagyon is fesztelenül ugrándoztak rajtam, megragadok és odavágom a földhöz. De még idejekorán megjött a jobbik eszem. Elálltam szándékomtól, annyival is inkább, mert nagy volt az emberkéek száma.

Azután meg volt bennük vitézség is, hát elég bajt és kellemetlenséget okozhattak volna. De meg igazán rút hálátlanság lett volna az élvezett vendégszeretetért ilyen irgalmatlan és kegyetlen módon fizetni. Azért hát továbbra is csendességben és békességben maradtam.

Mikor apró vendéglátóim észrevették, hogy már nem kívánom az ételt, utat engedtek egy magasrangú államhivatalnoknak, kit a császár öfelsége küldött. A rendjeles kegyelmes úr felkapaszkodott egy létrán, aminőt nálunk a leveli békának szokás a palackba állítani. Felmászott a térdemre és azután tizenkét csatlós kíséretében ünnepélyes léptekkel közeledett arcom felé. Mikor odaért, szemem elé tartotta urának pecsétes megbízó levelét és hosszú beszédet intézett hozzám. Arcának kifejezéséből ítélve, a beszéd, ha nem is haragos, de nagyon komoly és elszánt lehetett. Beszéd közben a titkos tanácsos vagy miniszter úr többször mutatott egy bizonyos irány felé, amerre – mint most észrevettem – mintegy óranyi távolságban terült el a birodalomnak fő- és székvárosa. Tisztában voltam, hogy oda akarnak elszállítani és azért alázatos jelekkel kifejeztem, hogy szeretném, ha a békóktól megszabadítanának. Őkegyelmessége megértette kívánságomat. Haragosan megcsóválta a fejét és értésemre adta, hogy mint foglyot fognak oda szállítani. De egyúttal megértette velem azt is, hogy jó bánásra számíthatok és hogy ételben és italban nem látok szükségét. Bosszúságomban még egyszer megpróbáltam a békókat lerázni, de azonnal éreztem ismét a nyílzápor hatását kezemen és arcomon. Így tehát legokosabbnak tartottam, hogy belenyugszom a kis nép akaratába és jelekkel megpróbáltam nekik magyarázni, hogy tehetnek velem amit akarnak. Ezt a kijelentésemet az előkelő ember és kísérete jó néven vette és teljesen megnyugodva, jókedvűen távozott.

Nemsokára tapasztaltam, hogy az emberkék – bizonyára a nagy úr parancsára – a baloldalamon a kötelékeket megoldották úgy, hogy most már át bírtam fordulni a jobboldalamra. Véghetetlenül jól esett, hogy fekvő helyzetemet megváltoztathattam. Ennek a kellemes érzésnek és az élvezett italnak nem is maradt el a hatása. Csakhamar olyan mély álomba merültem, hogy – amint később megtudtam – egyhuzamban teljes nyolc óráig aludtam. De hát nem is csuda, mert az orvosok a császár parancsára álomport keverték a boromba.

Úgy látszik, hogy nyomban, amint fölfedeztek, futárokat menesztettek a császárhoz, hogy rám vonatkozó utasításait kikérjék. A császár a minisztertanács meghallgatása után azt rendelte, hogy bilincseljenek le, etessenek, itassanak, altassanak el és azután legkegyelmesebb meg szemlélésre vigyenek szállítógépen felséges színe elé, a székvárosba.

Később gyakran volt alkalmam meggyőződni, hogy ez apró népség kiválóan ügyes a gépészetben. A császár szívvel-lélekkel gyámolítja őket, amint hogy a többi hasznos művészeteket és tudományokat is fejleszti. Maga a császár is nagy terhek szállítására számos elmés szerkezetű gépet talált föl. Ilyen, kerekeken járó gépeken néha háromszáz méternyi távolságra is elszállíttatja legnagyobb – két méter hosszú – hadihajóit az építő helyről a tengerpart ama pontjáig, ahol vízre

bocsátják őket. Az én szállításomra a legnagyobb ilyenmű gépet szemelték ki. Jó karba helyezése körül ötszáz mérnök és ács fáradozott. Maga a gépezet durva fából összetakolt, mintegy nyolc centiméter magas, kétszázhusz centiméter hosszú és vagy százhusz centiméter széles alkotmány volt, mely huszonkét kereken forgott. Mikor megérkezett ez a gép, melyet – úgy látszik – néhány órára fölfedeztetésem után útnak indítottak, ezer meg ezerszeres örömkialtás zúgott fel. Az apró nép önérzetének jól esett mind császárájának bölcsessége, mind pedig tudósainak és művészeinek ügyessége. Mindenekelőtt a gépet odaállították mellém. De a főnehézség, melyet most le kellett küzdeni, abban állott, hogy engem valamiképpen ráemeljenek. E célra nyolcvan, harmad méter hosszú botot vertek be a földbe. Legerősebb köteleiket – oly vastagok voltak, mint nálunk valami erős zsinag – kapcsokkal odaerősítették ugyanannyi hevederhez, melyeket azután a munkások nyakam, két karom, törzsem és lábam körül tekergettek. A kötelekbe, melyek a bevert cölöpökre erősített csigákban jártak, belekapaszkodott a legerősebb kilencszáz ember és húztak, hogy majd megszakadtak. Mintegy három óráig emeltek ily módon, míg végre benne voltam a járóműben, ahol újból lekötöztek. Mindezt később beszélték el nekem, amikor már megtanultam az ország nyelvét; mert mikor mindezek történtek, az álomporos bortól mélyen elaludtam. Csak egyszer ébresztett fel néhány pillanatra a túlságos lármá, amely a gép megérkeztekor támadt. Az ország legerősebb másfélezer lovát fogták a gép elé. A bátor állatok – nem hiába voltak a császár lovai, mert hát husz centiméter volt a hosszúságuk és hét centiméter a magasságuk – serényen húztak és az utazás baj nélkül végződött.

Körülbelül négy óra hosszáig lehetünk már útnak, amikor egy kotnyeles testőrtiszt merő kíváncsiságából csaknem szerencsétlenség származott. A hadnagy úr ugyanis, hogy arcomat jó közlelől megnézhesse, többed magával felmászott egészen a fejemig. A hősködő hadfi, saját veszedelmére, nem tudta megállni, hogy az orromat meg ne piszkálja a kardjával. Erre egyet-kettőt prüsszentettem és fölébredtem. De a prüsszentés szele elsöpörte a testőrhadnagyot társaival együtt és estükben mindannyian súlyosan megsérültek volna, ha szerencsére fenn nem akadnak a zubbonyom ráncá között.

Ugyanaznap még nem értünk a városba és Isten szabad ege alatt kellett éjjeleznünk. Ötszáz íjas meg lándzsás testőrt rendeltek ki őrizetemre. Meghagyták nekik, hogy lövöldözzenek rám, amint megmozdulok. Másnap virradatkor folytattuk utunkat és dél felé már csak mintegy százötven méternyire voltunk a székváros kapujától. A császár egész udvarával elénk jött. A kíséretében levő tábornokok sehogys akarták megengedni, hogy ő felsége végigsétáljon rajtam, s hogy valami módon kockára tegye drága életét.

A kocsi egy ősrégi templom előtt állt meg, ahol már nem tartottak isteni tiszteletet és mely a legnagyobb épület az egész országban. Ezt a tiszteletre méltó épületet szemelték ki számomra lakásul. Az észak felé eső nagy kapunak százharminc centiméternyi, tehát elég tekintélyes volt a magassága és majdnem hatvan centiméternyi volt a szélessége, tehát kényelmesen átbújhattam rajta. A kapu mindkét

oldalán egy-egy kis ablak volt. A baloldalinak vasrúdja az udvari kovács erős vasgyűrűk segítségével kilencvenegy oly vastagságú láncot alkalmazott, mint amilyen nálunk a nők órájának a láncá. Másik végüket pedig zárólakatokkal ballábamhoz erősítette. Mikor ez megtörtént, a császár egész udvarával felment a templom közvetlen közelében álló, körülbelül két méter magas toronyra, ahonnan egész testemet jól megtekinthette. Megszámlálhatatlan kíváncsi néptömeg csődült ide a városból és nem győzött eléggé megbámulni. Sokan létrákon iparkodtak hozzám feljutni, még az életüket is kockára tették, csak hogy a kíváncsiságukat kielégíthessék. Ő felsége a túlságos és veszedelmes kíváncsiságnak csak halálbüntetéssel való fenyegetéssel tudta útját állani.

Miután meggyőződtek, hogy a láncok elég erősek, valamennyi egyéb köteléket elmetstették. Nem mondhatnám, hogy valami nagyon rózsás lett volna a kedvem, midőn fölemelkedtem és amennyire a láncok engedték, néhányszor fel-alá jártam, hogy a hosszas fekvésben megdermedt tagjaimból a zsibbadtságot kiverjem. Tollam gyenge a bámulatnak és ujjongó örömek leírására, mely a kis embereket elfogta, mikor engem kiegyenesedve fel és alá járkálni láttak. A ballábamhoz erősített lánc annyi helyet engedett a mozgásra, hogy vagy két méternyire eltávozhattam és hogy belebújhattam a templomba. Meg is tettem, hogy valahogy meneküljek az örökös zsvajtól. Itt a tág templomban azután kedvemre leheveredtem és végignyújtózkodtam.

II. Fejezet

A templomban egy darabig pihentem, azután megint előbújtam és szemügyre vettem a vidéket, melyet elragadóan szépnek találtam. Az egész környék jól gondozott kerthez hasonlított. A körülösvényezett mezőket, melyek egyenkint tizenhat négyszög méternyi területűek voltak, megannyi virágnak nézte az ember. A mezők sorozatát itt-ott erdők és facsoportok szakították meg, melyekben a legmagasabb madarak a harmadfél métert is megütötték. A gyönyörű zöld réteken átkanyargó és tarka hajócskákkal borított ezüstös folyók, melyek nagyságra nézve a mi patakjainkkal versenyezhettek, mind az én templomomtól balra elterülő főváros felé folydogáltak. Ez a főváros, – amelyet madártávlatból szemlélhettem, sok karsú tornyával, tiszta házaival és szabályos utcácskaival nagyon tetszetős volt és a karácsonyi bódékban eladásra kiállított, fényesre mázolt fa– és bádoggvároskára és várakra emlékeztetett. Míg én egészen el voltam merülve a csinos város és a kellemes vidék szemlélésébe, az alatt ő felsége kíséretével együtt leszállott a toronyról, felkapott az időközben elővezetett nemes telivér paripájára és bátran felém tartott. De ez a vállalkozás csaknem veszedelmet hozott rája, mert paripája, midőn engem – kit valami kóborló hegynék nézhetett – megpillantott, bár kitűnően ki volt tanítva, kétségbeesve ágaskodott és ficáinkolt. De a fejedelem derekasan megülte lovát és jól tartotta magát a nyeregben, amíg az elősiető lovászok a remegő állatot meg nem nyugtatták és gazdáikat le nem segí-

tették a lóról. Mikor a császár a lóról szállott, egészen odalépett hozzám és megvizsgálgatott. Jól láttam, hogy mennyire megbámul. De azért az óvatos országnagyoknak tanácsára a láncok körén kívül maradt. Az apró nép még mindig bizalmatlan volt hozzám. Pedig semmiképpen sem szolgáltam rá a bizalmatlanságra.

A császár arca kifejezéséből és a keze mozgásából megértettem, hogy öröme telnék benne, ha szeme láttára enném. És mivelhogy újból megéheztem, kezemet többször a számhoz emeltem, csámcsogtam, majd meg a tenyeremből szűrcsölgettem a levegőt, ily módon akarván értesére adni a környezetnek, hogy ehettém, ihatnám. A császár már jó eleve tudta a kívánságomat és így előbb, mintsem gondoltam, már egyre-másra tologatták felém az étellel és itallal bőven megpakott kocsikat. Húsz kocsi szállította a sült húst, és ha nem tévedek, tíz az itallal telt agyagedényt. Egy-egy falatra három kocsi rakományát tüntettem el. Tíz vedernek a tartalmát pedig az egyik szorosan összetákolt és jól beszurkolt kocsiába öntöttem és egy hajtásra kihörpentettem.

A császár és felséges családja csakúgy hízott örömében és feszült figyelemmel nézte a pusztítást, amelyet az ételben, italban véghez vittem. Én meg nagyon ráértem a császárt és az őt kísérő urakat és hölgyeket jól szemügyre venni. A császár nagy volt termetre s e tekintetben vékony kötél vastagságával múlta fölül kíséretét és általában annyira kivált az egész népéből, mint valamikor Saul király a zsidóságból. Már maga hatalmas termete is elég volt, hogy számára népe tiszteletét biztosítsa. Arca, férfias vonásai és méltóságos magatartása csak fokozták e tiszteletet. Szóval: császár volt tetőtől talpig! Ő felsége huszonkilenc éves volt és hét év óta uralkodott az alattvalóknak teljes megelégedésére. Több szerencsés hadjárat még tetemesen növelte tekintélyét. Hogy jobban lássam a császárt, oldalt feküdtem. Ilyeténképpen arca éppen szembe került az enyémmel. A maga részéről folyton két méternyire maradt tőlem és hatalmas hadi-szabályját, mely majdnem akkora volt, mint a közönséges tollkés pengéje, harcra készen forgatta kezében, hogy, ha netán megtámadnám, kellőképpen megvédelmezhesse magát. Öltözete ugyan gazdag és ízléses volt, de mégis kitűnt nemes egyszerűségével. Drágakövekkel szépen ékesített sisakot és ezüsttel díszített testhez álló zöld seelyem ruhát viselt, mely eléggé kitűntette erejét és tagjai arányosságát. Nadrágjának térdet haladó része finom bőrből készült és piros kordován bakancsban végződött. A hosszú és bő biborpalást festői redőkben folyta körül alakját.

Az udvarhölgyeknek és uraknak öltözéke nagyobb fényűzésre vallott, mint az egyszerűséget kedvelő császáré; de azért a pompában is nagy volt a választékoság. Amint így drága székekben körülültek, úgy tetszett, mintha drága kövekkel telehintett perzsa szőnyeg terülne el előttem.

Ő felsége leereszkedő kedvében több ízben megszólított. Mindannyiszor hódolattal feleltem, de hogy megértsük egymást, arról persze szó sem lehetett. Ő felsége jóvoltából egy pár ügyvéddel és pappal is meg kellett ismerkednem. Hosszú parókájukról és ruházatukról ismertem rájuk. Ezek megszólítottak, de hogy miféle

nyelven, az Isten a megmondhatója. Összeszedtem minden, mondhatom nem csekély nyelvtudományomat, s megpróbáltam angolul, németül, hollandi nyelven, diákul, franciául meg spanyolul beszélni: dehogy értették meg az Isten adták. Végtére beláttam, hogy ennek a népnek a nyelve olyan messze esik az imént említett nyelvektől, mint Makó Jeruzsálemtől.

Vagy két órai vesztegelés után a császár egész udvarával távozott. De távozása előtt őrcsapatot rendelt mellém, melynek az volt a dolga, hogy engem a kíváncsi nép tolakodása és zaklatása ellen megvédelmezzen. De akadt is ezek között az apró kótyomfittyek között néhány pajkos, sőt gonosz teremtés, kik nem érték be avval, hogy rajtam ide-odamászkáltak, hanem még nyíllal is rám lövöldözgettek. Egy ilyen nyíl csaknem kárt tett a szememben. De már erre azután az őrcsapat ezredesét is elhagyta a béketűrés. Szigorú és erélyes férfiú lévén, megparancsolta katonáinak, hogy a legpajzánabbak közül fogjanak el ötöt-hatot, kötözzék meg és szolgáltatassák ki őket nekem, hogy aztán kényem-kedvem szerint bánjak el velük. No volt is erre jajgatás! Hatan voltak a kis bűnösök. Ötöt közülök azonnal bebörtönöztem a zsebembe, a hatodikat pedig, mintha elevenen be akarnám falni, a szájamhoz emeltem. A szegény teremtés iszonyúan ordított. Az ezredes és tisztjei már elkezdtek aggódni a szerencsétlenek sorsán, kivált mikor látták, hogy előkerítem a kést a zsebemből. Pedig eszem ágában sem volt bántani a szegény teremtest. Iparkodtam is a kis bűnöst, akár a dajka a siránkozó gyermeket barátságos mosollyal és nyájas dörmögéssel megnyugtatni. Azután késsémmel átmetszettem, nem a nyakát, hanem a kötelékeket, melyekkel a katonák megkötözték. Erre a csöpp embert, akinek erre nagyon megkönnyebbült a lelke s ezért apró egérszemével hálásan tekintett rám, gyöngéden letettem a földre. A többi kis bűnöst azután egyenkint előszedegettem a kabátom zsebéből és irányukban is hasonló elnézéssel és gyöngédséggel voltam. Ennek az eljárásomnak mind az ezredesre, mind a katonákra és a különálló népre nagyon kedvező volt a hatása. A nyájasságom és emberszeretetem híre még a császár ő felségéhez is eljutott és megszerezte számomra ő felsége jóindulatát és kegyelmét.

Este felé nagyon is elkelvén a nyugalom, ismét belebújtam a templomba és nyugalomra dőltem. A puszta kőpadló nem volt éppen valami nagyon kellemes fekvőhely, de hát még vagy két hétig be kellett vele érnem, mert annyi ideig tartott, míg a császár parancsára számomra rendelt ágy elkészül. Hatszáz ágyat – már mint aminőket az országban használni szoktak – hordtak össze a templomba, hogy azokból tákoljanak össze számomra ágyat. Az összevarrott ágyneműből valahogy kikerült a teremtemhez illő derékalj. De fekvőhelyem azért mégis kemény maradt. Az összeillesztett ágyacskák nem voltak elég tömörek és vastagok s a derékaljon keresztül is éreztem a sima padlónak kemény kövezetét. De ez is jobb volt a semminél, és nekem, ki oly sokáig voltam kénytelen a puszta, kemény földön hálni, ez is nagyon jól esett. Emellett a jó emberkék párnákról és takarókról sem feledkeztek meg. Ezekhez is az anyagot száz meg száz, az országban dívó ágyacska szolgáltatta. Új ágyamban az első éjjel pompásan aludtam. Általában kezdtem lassan beletörődni sajtóságos helyzetembe és mivelhogy a nélkülözhe-

tetlen szükségletekben hiányt nem szenvedtem, sorsommal eléggé ki voltam békülve.

Mielőtt folytatnám elbeszélésemet, meg kell még említenem egy körülményt, mely ismét fényes világot vet a fejedelem bölcsességére, kinek gondviselészerű uralkodása ezt az apró népet igazán boldoggá tette. Megjelenésemnek első hírére ugyanis az egész országból csak úgy özönlött a sok kíváncsi ember a fővárosba. Napokig, hetekig tartott a búcsújárás. Az iparban és kereskedelemben veszedelmes pangás állt be. Az oly szükséges mezei munka pedig végképpen szünetelt. Ekkor a császár, aki felismerte a veszélyt, melybe az ily rendetlenség belesodorhatná népét és az egész országot, sietett kiáltványokkal és rendeletekkel elejét venni a bajnak. Meghagyta, hogy mindazok, akik engem már láttak, haladék nélkül térjenek vissza rendes foglalkozásukhoz, továbbá, hogy külön engedély nélkül senki se merészeljen hozzám negyven méternél közelebb járni.

Míg így gond nélkül, kényelemben éltem világomat, nem is gyanítottam, hogy miattam az országgyűlés, magának a császárnak elnöklésével több ízben összeült és a legkomolyabban tanácskozott jövődő sorsomon. Egy titkos tanácsostól, ki jó indulattal volt hozzám, megtudtam később, hogy több oldalról a leghatározottabban sürgették a kivégeztetésem, mert hát az ország jólétét komolyan veszélyeztetve látták. Némelyek véleménye szerint előbb-utóbb mégis csak egyszer elszakíthatnám láncaimat és ellenség módjára léphetnék fel ellenük. Mások szerint eltartásom költsége idővel múlhatatlanul éhséget idéz majd elő az országban. Elhatározták tehát nagy többséggel, hogy megölnék. Csak abban nem tudtak megegyezni, hogy mi módon lehetne engem legkényelmesebben láb alól eltenni. Némelyek nyilakkal akartak agyonlővetni, mások szerint meg kellene tölem vonni az ételt, hadd haljak meg éhen. Ismét mások azzal a kegyetlen ötlettel álltak elő, hogy elevenen meg kellene égetni és pedig úgy, hogy éjnek idején rám gyűjtanák a templomot. Mind eme vérszomjas javaslatokkal egyes-egyedül a császár bölcsessége és jószívűsége állott szemben. Ő nem akarta halálomat és ellenzett minden vesztemet célzó tervet.

Mindezeknek a tanácsoknak közepette tettek a tiszték jelentést ama mérsékletről, melyet a nékem kiszolgáltatót gonosztevőkkel szemben tanúsítottam. Ez döntött. Ez a tettem annyira megnyerte számomra a császárt, hogy ezentúl nemcsak többé szó sem lehetett kivégeztetésemről, hanem a törvényhozás még pazarul gondoskodott minden szükségiletem kielégítéséről is. Ugyanis a fővárostól hétszáz méternyi távolságon belül fekvő minden falunak kötelességévé tették, hogy élelmezésemre minden reggel hat ökröt, negyven ürüt, valamint megfelelő mennyiségű kenyeret és bort szállítson. Ezekért azután a kegyes és igazságos császár a szállítóknak magán pénztárára szóló utalványokat adott. Ezenkívül a császár személyem szolgálatára hatszáz embert rendelt ki. Ezek közelemben táboroztak és mindig készek voltak parancsomat végrehajtani. Most még megbíztak háromszáz szabót, hogy minél rövidebb idő alatt készítsenek számomra az ország divatjának megfelelő új öltözetet, mert az enyém, mely velem együtt oly sok viszonytagságon ment keresztül, ugyancsak meg volt viselve. Továbbá kötelességévé

tette a császár hat jeles tudósnak, hogy engem az ország nyelvére oktassanak. A tanulásban – a szíves olvasó ismeri kitűnő nyelvtelhetségemet – csakugyan szép előmenetelt tanúsítottam. Végre még azt is elrendelte, hogy mind a saját, mind a nemesség és testőrség paripáit minél gyakrabban közelemben idomítsák, hogy lassacskán hozzám szokjanak.

Mindezeket a parancsokat pontosan végrehajtották. Szorgalmasan foglalkoztam az ország nyelvének elsajátításával s a császár is gyakran megtisztelt látogatásával. Sőt még tanulásom is érdekelte. Tanítóimat akárhányszor hasznos és gyakorlati tanácsával útbaigazította. Így azután nemsokára képes voltam egyik-másik gondolatomat az ország nyelvén is kifejezni. Az első mondat, melyet megtanultam ez volt: „Legfőlségesebb, leghatalmasabb és legkegyesebb császár, a királyoknak és népeknek ura, légy irányomban irgalmas és ajándékozz meg a szabadsággal!” Ezt a kérésemet térdén állva ismételtam annyiszor, ahányszor a császár látogatásával megtisztelt. De nem hajtott kérésemre és mindannyiszor csak ezt az egyhangú választ adta: „Laumos kelim pesso desmar lon emposo”, azaz: Előbb neki és az országnak békét kell esküdnöm, és hogy különben is az előzőkenység és kegyes bánásmód mellett, melyben részesülök, könnyen belenyugodhatom sorsomba. Arra is intett, hogy okos és szerény magamviselésével iparkodjam az ő és az alattvalói becsülését továbbra is kiérdemelni.

Egyik látogatása alkalmával a császár tudtomra adta, hogy az államrendőrség néhány hivatalnokát megbízta azzal, hogy motozzanak meg alaposan, mert alig szenved kétséget, hogy fegyvereket és egyéb veszedelmes tárgyakat hordok magammal. Ne vegyem hát rossz néven, ha elrendeli e dolgok elkobzását.

Szavakkal, jelekkel egyaránt kinyilatkoztattam ő felsége előtt, hogy e parancsnak minden ellenmondás nélkül alávetem magam. Erre nagy meglepéssel azt válaszolta, hogy a tárgyakat, melyeket a hivatalnokok netán nálam találnak, visszaadják, amikor elutazom, vagy pedig megtérítik az értéküket.

E tárgyalás után a császár egyet intett s nyomban előlépett két hivatalnok, hogy végrehajtsák a motozást. Munkájukat meg akartam könnyíteni, előbb nagy óvatosan a tenyeremre állítottam őket, aztán beletettem őket először is a kabátom egyik tág zsebébe, aztán sorban a ruhám valamennyi többi zsebébe. Csak egy titkos nadrágzsebet – néhány nekem szükséges, rájuk nézve pedig közönyös tárgy volt benne – vontam ki a vizsgálat alól. Az urak el voltak látva téntával, tollal, papírral és pontos jegyzéket vettek fel valamennyi tárgyról, amelyet nálam találtak. Ezt az okmányt, melyet később a véletlen kezembe játszott, lehetőleg híven lefordítottam anyanyelvemre. Szóról-szóra így hangzik:

Mi alulírottak a császár ő felségének parancsára a Quinbus Flestrin (e fogalom megjelölésére nem találok alkalmasabb kifejezést, mint azt, hogy „Emberhegy”) ruházatának átkutatására kirendelt alázatos bizottság, lelkiismeretesen megejtett vizsgálat után a következőket találtuk:

Először. Jobb zsebében egy négyzetalakú durva kendőt, mely elég nagy volna, hogy ő felsége legnagyobb termében szőnyegül szolgáljon. Az Emberhegy állítása szerint az az óriási darab szövet neki zsebkendőül szolgál.

Másodszor. Kabátjának bal zsebében találtunk egy nagy ezüst ládát; hogy tartalmával megismerkedjünk, iparkodtunk a tetejét fölemelni, de minden fáradozásunk kárba veszett. Azért megkértük az Emberhegyet, hogy nyissa fel ő maga a ládát. Készségesen teljesítette kívánságunkat. Azt tapasztaltuk, hogy a láda fele magasságig valami sötétbarna homokkal van telve. Hogy jobban megvizsgálhassuk, térdig belégázoltunk, de gyorsan vissza kellett vonulnunk, mert a felvert por oly végnélküli prüsszögésre készítetett bennünket, hogy nem voltunk képesek kiállni. A láda és a por rendeltetése dolgában kérdést intéztünk Emberhegyhez és azt a felvilágosítást kaptuk, hogy az az ő tubákos szelencéje. Nem tudjuk, hogy miféle fogalmat kössünk ehhez a barbár szóhoz.

Harmadszor. Zubbonyának jobbik zsebében erős kötéllel körülcsavart bőrcsomagot találtunk, amely, amint letekergettük róla a kötelet, felnyílt és ekkor láttuk, hogy sok nagy, de vékony és hajlékony deszka van benne. Ezekre a deszkákra alakok voltak festve, amelyek a mi alázatos véleményünk szerint betűk. Az alakok némelyike fél, némelyike egész tenyér nagyságú. Az Emberhegy azt állítja, hogy ez a naplója.

Negyedszer. Ugyanannak a ruhadarabnak másik zsebében egy szaru, avagy elefántcsont oszlopra bukkantunk, amelyből mintegy húsz, körülbelül százhusz centiméter hosszú rúd nyúlott ki. Ezek egynémelyike hibás. Semmi kétség, ez az Emberhegy fésűje. Azért eziránt nem is intéztünk hozzája kérdést.

Ötödször. „Panfu-to”-jának (így nevezik itt a nadrágot) jobb zsebében egy csiszolt vasból készült roppant magas oszlopra akadtunk. Ez oda volt erősítve egy nagy darab fához, amelyikből különös formájú vasdarabok nyúltak ki és úgy tetszett, mintha összefüggésben volnának az üres csővel. Az Emberhegy ezt a csodálatos szörnyeteget, ha helyesen jegyeztük föl a nevét, pisztolynak nevezte.

Hatodszor. A „Panfu-to” bal zsebének átkutatásakor két darab embernagyságot meghaladó szaru, vagy csont gerenda került napfényre, melyekből erős acéllapok kandikáltak elő. Attól tartva, hogy ezek a gyanús gépek talán holmi államveszélyes dolgokat tartalmaznak, a leghatározottabban meghagytuk Emberhegynek, hogy nekünk ezeknek a gépeknek szerkezetét pontosan megmagyarázza és hogy mutassa meg használatuk módját. Emberhegy nyomban engedelmeskedett. Kihajlította a gerendákból az acéllemezeket, melyek most óriási késpengéknek bizonyultak. Állítása szerint az egyik pengét borotválkozásra, a másikat az étel feldarabolására használja.

Ugyancsak a ruhadarabnak egy másik, meglehetősen szűk rekeszében csodálatos dolgot fedeztünk föl. Egy hatalmas ezüstlánc, mely a rekeszből alácsüggött és oly vastag lehetett, mint nálunk a vasmacska lánc, vezetett bennünket nyomra. Rájöttünk ugyanis, hogy az oda van erősítve egy géphez, melyet mi, nagy lévén a

súlya, nem voltunk képesek előhúzni. Ráparancsoltunk tehát az Emberhegyre, hogy ezt a gyanús jószágot, bármi legyen is, húzza elő. Engedelmeskedett és egy belapított golyót vont elő, melynek egyik oldala ezüsből volt, másik oldalát nagy üvegkupola fedte. Ezen keresztül, amikor némi megerőltetéssel a felső széléig felmáztunk, különös fekete alakokat pillantottunk meg, melyek egy fehér körlepon egymástól szabályos távolságban voltak elhelyezve. Csodálkozásunk még fokozódott, mikor hallottuk, hogy ez a gép, akárcsak a vízimalom, folytonosan hangosan zakatol. Úgy véltük, hogy ez nem is élettelen tárgy, hanem vagy valamely hazájabeli állat, vagy az az Isten, akit Emberhegy imád. Ebben a nézetünkben még megerősödünk, midőn kérdezősködésünkre – ámbátor hiányos nyelvismerete folytán kissé homályos volt a felelet –, értésünkre adta, hogy ennek a jószágnak tanácsát kéri ki minden dolgában; és hogy minden teendőjére ez szabja meg neki az időt.

Egyik zsebében találtunk még valami hálófélét, melyet pénzes erszényének mondtak. Ez valószínűnek is látszik, mert több nagy arany és ezüst lemez volt benne, amelyekre feliratok és fejek voltak kinyomva. Ezek a pénzdarabok, ha csakugyan aranyból és ezüsből vannak, tekintélyes súlyuknál fogva bizonyára roppant értékűek.

Az eddig elősorolt tárgyakat egytől egyik a zsebekben találtuk. De találtunk nála ezenkívül még egy övén csüggő, körülbelül nyolcvan centiméter hosszú egyenes kardot, és az övének másik oldalán egy két részre osztott bőrszakot, melynek egyik felében emberfejnyi, nagy súlyú gömbök, a másik felében pedig sokkal kisebb és könnyebb gömböcskék és magok voltak. Utóbbiakból könnyű szerrel egyszerre akár húsz darabot is felmarkolhattunk. Hogy ezek mire valók, még csak el sem tudjuk gondolni.

Ez pontos jegyzéke mindazoknak a tárgyaknak, melyeket az Emberhegy testén és a zsebében találtunk. Készségesen és előzékenyen meghajolt ő felségének a parancsa előtt és legcsekélyebb okot sem szolgáltatott a panaszra.

Ő felsége legkegyelmesebb császáruk boldog és áldást hozó uralkodásának nyolcvankilencedik hónapjában, a negyvenedik napon, aláírták és pecsétjükkel ellátták:

Hessen Frelók

Az itt szószerint ismertetett jegyzéket a császár előtt felolvasták, mire ő felsége megparancsolta, bár modora leereszkedő és nyájas volt, hogy adjam ki a jegyzékben elősorolt összes tárgyakat. Először a kardomat kérte. Tokostól és kardkötőtől nyomban letettem a lába elé. E jelenet közben vagy háromezer válogatott és teljesen megbízható katona oly ügyesen végezte körülém fegyvergyakorlatát, hogy folyton körülzárva tartott s minden percben kész volt rám nyilzárpot zúdítani, amint akár egyetlen gyanús mozdulatot találnék tenni.

Ma

Az óvintézkedések minden irányban meglévén téve, a császár parancsára kardot rántottam, s mint a vívásnál szokás jobbra-balra suhintottam. Azután megcsillogtattam a napfényben. A hatalmas penge a tengervíz marta rozsdafoltok ellenére még mindig eléggé fénylett. Káprázat fogta el a hadsereget és az összegyűlt néptömeget. Az ijedség egyetlen rémkiáltásban morajlott végig az egész táboron. De ő felsége, aki, mint már említettem, bátor férfiú volt, megőrizte hidegvérét. Meghagyta nekem, hogy a kardot tegyen vissza hüvelyébe, tegyem hüvelyestől nagy csendesén a földre, olyan messzire, hogy el ne tudjam érni. Ezután az üres vasoszlopra, mint ahogy pisztolyomat elnevezték, került a sor. Elővettem tehát, és valamiképpen meg akartam használatra módját magyarázni. Megtöltöttem puska-poros tarsolyomból, mely pompásan dacolt a tenger vizével; azután jó erős fojtást szorítottam a töltésre, hogy a fegyver mentül nagyobbát szóljon. Figyelmeztettem is a császárt, hogy ne ijedjen meg a hirtelen erős dörgéstől. Azután a gyülekezet feje fölött a levegőbe löttem. Ki tudná leírni a meglepetést és a rémületet, mely a lövés eldördülésére az egész sereget elfogta! Némelyek lerogytak és kábultan heverték a földön, mintha meg volnának halva. Még a férfias császár sem tudta ijedségét elpalástolni.

Erre pisztolyomat a golyó- és puskaportartóval együtt épp úgy, mint az imént a kardomat, szépen kiszolgáltattam. De megkértem a császárt, hogy a puska-poros zacskót gondosan óvja meg a tüztől, mert egyetlen szikra is elegendő, hogy a zacskóban levő összes fekete szemek lángra lobbanjanak és a császárt palotástul légbe röptessék. A császár hitt a szavamnak és elrendelte, hogy a veszedelmes zacskót a leggondosabban óvják, nehogy égő vagy gyúlékony anyag hozzá jusson. Ezután a nálam talált többi tárgyat is átadtam; mindenekelőtt órámat. Két testőr hosszú rudat húzott keresztül a gyűrűjén, és a nagy teher alatt görnyedve cipelte a császári palotába; mert ő felségét igen nagyon érdekelte a gép zakatolása és a mutatók járása. Az órára is kikérte a kíséretében levő tudósok véleményét.

Ezek nem is fukarkodtak a magyarázattal. Az is igaz, hogy e magyarázatok egymásnak homlokegyenest ellentmondottak. Szóval egyik sem találta fején a szegyet. Órámat, kardomat, pisztolyomat, golyó és löportarsolyomat emelőgépekkel szekerekre rakták és elszállították a fővárosba. Többi cókómókomat, fésűmet, késemet, tubákos szelencémet és pénzemet nálam hagyták.

Egyik zsebemet, mint említettem, sikerült megóvnom az átvizsgálástól. Ebben pápaszemet és egy kis messzelátót rejtettem. Oly tárgyak ezek, melyeknek a császár semmi hasznát sem vehette, én pedig nem szívesen váltam volna meg tőlük.

III. Fejezet.

Békés és barátságos magamviselete révén teljesen megnyertem a császár és népe kegyét, s élt bennem a remény, hogy hamarosan szabadlábba helyeznek. Igaz, el is követtem mindent, hogy biztosítsam a magam számára ezt a kedvező hangulatot. A gyermekeket tenyeremen táncoltattam; de a gézengúzok csakhamar olyan vakmerők lettek, hogy hajamban bújócskát játszottak. Hogy pedig a felnőtteknek is kedvében járjak, gyakran végig feküdtem a földön és tűrtem, hogy testemen ide-oda mászkáljanak. Így azután lassanként félelmük egészen elenyészett; rám nézve pedig az apró emberekkel való bizalmas érintkezés avval az előnnyel járt, hogy mindjobban megtanultam az ország nyelvét.

Egy alkalommal a császár bemutatta nekem a leghíresebb akrobatákat, és ez a látvány valóban csudálatos volt. Leginkább a kötél-táncosok mutatványait élveztem, vékony cérnán szaladoztak, tizenkét hüvelyknyi magasságban. Ezeket a kötél-táncosokat nagyon kedveli az udvar, magas beosztások várományosai. Versenyen egymással, aki a legnagyobbat ugrik, megkapja a kinevezést az éppen – többnyire kegyvesztés miatt – megüresedett fontos beosztásra. Gyakran a főhivatalnokok is tartanak bemutatót, hogy bizonyítsák az uralkodónak: ügyességüket nem veszítették el. Láttam egy ízben a kincstárnokot bukfencezni a kifeszített cérnán, és többször egymás után dupla szaltóval ugrott le a mélybe – náluk ezt „halálugrásnak” nevezik. A baleset sem ritka, magam is tanúja voltam néhány-szor, hogy a jelölt lezuhant, karját-lábát törte. Legkivált a minisztereket fenyegeti ez a veszély, hiszen ők rangjukhoz méltón túl akarnak tenni társaikon. Talán egy sincs köztük, aki nem zuhant még le egyszer-kétszer, sőt háromszor is.

Láttam másféle ügyességi-próbát is, ezt ő felsége tanácstermében rendezik. A császár egy pálcát tart a kezében, hol magasabbra emeli, hol mélyebbre tartja, a jelöltek pedig vagy átugorják, vagy átbújnak alatta. Aki a legügyesebb és az ugrálást, a bujkálást legtovább bírja, azt kék színű ezüst fonállal tünteti ki a császár, a második legügyesebb piros ezüst fonalat kap, a harmadik zöldet. A kitüntetést – a hat hüvelyknyi ezüst fonalat – a hasuk köré csavarva hordják az urak, nagyon kevés az udvarban az olyan, akinek haskötője nincs.

Miként az emberek, úgy az állatok is lassacskán hozzám szoktak. Ezt különösen a lovakról állíthatom, melyek félelmükről csaknem letettek és bátor lovasaikkal naponta ide-oda száguldottak körülöm. A lovasok merészsége annyira fajult, hogy néha a földre tett kezem fejét is átugratták. Egy császári vadász, aki különösen bátor lovasnak látszott – igaz, hogy paripája is a legnemesebb faj volt – egyszer a körülálló tömeg bámulatára arra vállalkozott, hogy átugratja csatos-cipős lábamat. És a merész vállalkozás fényesen sikerült.

Mikor már ennyire megismerkedtünk, már-már azon törtem fejemet, miképp viszonzhatnám valami rendkívüli módon azt a gyöngéd figyelmet, melyet az apró nép irányomban tanúsított, azt a sok jót, mit velem művelt. Felkértem tehát a csá-

szárt, hogy számomra a kincstári erdőkből néhány vastag, erős fasudarat szállítsanak. A császár mosolyogva beleegyezett, és már másnap reggel megjelent kilenc erdész néhány társzekérrel, melyek mintegy félméter hosszú fasudarakkal voltak megrakva. Egy-egy ily sudár olyan vastag volt, mint a nádpálca. Nyolc pálcát egy fél méter hosszú és épp ily széles négyszögalakú területen a földbe szúrta, más négyet vízszintesen odaerősítettem az előbbieki kiálló végéhez. Azután kifeszítettem a zsebkendőmet a merőlegesen álló cölöpöcskék között, oly módon, hogy a vízszintes pálcák mintegy korlátot képeztek. Ily módon aztán jól körülkerített szilárd sík keletkezett.

Most azzal a kéréssel járultam ő felsége elé, rendeljen ki legjelesebb lovasai közül huszonnégyet, hogy a rögtönözött síkon lovassági gyakorlatot tartsanak. Ő felsége készségesen ráállott és legott ki is szemelte a legénységet. A lovasokat egyenkint lovastul, felszereléssel óvatosan a zsebkendőre állítottam, ahol előbb sorba álltak, azután két csapatra oszolva a legnagyobb pontossággal végezték érdekes hadgyakorlataikat. Tompahegyű nyilakkal lövöldöztek, kivont karddal támadtak egymásnak, megfutamodtak és üldözőbe vették egymást. Szóval fegyverkeztségüknek és katonai kiképzetésüknek elismerésre méltó próbáját adták. A vízszintes botokból képezett korlát óvta őket, hogy merész kanyarodásaik alkalmával le ne pottyanjának. A szokatlan látvány akkora örömet szerzett a császárnak, hogy a mutatványokat több napon keresztül megismételtette. Sőt egy ízben meg méltóztatott engedni, hogy saját kéréses személyét is zsebkendőre emeljem, amikor is ő maga intézte a gyakorlatokat. Még a császárné is érdeklődött e színjáték iránt, és gyaloghintájában egészen a korlátig emeltette magát velem, hogy a történendőket annál jobban szemügyre vehesse. Mind eme mutatványok baleset nélkül folytak le. Egy alkalommal azonban egy kapitánynak a lova ugratás közben átlukasztotta a zsebkendőt, patkójával fennakadt, levetette gázdáját; egyik hátsó lábát kifecamította, úgy, hogy szegény pára az állatorvos kezére került. Amint ez a baleset megtörtént, első gondom az volt, hogy ismét gyöngéden a földre helyeztem mind a lebukott és elkábult kapitányt, mind a többi lovat. Ez időtől kezdve azonban véget vetettem az efféle, mint most kitűnt, mégsem egészen veszély híján való mutatványoknak. A császár is helyeselte ezt az elhatározásomat.

Ismételve kértem, hogy bocsássonak szabadon, s amikor minden kétséget kizáró békés magamtartásával bőven rászolgáltam a szabadságra, néhány napra eme sajtószervi lovasjátékok rendezése után szabadon bocsátottak. Mielőtt azonban rátérnék azokra a feltételekre, melyekkel felszabadultam, meg kell emlékeznem egy eseményről, mely azalatt következett be, mialatt a császári udvart az említett mutatványokkal szórakoztattam. Sebesen vágatva érkezett meg ugyanis egy futár, ki hírül hozta ő felségének, hogy azon a helyen, ahol engem legelőször megpillantottak, ismét rendkívül csodálatos tárgyat találtak. A leírás szerint a lelet valami feketés tömeg, melynek szélei egy közép nagyságú szoba szélességében nyúlnak el, és melynek közepén embermagasságú emelkedés van. Végtagokat eddig nem észleltek rajta. Ez a körülmény – szólott tovább a jelentés – meg is

döntötte azt az első föltevésünket, hogy élő lénnel van dolgunk. Akadtak bátor férfiak, kik a középső emelkedés tetejéig felkúsztak, talpuk alatt az anyagot mindenhol puhának találták, sőt ide-oda taposva rajta, arra a meggyőződésre jutottak, hogy annak a valaminek belül üresnek kell lennie. Nem vélünk tévedni, ha annak a nézetnek adunk kifejezést, hogy az olyas valami, ami az Emberhegy tulajdona. És azért bátorkodunk azt az alázatos kérdést kockáztatni, nem tetszenék-e ő felségének elrendelni, hogy azt a valamit társzekerekre ide szállítsuk.

Hogy könnyebben szót válthassak az emberkéssel, hanyatt feküdtem. Fejem ilyen formán elég közel volt a jelentést tevőhöz, hogy minden szavát megérthessem. Rögtön tisztában voltam, hogy csupán elveszett kalapomról esik a szó. S mert már úgyis keservesen nélkülöztem, töviről-hegyire leírtam süvegem rendeltetését és hasznát, s kértem a császárt, kegyeskedjék intézkedni, hogy nyomban adják ki a jószágomat. El is hozta másnap reggel néhány fuvaros, de nem volt benne köszönet. Ahelyett ugyanis, hogy a kalapot kocsihoz tették volna, egyszerűen két lyukat fúrtak a karimájába, a lyukakon néhány kötelet húztak keresztül, a köteleket a lovak szerszámához erősítették és azután sok viszontagság látta hód-kalapomat tüskön-berken át vonszolták egészen idáig. Mégis megörültem neki, mert hát ez is jobb volt a semminél.

Néhány napra rá a császár nagy hadiszemléte tartott; azt kívánta, hogy én is részt vegyek benne; az igaz, hogy fura egy szerepet kellett eljátszanom. Azt kívánta ugyanis a császár, hogy a Rodosi Kolosszus módjára szétterpesztett lábakkal álljak ki a gyakorlótérre, és mikor megtettem, parancsára az egész hadsereg egy tábornok vezetésével zárt sorokban, zeneszóval vonult el a két lábam közt. A menet élén egy szakasz könnyű lovasság léptetett el harsogó trombitaszóra. A könnyű lovasságot egy pár ezred fényes fegyverzetű, magasraemelt dzsidát hordó vértés követte. A dzsidák fölértek majdnem a térdemig. A vértések után zeneszó mellett, lengő zászló alatt, példás rendben a három-négyezer emberre tehető gyalogság következett. A menetet a társzekerek beláthatatlan sokasága rekesztette be.

Mind ez a látványosság, mind a fentebb említett lovagjáték már a felszabadulásomat követő időre esik. Még számot kell adni az olvasónak azokról a tárgyalásokról, melyek szabadlábba helyezésemet megelőzték; de meg azokról a jól megválasztott föltelekekről is, amelyekkel megengedték, hogy szabadon járjak-keljek az országban. Felszabadulásomat célzó ismételt szóbeli és írásbeli kérésemet (mert tudni való, hogy az ország nyelvének tanulása alkalmával az írásukkal is csakhamar megismerkedtem) az államtanács komolyan fontolóra vette, és tekintettel szerény és békés magamtartására, végre meg is hallgatta. Egyedül a mogorva Galbat – az ország tengernagyja – Skyres Bolgolum, ellenezte makacsul a szabadonbocsátást. Ez az ember minden alkalommal ellenséges indulattal volt irányomban, anélkül, hogy csak gyaníthatnám, hogy mivel is sérthettem meg valaha. De végre még ez a megcsontosodott és szívtelen udvaronc is kénytelen volt beadni a derekát, kivált mikor a császár is a pártomra állott. De annyit mégis elért, hogy rája bízta azoknak a föltelekeknek a megállapítását, amelyekkel sza-

badságomat visszanyertem. Ugyancsak ez a mogorva Skyres Bolgolam hozta el nekem titkárai kíséretében a föltételeket tartalmazó okmányt, melynek pontozataira – miután azokat előttem felolvasták – az ország szokása szerint meg kellett esküdnöm. Az eskütétel szertartása nagyon kifárasztott. Abban állott ugyanis, hogy jobb lábamat a bal kezembe kellett fognom, jobb kezemnek mutató ujját a homlokomra, hüvelykujját pedig jobb fülemre kellett tennem. Ebben az állásban olyan lehettem, mint az, akit farkasgúzsba kötöttek. Képzeltethető, mennyire örültem, mikor ebből a kényelmetlen helyzetből fölemelkedhettem.

A szíves olvasót bizonyosan érdekelné annak az okmánynak pontos megismertetése, mely szabadságom föltételeit tartalmazta. Mert hát méltán elvárhatja tőlem, hogy megismertessem ennek a népnek sajátyszerű királyával és gondolata kifejezése módjával. És mert magam is ezt a nézetet vallom, hát szóról-szóra közlöm e nevezetes okmány tartalmát, amelyről annak rendje szerint hű másolatot vettem:

„Gollasto Momaren Eulamé Gurdilo Sefin Mully Uily Gúé, Liliput leghatalmasabb császára, a világ gyönyörűsége és öröme, kinek országa 5000 Blustugnyira – mintegy hat órajársnyira – tehát a föld végső határáig terjed; az uralkodók uralkodója, magasabb természetű, mint az emberek fiai; kinek lába a föld középpontjára nehezedik, míg feje felemelkedik a napig; akinek egy intésére térdre borul a föld minden hatalmassága, aki édes mint a tavasz, kellemes mint a nyár, termékeny mint az ősz, rettenetes mint a tél, ő legmagasztosabb fölsége a legközelebbi mennyei birodalmunkba érkezett Emberhegyhez következő császári parancsot intézi, és kötelességévé teszi, hogy annak minden egyes pontozatára nagy ünnepélyességgel megesküdjék.

I. Az Emberhegynek csakis saját pecsétünkkel ellátott külön írásbeli engedélyünk alapján szabad majd az országot elhagynia.

II. Ne merészelje betenni a lábát a mi fővárosunkba, hacsak erre külön parancsot nem kap. És akkor is a lakosok már két órával előbb figyelmeztetendők, hogy a lakásukat el ne hagyják.

III. Említett Emberhegy sétáinál szorítkozzék az ország főbb útjaira és valahogy eszébe ne jusson talán a mezőkön és réteken keresztül-kasul járkálni vagy a szántóföldeken leheveredni.

IV. Ha az országutakon sétál, legyen gondja rá, hogy valakit, a mi szeretett alattvalóink közül, avagy lovat, kocsit el ne taposson. Egyúttal megtiltom neki, hogy bárkit alattvalóink közül tenyerére vegyen, hacsak erre külön engedélyt nem kap.

V. Ha futárt küldünk, az Emberhegy köteles az embert hat napi járásnyira lovastól a zsebében elvinni, még pedig havonként egyszer, sőt köteles, ha a szükség megkívánná, teljes épségben még vissza is szállítani.

VI. Legyen szövetségesünk az ellenséges Blefuksu sziget ellen és kövessen el minden tőle telhetőt, hogy az ellenség hajóhadát, ha birtokainkat megtámadni merészkednék, a föld színéről elpusztítsa.

VII. Említett Emberhegy legyen időről-időre segítségére a mi munkásainknak is azoknak a nagy köveknek felemelésében, amelyek a császári díszkert körfalára helyezendők vagy egyéb kincstári épületeknél alkalmazandók.

VIII. Az Emberhegy köteles országunk határát a tenger mentében lelépni és annak kiterjedéséről nekünk két hónap leforgása alatt alapos tájékoztatást nyújtani.

IX. Végre, miután az Emberhegy magát e cikkelyek pontos megtartására ünnepélyes esküvel kötelezte, napi élelmezését annyi ételben állapítjuk meg, amennyi a mi alattvalóink közül ezerhétszáz-huszonnyolcnak elégséges. Ezenkívül bármikor szabadon jelenhet meg saját személyünk színe előtt, valamint hogy jóindulatunknak és kegyünknek egyéb bizonyítékaira is számíthat.

Kelt Belsuborac-on uralkodásunk kilencvennegyedik hónapjának tizenkettedik napján.”

Bár az említett cikkelyek egynémelyikét – ezt az álnok Skyres Bolgolamnak kell tulajdonítanom – nagyon megalázónak tartottam, mégis minden hátsó gondolat nélkül megesküdtem rájuk, mert hiszen csak így sikerült az arany szabadságot visszanyernem.

Az esküt letettem, mire leszedték rólam ő felsége jelenlétében a békókat, aki ennek az ünnepélyes ténynek szemtanúja kívánt lenni.

Első és legsürgősebb teendőm, melyre visszanyert szabadságomat felhasználtam, az volt, hogy a császárhoz léptem és térdet hajtva, lelkes szavakban kifejeztem köszönetemet. De a császár, aki mindig jóindulattal volt irányomban, intett, hogy keljek fel. Azután oly kegyes és hízelgő szavakat intézett hozzám, hogy nem is merem ismételni, nehogy a szíves olvasó valamiképpen hiú és kérkedő embernek gondoljon. Végül a császár kifejezte abbéli reményét, hogy országának hasznos szolgája leszek és intett, hogy iparkodjam magamat a már eddig is élvezett és a jövőben még élvezendő kegyekre érdemessé tenni. Mielőtt ezt a szakaszt befejezném, nem mulaszthatom el az olvasó figyelmét egy körülményre felhívni, mely élénk világot vet ennek a népnek éleslátására és körültekintésére.

Emlékezhetünk még, hogy a fentebb említett okmány utolsó cikkelye az életem fenntartására szükséges élelmet abban a mennyiségben állapította meg, amely ezerhétszáz-huszonnyolc bennszülött élelmezéséhez szükséges. Nem tudtam elgondolni, hogy miért épen ennyi, nem több, nem kevesebb étel járt ki, azért hát egyik barátomhoz fordultam felvilágosításért. Hát a dolog egyszerű, – szólt emberem mosolyogva – mikor ugyanis az ön szükségletének megállapítása szóba került, az udvari matematikusoknak mindenféle mérnöki szerszámmal pontosan meg kellett önt mérni és mikor kisütötték, hogy az ön magassága a közönséges emberi magassághoz úgy aránylik mint 12 az 1-hez, megtalálták az ön egész köbtartalmának kiszámításához a kulcsot. Számításuk szerint az ön köbtartalma éppen ezerhétszáz-huszonnyolcszorosa egy bennszülött köbtartalmának. Ebből

azután önként következett, hogy önnek annyi élelemre van szüksége, mint a mondott mennyiségű liliputinak.

IV. Fejezet

Most, hogy szabad voltam, szerettem volna az ország fővárosát Mildendot megtekinteni. Kérvényt nyújtottam be a császárhoz, aki aztán minden nehézség nélkül megadta rá az engedélyt. De még egyszer emlékezetembe idéztette a szabadságlevélnek azokat a cikkelyeit, melyek alattvalóival szemben óvatosságra intenek. Látogatásomat megelőzőleg az utcasarkokra kifüggesztett kiáltványokkal értesítették Mildendo lakosait szándékomról és egyszersmind szigorúan meghagyták nekik, hogy ki ne mozduljanak addig a házból, amíg én a városban időzőm. Eddigi lakóhelyemtől mintegy 133-at léptem s ott voltam a városban. Itt azt tapasztaltam, hogy a várost egy méter magas és 30 centiméter vastag fal veszi körül. A falon két szemközt jövő kocsi kényelmesen kitérhetett egymásnak. A várfal folytonosságát négy-négy méternyi közökben erős tornyok szakították meg. Amint a legközelebb eső kapun keresztül léptem, a legnagyobb óvatossággal haladtam végig a két főúton. Kabátomat otthon hagytam, nehogy két szárnya a házak fedelében és a párkányzatban kárt tegyen. Csak nadrág meg testhez álló ujjas volt rajtam.

Az ablakokat, padlásnyílásokat, sőt a háztetőket is ellepte a sok kíváncsi. Nem emlékszem, hogy hosszú utazásaim közben valaha ennyire népes helyet láttam volna. A város legalább is ötszázezer lakost számlált. Első pillanatra feltűnt az építkezés szabályos volta. A főutakból a mellékutcák egyenletes közökben ágaznak ki. Ezekbe azonban – tekintve azt, hogy valamennyinek csak harminc vagy negyven centiméter volt a szélessége, – bajos lett volna bejutnom.

A főutcákbeli házak három-, négy-, sőt ötemeletesek voltak. Azok földszintjén nagyon sok díszes bolti helyiséget láttam és ezek éppúgy mint a piacok, dúsan fel voltak árucikkkel szerelve. Mildendo kellő közepén, ott ahol a két főút egymást keresztezi, ott terült el a császár palotája. Ez a díszes épület még tetemesen fokozta az apró nép műszaki és építészeti tehetsége iránt táplált jó véleményemet.

Csak nagy nehezen tudtam a hatalmas fejedelmi lak belső épületeihez hozzáférni. A háromnegyed méter magas várfalat ugyan könnyen átléptem, de itt a külső udvarban most egy tizenhárom méter hosszú és éppoly széles épület előtt találtam magam. Ez két kisebb négyszöget, a tulajdonképpen díszépületeket foglalta magában. Itt voltak a fényesnél fényesebb császári fogadótermek és magánlakosztályok elhelyezve. Éppen ezeket szerettem volna leginkább látni és a császár is különös súlyt vetett arra, hogy e díszépületeket és fényes lakosztályokat alaposan megtekintsem. De ha végrehajtom szándékomat, átlépés közben okvetetlenül érintek és persze hogy megsértek egyet-kettőt ezek közül a belső épületek közül.

Szerencsére mentő gondolatom támadt: kivágtam zsebkésemmel a császári díszkert néhány legerősebb fáját és belőlük két zsámolyt készítettem. Az egyiket odaállítottam az utamba eső épületek elé és ráléptem, a másikat pedig a házak fedelén keresztül a túlsó udvarra állítottam, úgy hogy mikor átléptem, a lábammal könnyen elérhettem. A kísérlet tökéletesen bevált, mert a zsámolyok segítségével most könnyűszerrel jutottam át a házakon, anélkül, hogy bennük legkisebb kár esett volna. Csakhamar ott találtam magam a császári palota főépülete előtt, amelynek belsejét annyira vágytam szemügyre venni.

Hogy könnyebben célt érjek, lekuporodtam úgy, hogy arcom egy magasságba jutott az első emelet nyitva maradt ablakaival és így beletekinthettem a leírhatatlan pompában díszlő termekbe és szobákba. A császárné gyermekeivel és kíséretével együtt az egyik nyitott ablakhoz lépett és oly kegyes volt, hogy nyájasan mosolyogva csókra nyújtotta parányi kacsóját.

Itt azonban megszakítom a fényes palota és annak díszes berendezése körül tett megfigyeléseimnek és észrevételeimnek fonalát. Ezeket egy későbbi nagyobb munka számára tartom fenn, melyben körülményesen foglalkozom majd Liliput ország államszerkezetével és történetével. Elbeszélésem fő célja most csak az, hogy megismertessem kedves olvasóimat azokkal az eseményekkel, melyeket ebben a sajátyszerű birodalomban kilenc havi itt időzésem alatt átéltem. Azért tehát folytatom az előadást.

Néhány napra a császár székvárosában tett látogatásom után udvari kocsi jelent meg nálam s kiszállt belőle Redresal, a császár első magántitkára. Az őt kísérő egyetlen szolgálval arra kéretett, szakítsak magamnak rövid időt az ő kihallgatására, mivelhogy nagyon fontos állami ügyben óhajtana velem értekezni. Redresal szeretetreméltósága, valamint azok a szívességek, melyekkel már sok más alkalommal lekötelezett, arra indítottak, hogy legszívesebben fogadjam, sőt még azt az ajánlatot is tettem neki, hogy ha nincsen ellenére, a könnyebb értekezhetés végett fölemelem a fülemhez.

Redresal úr ráállt és mikor fülem mellett kényelmesen elhelyeztem, előadta az ügyét. Először is gyöngéden rámutatott azokra a szolgálatokra, melyeket nekem az udvarnál tett. Azután lassacskán rátért az ország viszonyaira, melyekről szerrinte már elég tájékozódást meríthettem. Azután torkát köszörülve folytatta, hogy: Bizonyára nem kerülte el figyelmét, nagyrabecsült és főmagasságú Emberhegy úr, hogy hazánk állapota általában véve virágzónak mondható és nem hogy fönn semmi kívánni valót. De fájdalom, ezen a gyarló égitesten, melynek főékeessége tagadhatatlanul mi liliputiak vagyunk, semmi sem tökéletes. És én, mint önnek barátja és pártfogója, nem is akarom ön előtt eltitkolni, hogy a mi birodalmunk egy hatalmas és féltékeny ellenség részéről folytonosan ki van téve a megtámadás veszedelmének.

Ráadásul szorongatják az országot belső gondok is: hetven hónap óta két pártra szakadt a politikai tábor, az egyik párt az alacsony cipősarok híve, a másik a magasé. A magassarkúak a régi rendszerhez húznak, ő felsége viszont az alacsony-

sarkúakat kedveli inkább, őket alkalmazza a kormányhivatalokban. A két párt tagjai mind élesebben szembe kerülnek, már szót sem váltanak egymással. Jelenleg a magassarkúak vannak többségben, ám az alacsonysarkúaké a hatalom. Viszont a trónörökös nem vall színt, a fenség egyik sarka magasabb, mint a másik, emiatt csámpázik úgy.

A köztünk támadt egyenletlenség folytán harminchat hosszú hónap óta úgyszólván óráról-órára várjuk, hogy mikor ront ránk a világnak nagyságra nézve második állama, a Blefusku sziget. Blefusku kiterjedésre nézve megközelíti a fenséges Liliputot. Hiába állítaná – mint ahogy azt már több ízben meg is tette – hogy vannak a világon Liliputnál és Blefuskunál nagyobb és önhöz hasonló emberfaj lakta országok is, mert hát ez az ön ábrándos állítása ellenére is, legalább is kétséges, amennyiben ellentmond ezeknek legnagyobb tudósaink határozott véleménye, mely abban csúcsosodik ki, hogy ön minden valószínűség szerint a holdból potytyant alá. De még a mi legrégebb hagyományaink sem emlékeznek meg más országról, mint Liliputról és Blefuskuról.

Elkeseredett háborúban állunk egymással, legutóbb harminchat hónappal ezelőtt. Az ellenségeskedés már jóval régebben kezdődött. Valamikor a két ország még megegyezett abban, hogy a tojást a vastagabb felén kell feltörni. Így törte fel dicső uralkodónk nagyatyja is, még gyerekkorában, s megvágta az ujját. Atyja, a császár, akkor szigorú büntetés terhe mellett megtiltotta, hogy bárki a tojást a vastagabb felénél merészelje feltörni. Felbőszítette a népet ez a tilalom, egymást érték a lázadások, egyik császárunkat az életétől, a másikat a trónjától fosztották meg a tojásforradalmak. Feljegyezték, hogy tizenegyezer ember vállalta inkább a kínhalált, de nem volt hajlandó a tojást a vékonyabb felén feltörni.

Blefusku folyton szította a polgárháborúkat, és szívesen befogadta a vastagpárti menekülteket, száműzötteket. Végére is véres háború tört ki a két nagyhatalom között, nehezen bírtak egymással. Mi negyven nagyobb hadihajót és harmincezer embert veszítettünk, az ellenség valamivel többet. De azóta bizony összeszedte magát, készülődik az új erőpróba.

A dolog ma úgy áll, tisztelt Emberhegy úr, hogy az összekoccanás minden pillanatban várható. Blefusku kikötőiben már erős hajóhad áll harcrakészen, s fenyegeti partjainkat. Ő felsége, aki az ön erejében és bátorságában föltétlenül megbízik, általam azt a kérdést intézi önhöz, nem volna-e hajlandó bennünket a küszöbön álló háború alatt, mint hű szövetségünk támogatni.

A szeretetreméltó férfiúnak adott szíves válaszom röviden ez volt: „Mélyen tisztelt titkár úr, nagyrabecsült barátom! Kérem önt, szíveskedjék ő felsége tudtára adni, hogy bár békés természetemnél fogva nem szívesen elegyedem tusakodásokba, mégis minden pillanatban kész vagyok a császáráért és országáért véremet ontani, életemet kockáztatni. Közölje vele továbbá, hogy az esetleges támadással minden erőmből szembe fogok szállani.”

V. Fejezet

Liliputot mintegy hatszáz méter széles csatorna választja el az ellenséges Blefusku birodalomtól, egy északkeletre fekvő szigettől. Mivelhogy az ellenséges viszonyban élő két állam között minden közlekedés megszakadt, mindez ideig nem is mutatkoztam a Blefuskuval szemközt levő parton, így hát a blefuskuiak jelenlétemet még csak nem is sejtették. Hejh pedig be végzetes lett az rájuk nézve!

Véleményem szerint, melyet különben az államtanács is magáévá tett, mindezekelőtt arra kellett törekedni, hogy az indulásra kész ellenséges hajóraj ártalmatlanná tétessék. Az erre vonatkozó tervemet a császár is mindenképpen helyeselte. Ha e terv sikerül, amihez pedig alig férhetett kétség, csakhamar az ellenséges hajóhad a császár hatalmába kerül. Ő felsége különben szigorúan meghagyta, hogy minden rendelkezésemnek föltétlenül engedelmesskedjenek.

Mindenekelőtt a csatorna vizének mélységét tudakoltam. A legtapasztaltabb matrózoktól megtudtam, hogy áradatkor a középén 70 glumgluf, azaz legfeljebb két méter, a partok közelében pedig alig 40-50 glumgluf mély. Amint ezt megtudtam, a Blefusku szigetével szemben fekvő északkeleti parton egy domb mögé – liliputi fogalmak szerint a birodalom egyik legmagasabb hegye mögé – rejtőztem és innét messzelátómmal megfigyeltem a kikötőben horgonyozó ellenséges hajórajt. Mikor a hajók száma iránt eléggé tájékozódtem, hazamentem, elláttam magam egy nyaláb kötéllel és több nagy vasrúddal. A kötelek olyan vastagok voltak, mint nálunk az erős fajtájú madzag, a vasrudak meg hosszúság és vastagság tekintetében a nálunk használt kötőtűvel vetekedtek. Hogy a kötelek erejében jobban megbízhasam, hármasával együvé csavartam. Hasonlókép jártam el a vasrudakkal is és végüket horog formára begörbítettem. Ezeket a horgokat a kötelekhez erősítettem és visszatértem velük a parthoz. Itt a császárnak és egész udvarának jelenlétében levettem a kabátot, a cipőt és a harisnyát és körülbelül egy órával az áradat előtt, magamat elébb a nyalábra fogott kötelekkel fölszerelvén, belegázoltam a nyílt tengerbe. Mikor a csatorna közepe táján kisiklott talpam alól a föld és a víz már orromat érte, úszásra fogtam a dolgot.

Vagy húsz méternyi utat tévén, ismét feneket ért a talpam. Nem tartott fél óráig és odaértem a hajórajhoz. Amint a körülbelül harmincezer főre rúgó ellenséges hadsereg megpillantott, akkora rémület vett rajta erőt, hogy a matrózok és katonák tiszttestül hanyatt-homlok belevetették magukat a hullámok közé, s úszva iparkodtak a part felé. Eközben hozzáláttam a munkához. A magammal hozott kapcsokat egyenkint az elhagyott hajók orrához erősítettem. A kötelek végét pedig görcsre kötöttem. Ez a munka azonban nem ment olyan simán, mint ahogy gondoltam, mert amíg én a hajókkal voltam elfoglalva, a parton levő hadsereg a nyilak egész özönét zúdította felém. Ezek pedig, amint arcomat, kezemet érték, bizony nagyon kellemetlen, mondhatnám fájós érzést keltettek bennem. Egy-egy nyíl vért is fakasztott. És mivelhogy a nyilak jó része arcon talált, nem ok nélkül féltettem a

szemem világát. Szerencsére eszembe jutott a pápaszemem, melyet, mint az olvasó emlékezik, sikerült a császári biztosok által megejtett kutatás alól kivonnom. Feltettem tehát a pápaszemet és most már a nyilak erőltlenül lepattantak az erős üvegről.

Most már a folytonos lövöldözéssel nem sokat törődve – a horgokat odaerősítettem a hajók ormára, megragadtam a görcsöt és megfeszítettem a köteleket. De a hajókat fogva tartották a vasmacsák. Sehogy sem akartak megmozdulni. Ez aztán új akadály volt. Legyőzésére tehát nem maradt egyéb hátra, mint az, hogy zsebkésemmel egyenkint átmetszettem minden egyes vasmacska kötelét. Ez sem volt éppen valami nagyon kellemes munka, mert hullott rám a sok nyíl, mint a zápor. De ez korántsem akadályozott abban, hogy végrehajtsam a munkámat. Megragadtam a kötél görcsös végét és most már könnyedén vonszoltam tova a szabaddá tett hajócskákat. Lehetett vagy ötven kisebb-nagyobb hadihajó.

A blefuskubeliek, kik ténykedésemet eleinte nem tudták mire vélni, most, mikor megértették tervemet és a veszedelmet, amelyben forognak, a maga teljes nagyságában felfogták, kétségbeesett jajgatásba törtek ki, amelyhez foghatót nem hallottam. Testemet-lelkemet átjárta a fájdalomnak ez a szívszaggató megnyilatkozása. Mikor túl voltam a nyilak körén, néhány percre megálltam, kissé fellélegzettem és kiszedtem az arcomból és kezem fejről a nyilacskákat. Azután a pápaszemet zsebredugtam s vígan gázoltam tovább a vízben és csakhamar beértem a liliputi kikötőbe.

A császár az ország főméltóságaitól környezve várt a kikötőben, s nyugtalanul leste a vállalatom kimeneteléről szóló jelentést. Eleinte mikor még nyakig voltam a vízben, nem láthatott, mert csak az ellenséges hajórajt látta, amint félkörben közeledik. Nyugtalanzkodott is, mert azt hitte, hogy az ellenség diadalmaskodott rajtam. De kiderült az arca, amint a vízből kiemelkedtem, az összecsomózott kötelek végét magasra emelve harsány hangon, a diadaltól megrészegedve azt kiáltottam, hogy: „Éljen sokáig Liliputnak leghatalmasabb, legyőzhetetlen császára!” Nem volt se hossza, se vége az örömrivalgásnak, és mikor partra szálltam és az egész ellenséges hajórajt a szó szoros értelmében a császár lába elé raktam, esőtől hullott rám a dicséret, s a császár ellenségemnek, Skyres Bolgolamnak nagy bosszúságára, kinevezett Nardaknak. Ez volt az ország legelső méltósága.

Hejh be sok ember tapasztalta, hogy mikor a fejedelmi kegy legragyogóbban és legmelegebben árasztja a sugarát, mindig lesben áll az ármány is, hogy sötét felhőivel elhomályosítsa a csillogó fényt, hogy a jól eső meleget dermesztő hidegké változtassa. A sors engem sem kímélt meg ettől a szomorú tapasztalattól. Az első alkalmat erre a császárnak nagyravágyása és önkénye szolgáltatta. „Mentül több, amink van, annál többet kívánunk!” Régi, de nagyon is igaz mondás. Az a váratlan siker, mely kardcsapás nélkül az egész ellenséges hajóhadat kezére juttatta anélkül, hogy akárcsak egyetlen matrózt vagy harcost elveszített volna, elbizakodottá és kegyetlenné tette. Mind sűrűbben füstölgött agyában az a gondolat és mindinkább megbarátkozott azzal a gondolattal, hogy Blefuskut meghódítja,

az ottani uralkodó családot pedig kiírtja. Ezzel – így vélekedtek tudósai – az egész földnek, vagy ami után még inkább sóvárgott lelke, az egész világnak urává lenne. Ezt a tervét velem, mint első és legmeghittebb szolgájával közölte is abban a föltevésben, hogy nem habozom karom erejét rendelkezésére bocsátani. Én, aki mindenkor híve voltam az igazságnak és jognak, méltatlankodva hallgattam fejtegetéseit és mindenképpen azon voltam, hogy igazságtalan szándékától eltérítsem. De hiába, nem tágitott, amiből aztán szóváltás támadt. A vége az volt, hogy határozottan kijelentettem, hogy bátor, szabad nemzet leigázásához a magam részéről soha se járulok hozzá. Ezt az egyenes és határozott nyilatkozatot a császár rossz néven vette és nem is felejtette el soha.

Nálam kudarcot vallván, az államtanács elé vitte a tervét, de az igazságos és méltányos tanácsosok egytől-egyig mellém szegődtek. Csakis a csúszómászó hízelgők helyeselték a császár hódítási tervét. Amellett elég vakmerők voltak az én vonakodásomat bűnös engedetlenségnek és rút hálátlanságnak bélyegezni. Ettől az időtől fogva kegyvesztettnek tekinthettem magamat és az én irányomban ellenséges érzületű miniszterek részéről örökös ármánykodásnak voltam kitéve. Ezeknek a fontoskodásoknak két hó leforgása alatt kis híja, hogy áldozatul nem estem. Így hálálják meg gyakran a fejedelmek még a legkiválóbb szolgálatokat is, amint nem hódolunk vakon a szeszélyüknek és szenvedélyüknek.

Rövid időre a hajóhad elfoglalása után fényes küldöttség érkezett Blefuskuból, mely alázatosan esedezett a békéért. Ezt végre Liliputra nézve igen előnyös feltételekkel meg is kötötték. A küldöttség hat követből, a kíséretüket képező ötszáz előkelő úrból és egész sereg csatlósból állott. A bevonulás rendkívül fényes volt, aminthogy azt a feladat fontossága és a képviselt hatalmas ország méltósága egyaránt megkívánta. A város egyik kapujának a tornyára támaszkodva szemléltem az érdekes felvonulást és az előkelő idegeneknek arcukról leolvastam a háttartalan bámulatot, mellyel hatalmas termetem őket eltöltötte. A pazar lakomák közben, melyeket több napra terjedő időzésük alatt tiszteletükre rendeztek, tudomásukra jutott, hogy az ellenök indítandó irtóháború terve csakis az én vonakodásomon szenvedett hajótörést. Ezért szívélyes köszönetet mondva, uruk és királyuk nevében, felszólítottak, tiszteljem meg minél előbb az ő országukat is látogatásommal. De egyúttal arra is kértek, részesítsem őket abban az örömben, hogy óriási erőm nyilvánulásának szemtanúi lehessenek. A legnagyobb készséggel megtettem a kívánságukat. Megkaptam a kezem ügyébe eső legnagyobb horgonyok egyikét és mutató és hüvelykujjam közt, akárcsak a gyújtófát, szemük láttára apró darabkákra morzsoltam. Húszt liliputi vagy blefuskui férfiú nem lett volna képes emelőgépek és csigák nélkül akárcsak a helyéből kimozdítani. Azután letördeltem a közelünkben levő hegységről néhány 5-6 kilogramm súlyú, persze az ő felfogásuk szerint óriási szikladarabot és a tengerbe hajigáltam, úgy, hogy a víz a Liliput-országbeli legmagasabb torony magasságáig felfeccsent. Majd meg gyökerestül téptem ki néhány tölgyfát, melyeket aztán vetődárdaként használtam. Tán alig szükséges ecsetelnem azt a bámulatot, melyet ezek az erőmutatványaim az apró vendégekben keltettek.

A multság befejeztével megkértem a követeket, adják át hódoló tiszteletemet uruknak és királyuknak avval az alázatos kijelentéssel, hogy mielőtt visszamegyek hazámba, szerencsének fogom tartani, ha szíves meghívásának megfelelek. A legközelebbi kihallgatás alkalmával a császártól ki is kértem a látogatásra az engedélyt. A császár, bár nagyon hidegen fogadta a kérést, nem tagadta meg az engedélyt. Egy barátomtól megtudtam később, hogy Flimnap és Skyres Bolgolum a császárt, ki már anélkül is elhidegült irányomban, azzal iparkodtak ellenem még inkább fölingerelni, hogy a blefuskui követekkel való bizalmas érintkezésemet oly színben tüntették fel, mintha árulásban sántikálnék. Pedig az ily alávalóság igazán távol állott tőlem.

Hadd említsek meg egy körülményt, mely később nagy veszedelemtől mentett meg azzal, hogy megakadályozta, hogy ellenségeim gyalázatos fondorkodásának áldozatául essem. A két állam nyelve ugyanis teljesen elüt egymástól. A blefuskuiak is, a liliputiak is büszkék a maguk nyelvére, mert hát ki-kik a magáét tartja a legtökéletesebbnek, éppúgy, mint ahogy ez az európai nemzeteknél is szokás. Ennek ellenére mindkét állam művelt osztálya, valamint a sűrű érintkezés következtében a parti lakosok is mind a két nyelvet értik és a mi császáruk csak a győző gögijének áldozott, mikor megkövetelte, hogy a közös tanácskozásokat csakis liliputi nyelven folytassák. Ebből különben csak azt akartam kihozni, hogy e kölcsönös nyelvismeretnek később nagy hasznát láttam.

Még emlékezetben léssen, hogy azok között a föltételek között, melyekkel szabadságomat visszanyertem, volt egy-kettő, amelyek rám nézve nagyon is lealázók voltak. Kezdetben nem igen törődtem vele, de most, hogy az ország első tisztviselője lettem, mégis csak különös lett volna tőlem megkívánni, hogy követeket adogassak föl a kőművesek állványára, vagy hogy egyéb szolgálai munkát végezzek. A császár – dicséretére legyen mondván – elég tapintatos volt, hogy efféle szolgálatokat soha nem is követelt tőlem. Épen ezért mindenkor kész voltam felbéresem uramnak és országának segítségére sietni, valahányszor a szükség megkívánta.

Nyílt is rá nemsokára alkalom. Egy éjjel ugyanis panaszos hangok és segélykiáltások vertek fel álmomból és mikor előbújtam hajlékomból, hallottam, amint ezt a szót: „Burglum” az iszonyatnak hangján ismételik. Végre a köröm gyülekező udvaroncok beszédéből megértettem, hogy a császárné lakosztályában tűz támadt, mely nagy sebesen tovaraparózott. Ezért esedezve kértem, hogy segítsék a tüzet elfojtani. A tűzvészt valamely udvarhölgy vigyázatlansága okozta, aki ágyában regényt olvasva elaludt és a gyertyát, mely körül sok volt a gyúlékony anyag, elfeledte eloltani. E felszólításnak nyomban engedtem, útra keltem és mivelhogy a hold szépen szolgált, elég gyorsan haladtam, bár óvatosan kellett lépnem, nehogy útközben valakit elgázoljak. Amint a vész színhelyére megérkeztem, minden oldalról vízzel telt vízvedreket nyújtottak felém. De mert ezek olyan aprók voltak, mint a gyűszű, csakhamar beláttam, hogy az oltásnak evvel a módjával nem igen megyek sokra. Nagyobb edények után kellett tehát néznem. Felkaptam tehát gyorsan egymásután egy-két víztartót – akkorák lehettek mint nálunk a boros

pohár – és belőlük a vizet a gyorsan terjedő tűzbe öntöttem. De ebben sem volt nagy a köszönet, mert ezeket nem tudták elég gyorsan megtölteni. Már-már attól lehetett tartani, hogy az egész gyönyörű palota a lángok martaléka lesz. Ekkor mentő gondolatom támadt, melyet alighogy megfogamzott agyamban, nyomban végre is hajtottam.

Eszembe jutott ugyanis, hogy fiú koromban fürdés közben televeztük szájunkat vízzel, s a vizet aztán egymásra löveltük és ebben a mesterségben, mivelhogy nagyon sok víz fért a szájamba, engem elsőrangú tekintélynek tartottak. Oly erős sugarat, még hozzá oly messziről voltam ugyanis képes társaim arcába fecskendezni, hogy szegények menten a víz alá buktak, amint csak gyanították ebbeli szándékomat. Ez a gyermekes és ízetlen játék mentette most meg az enyészettől a gyönyörű mildendoi palotát.

Környezetemet dörgő hangon félreparancsoltam az útból. Azután átlépkedtem a házakon, édes keveset törődve azzal, vajon a háztetők nem sérülnek-e meg a lábam alatt. Átugrottam a kapun és néhány szökkenéssel elértem a díszkertet, melynek közelében egy tenyérnyi széles patak folydogált. A malom tözsomszéd-ságában, ahol legmagasabb volt a víz állása, neki hasaltam a víznek és annyit szívtam fel belőle, amennyi csak belefért a szájamba. Mellesleg mondvá jókora porció lehetett, mert szívás közben megszűnt a malomkerék zakatolása, kétségkívül a víz hiánya miatt. Erre ugyanazon az úton, amelyiken jöttem, visszatértem a vész színhelyére és hatalmas vízsugarat bocsátottam a sistergő lángok közé. Ezt az utat a palota és patak között ismételtén megtettem, mindannyiszor tele szájjal érkezve a tűzvész színhelyére. Mire harmadszor visszatértem, már diadalmas-kodtam a lángokon, a tűz el volt fojtva és a palota meg volt mentve.

Azzal a megnyugtató tudattal tértem vissza templomomba, hogy jó és hasznos dolgot műveltem. Nyugodt lélekkel tértem éjjeli nyugalomra, és nem is sejtettem, hogy álnok ellenségeim még hasznos szolgálatomat is rosszra magyarázzák. Azért nem kevéssé csudálkoztam, mikor másnap reggel egy jó barátomtól, aki nagy titokban meglátogatott, azt a hírt vettem, hogy a császár a tűzoltó-módszeremet módfelett rosszalja; mert a császár palotáját leköpní nagy bűn, melyet az ország törvénye halállal büntet. Még nagyobb volt a császárné fölháborodása ama nagyfokú tiszteletlenségen, melyet a tűz oltásakor az ő lakosztályával szemben tanúsítottam. Szerinte hallatlan módon meggyaláztam, megszenstegte-lenítettem. Barátom nem is titkolta előttem, hogy a császárné legmeghittebb ud-varhölgyei jelenlétében iszonyú bosszút esküdött.

VI. Fejezet.

De mielőtt ennek az ügynek – mely különben őszintén megvallva, egyelőre nem nagyon nyugtalanított – tárgyalásába bocsátkoznám, szükségesnek tartom előbb még a szíves olvasónak Liliput országáról és annak lakosairól egyet-mást elmon-

dani. Mindenekelőtt ne tévesszük szem elől, hogy mind az állatok, mind a növények nagysága arányban áll a 16 centiméternyi emberkével. Így például a ló és az ökör nem több 10-12 centiméternél, a birkának és sertésnek 5 centiméter a magassága, a lúd körülbelül akkora, mint nálunk az ökörszem, és így ment az lefelé egészen azokig az apró állatokig, amelyek körvonalait nem voltam képes megkülönböztetni. Így például a légyre és szúnyogra már csak nagyító üveggel ismerhettem rá. De a jóságos természet a liliputiakat olyan jó szemmel áldotta meg, hogy még a legparányibb tárgyat is meglátták. Volt például egyszer alkalmam látni, mint kopasztott meg a szakács egy pacsirtát, mely még akkora sem volt, mint nálunk a légy. Továbbá, hogy mint fűzte be a varrónő a szerintem láthatatlan fonalat a láthatatlan tűbe.

A legmagasabb fa Liliputban nem haladja meg a harmadfél métert, úgy hogy kinyújtott karral egész kényelmesen elértem a csúcst, anélkül, hogy lábujjhegyre kellett volna állnom, vagy hogy nyújtózkodnom kellett volna. És most tessék elképzelni, hogy mekkorák lehettek itt a virágok, amelyek színének pompájában és illatában a liliputiak gyönyörködtek. Én igazán meg se láttam őket. Már megemlékeztem egy ízben ennek a népnek tudományosságáról és különösen a matematikában és a mechanikában való jártasságáról. Most még csak írásuk módjáról szeretnék megemlékezni. A liliputiak ugyanis nem írnak úgy mint mi, egyenes irányban balról jobbra, hanem rézsútosan és szabálytalanul, mint nálunk a gyermekek, kik még nem igen tudják nélkülözni a sorvezetőt.

Temetkezésük módja is igen érdekes. Halottjaikat ugyanis fejfelé eresztik le a sírba, mert azt hiszik, hogy a Föld, amely szerintük sík korong, az általános föltámadás idején átfordul a másik oldalára, úgy, hogy az ily módon eltemetetteket a föltámadás ismét talpon találja. Csillagászaik és természettudósaiuk ugyan már rég alaposan rá cáfoltak erre a nézetre, de hát a nép makacsul ragaszkodik ehhez az ősrégi balhiedelemhez.

Egyéb szokásaik és intézkedéseik is lényegesen különböznek a mieinktől, de ezek többnyire olyanok, hogy bajos volna ellenük kifogást tenni. A hazaáruló és a felségsértő itt is szigorúan bűnhődik és itt sincs hiány a kémekben és a besúgóokban. De ha egy ilyen fajta ember hamisan vádol valakit, őt ugyanaz a büntetés éri, amellyel különben a vádlottat sújtották volna. Azonkívül egész vagyonát a vádlottnak adják. Ha a vádaskodónk vagyona nem volna, a vádlott a kiállott félelemért, idővesztéséért és az igazságtalan zaklatásért az államtól kap megfelelő kárpótást. Ezenkívül ártatlanságát az egész országban mindenütt kihirdetik.

A csalást sokkal szigorúbban büntetik, mint a lopást, mert a lopás ellen kellő óvatossággal könnyen megvédelmezheti magát az ember, még a csalónak ravasz fondorkodásaival szemben védtelen. Egyszer egy büntetett érdekében (aki főnöke kárára nagy összeget sikkasztott, de szökés közben hurokra került), a császárnál közbe akartam járni, de a császár olyan szigorúan rendreutasított, hogy csak úgy irultam-pirultam belé.

Liliputban a jó erkölcsöket nemcsak a kihágások és bűntények üldözésével, szigorú megtorlásával iparkodnak előmozdítani, hanem még azzal is, hogy a jó cselekedeteket megfelelően jutalmazzák is. Így például az, aki be tudja bizonyítani, hogy harminckét hónapon keresztül az ország minden törvényét és a közérkölcseiség valamennyi szabályát híven megtartotta, nemcsak bizonyos kiváltságokat élvez, hanem ezenkívül még az állampénztárból nem csekély jutalomdíjat is kap, és ez időtől kezdve neve elé ezt a címet teheti: „Frillrall” vagyis az igazságos.

Ez a cím azonban nem száll az utódokra, hanem ki-ki azt a saját személyére nézve példás magatartással köteles kiérdemelni.

A bíróságok üléstermeibe lustitiát – az Igazságot – hat szemmel ábrázolják Liliputban: kettő elől, kettő hátul, egy-egy két oldalt: mindent lát és körültekintő. Az egyik kezében nyitott aranyzacskó, a másikban kard, s ez is azt jelzi: inkább a jutalmazásra hajlik, mint a büntetésre.

Magas államhivatalokra Liliputban egyes egyedül a tehetség és feddhetetlen jellem képesíti az embert, nem pedig az előkelő származás vagy éppenséggel a gazdagság. Az államhivatalok betöltésénél a mértékletesség, igazságszeretet és becsületesség mindig többet nyom, mint akár a legfényesebb tehetség. Mert úgy vélekednek, hogy a hivatalnok, ha egyébként a fentemlített erények ékesítik, parányi józan ésszel többet használhat hazájának, mint a fenti legjelesebb tehetség, ha egyébként ezen erények nélkül szűkölködik.

A gyermeknevelésről is egészen másképp vélekednek a liliputiak, mint mi. A gyermekeket húsz hónapos koruktól nyilvános intézetekben nevelik. Ott aztán a jó erkölcsökben és koruknak megfelelő hasznos tudományokban oktatják őket. Egyes tanítók figyelik meg a gyermekeket nemcsak az iskolában, hanem még séta közben is, hogy tehetségeiket és hajlamaikat jól kifürkésszék. Ez a megfigyelés ad irányt azután a tanítóterv megállapításának, valamint a növendékek jövődőlbeli hivatása megválasztásának. Csak ily módon lehetséges, hogy minden gyermekben főképp azok a tehetségek és ügyességek ápoltságának és fejlődjenek, melyekre későbbi hivatásában leginkább szüksége lesz.

Minden egyes intézetben különös súlyt vetnek arra, hogy a becsületesség, igazságszeretet, bátorság, emberszeretet, háládatosság és szolgálatkészség nemes erénye mar idejekorán beoltassék a növendékek kedélyébe. Liliputban éppúgy tudják, mint nálunk, hogy a restség az alapja minden gonoszságnak. Azért a növendékeket, az étkezés és az alvás idejét leszámítva, folyton-folyvást foglalkoztatják. Még szórakozásukat is úgy válogatják meg, hogy az a test nevelését szolgálja. Ők is egy hiten vannak a régiekkel abban, hogy csak egészséges testben lakozik egészséges lélek. A szülők minden esztendőben csak kétszer láthatják gyermekeiket. Ekkor is csak valamelyik tanító jelenlétében, és a látogatás egy óránál tovább nem tarthat. A látogatás alkalmával jelenlevő tanítónak kötelessége arra is ügyelni, hogy a szülők ilyenkor gyermekeiknek titokban játékszereket, cukrot és más efféle dolgokat ne adjanak, nehogy figyelmüket elvonják a tanulástól. De nagy kegyetlenségnek tartanak ezt minálunk!

A lányokat épen úgy nevelik, mint a fiúkat. És mivelhogy a lányok az öltözködésre és a cicomázásra rendszerint sok időt szoktak vesztegetni, már jó eleve, tudniillik ötéves korukban arra szoktatják őket, hogy szaporán és más segítsége nélkül öltözködjének. Különös gondjuk van arra, hogy a lányok már idejekorán megvessek a fölösleges és haszontalan fényűzést. Azután megkínánják, hogy mind a maguk személyét, mind a ruházatukat nagyon tisztán tartsák.

A lányok testi nevelésében nem annyira az erő gyarapítására, mint inkább oly ügyességek fejlesztésére törekszenek, amelyeknek később a házbeli foglalatosságuk közben vehetik nagy hasznát. Tizenkét éves korukban befejeződik a lány kiképeztetése. A leánygyermek visszatér a szülői házba s nem ritkán sűrű könnyhullatás közt válik meg az iskolától, a tanítóktól és tanítónőktől.

A szegényebb parasztember és napszámos gyermekei, kiket szüleik már korán fognak munkára, ott maradhatnak a szülői házban, de azért van rá gondja a hatóságnak, hogy nekik is legyen részük a szükséges oktatásban, és hogy ne nőjenek fel oly tudatlanságban, mint a barom.

Most, hogy a liliputiak szokásaival és törvényeivel elég sokáig foglalkoztam, talán szívesen veszik a kedves olvasók, ha változatosság kedvéért ismét a magam csekély személyét állítom homloktérbe és megismertetem őket házi viszonyaimmal és életmódommal. A mechanikai munkákban elegendő jártasságot szerezvén, az erdőkben található legnagyobb fákból kényelmes széket és asztalt készítettem. Közben kétszáz varrónő volt avval a nem csekély munkával elfoglalva, hogy számomra szükséges számú inget, zsebkendőt és lepedőt készítsen, még pedig a legerősebb vitorla-vászonból, amely egyáltalában található volt. Mert a közönséges liliputi vásznat erre a célra éppúgy nem használhattam, mint például a házámban a pókhálót. A vitorlavászon-darabok csak néhány centiméter hosszúak és szélesek voltak. Képzeltető, hogy hány ilyen darabot kellett összefércelni, hogy számomra csak egy ing is kikerüljön. Hogy a varrónők mértéket vehessenek, földre kellett feküdnöm. Ekkor az egyik a nyakamra, a másik a térdemre állt. Fölöttem hosszú kötelet feszítettek ki. Ezzel mérte le egy harmadik az ing hosszát. A mérték, mellyel össze-visszaméregettek, 3 centiméter hosszú lehetett. Kabátom elkészítése, mint már az imént említettem, szintén néhány szabót foglalkoztatott. De ezek azonban másképen vettek mértéket. Ugyanis választékos udvariassággal megkértek, hogy térdeljek le. Ekkor azután egy hosszú, több egymáshoz erősített darabból összerótt nagy létrát támasztottak hátamhoz. Az egyik felmászott a nyakamig, innen hosszú zsinegen csüggő ólomdarabot, olyanformát, mint aminőt a kőműves és a tengerész szokott használni, lebecsátott a földre, így határozván meg egészen pontosan leendő kabátom hosszát, melynek a térdig kellett érnie. Törzsöm és karom vastagságát – így kívánta az a mester, aki társai közt legkiválóbbnak látszott – magam mértem meg. A szabók nagy buzgósággal fogtak a munkához. Pár nap alatt el is készült a kabát, s oly jól illett testemhez, mintha csak rám öntötték volna. De azért elég furcsának találtam, merthogy – csupa apró kockából volt összeróva. Napi élmezésemről háromszáz szakács gondoskodott, akik közvetlen közelemben ütötték fel sátraikat és a kunyhókat,

ahol tűzhelyeket raktak. Mindegyik közülök naponta két tál ételt szolgáltatott. És meg kell vallanom, hogy az ételnek nagyon jó volt az íze. Az ételt hús inas szolgáltatta fel, kiket e végből az asztal tetejére állítottam. Az emberkék az ételeket és boros hordókat nagy leleményességgel emelték az asztalra, olyanformán, mint ahogy Európában a vedreket szokás a kútból felemelni. Minden húsételből egy-egy falat, minden hordó borból egy-egy jó korty került ki. Úgy találtam, hogy a liliputiaknál különösen a marhahúsnak nagyon finom az íze; ebből azt következtettem, hogy fölötte jól értenek a szarvasmarha hizlalásához. Egyszer egy akkora marhacombot szolgáltak fel, hogy csak három harapásra voltam képes elfogyasztani. Ezt a nagy darabot a felszolgálók bámulatára egyszerre bekaptam. Úgy ropogtattam, szopogattam a csontokat, mint ahogy nálunk a sült fenyvesrigó csontját szokta az ember szopogatni. A szárnyas is nagyon jóízű Liliputban. Leginkább a libát meg a pulykát ettem meg; mert a többi szárnyast nagyon is aprónak találtam. De azért hébe-hóba beledobáltam harminc-negyven sült csirkét, galambot és foglyot a mártásos csészévé vedlett sörfőzőüstbe és jóízűen halászgattam ki őket a közepes nagyságú csolnakhózból készült kanállal.

Egyszer a császár ő felsége abban a hallatlan kitüntetésben részesített, hogy a császárné és a császári gyermekek kíséretében meglátogatott és együtt ebédelt velem. Amint az előkelő vendégek megjelentek, kíséretestül felraktam őket az asztalra, ahol velem szemben annak rendje szerint elhelyezkedtek a parádés székeken. Flimnap pénzügyminiszter méltóságának jelvényét, a fehér pálcát kezében tartva, szintén jelen volt és kancsal szemmel pislogatott felém. Igaz, hogy éppen evő kedvemben voltam s kedvemnek – azt hívnék, hogy ezzel a császár kedvében járok – nem igen szabtam határt. Flimnappal édes keveset törődtem. Úgy is tudtam, hogy ellenségem, és hogy míg szemtől-szemben barátságot színlél, hátam mögött folytonosan rágalmaz a császár előtt. Később tudtam meg barátaim révén, hogy rendkívüli lehetnékem még fokozta ellenséges érzületét. Elhitette a császárral, hogy hallatlan falánkságom előbb-utóbb végzetessé válik az ország pénzügyeire. És mivel ő felségének eddig is már két millió Sprug-jába kerültem (a legnagyobb liliputi aranypénz, amelynek körülbelül 3 milliméter az átmérője és olyan vastag, mint nálunk az aranycsillám), legokosabb lesz mielőbb túladni rajtam, vagy ami még célszerűbb volna, eltenni láb alól. Mert különben az országot császárostól koldusbotra juttatom. Ilyen kíméletlenül nyilatkozott rólam ez az ember fékevesztett dühében. Lakoma közben, a nagyrangú vendégek az asztalokat és asztalkészletet magukkal hozták, a vidámság és az evőkedv közepette senkisem hederített az efféle észrevételekre. Ő felsége – úgy láttam – nagykegyesen búcsúzott el tőlem és leereszkedésében annyira ment, hogy sok szót szaporítva köszönte meg a szíves vendéglátást, holott tulajdonképpen ő volt a házigazda és én mindazt, amit a vendégek elé raktak, csak az ő bőkezűségének köszöntem. Csakhogy mégis igen nagy volt Flimnap befolyása a császárra. És hogy az álnok miniszter ezt a befolyást csakis az én megrontásomra iparkodott felhasználni, kétséget nem szenved. Amikor négy szemközt beszélt a császárral, nem szűnt meg veszedelmes evőkedvemet ő felsége előtt a legizgatóbb színek-

ben feltüntetni. És általában mindent elkövetett, hogy a császárt ellenem fölingelje. A dolog végtére mégis csak kellemetlenné kezdett válni.

VII. Fejezet

Még meg kell emlékezni egy udvari ármányról, mely összefügg Flimnap besúgásaival. Már két hónap óta szövődött ellenem, és az volt a célja, hogy vesztemet végképen megpecsételje. Egyszer, amikor éppen a blefuskui király ő felségénél teendő látogatásomra készülődtem, rákentem a cipőmre egy hordócska faggyút, a cipőm csattját pedig fényesre csiszoltam. Mikor illetéknéppen végeztem a lábbelivel, s mert közben öreg este lett, éppen nyugalomra akartam térni, mikor egyszerre egy gyaloghintóban ülő előkelő úr jelent meg a lakásom előtt, és egyik szolgájától azt izente, hogy pár szót szeretne velem váltani. A székhordót elbocsátottuk. A méltóságos urat hintóstul hamarosan kabátom zsebébe rejtettem, nehogy a sátrak előtt lebzselő szakácsok közül valamelyik megpillantsa. Bebújtam házamba és az ajtót gondosan magunkra zártam. A gyaloghintót, benne a nagy urat, szokásom szerint odaállítottam az asztalra, azután a vendég mellé ültem és jó közel odatartottam a fülemet az éjjeli látogatóhoz. Titkolódzó vendégemnek (aki különben régi meghitt barátom volt, és kinek számtalanszor voltam az udvarnál szolgálatára) már arca vonásából a nyugtalanságnak egy nemét olvastam ki. Nevét az olvasó szíves engedelmével, könnyen érthető okokból, elhallgatom, mert hát hiába, a könyvnek néha furcsa a sorsa, és nem lehet tudni, hogy ennek az útleírásnak egy példánya nem téved-e Liliputba.

A szokásos üdvözlések és kölcsönös bókolások után a méltóságos úr a következőképp kezdte nagy fontosságú előadását: Nemcsak a barátság törvényének hódolok, de emberi kötelességet is teljesítek, midőn önt értesítem, tiszteletreméltó Nardak, hogy a titkos államtanács újabb időben több ízben ült össze a végből, hogy az ön magatartását bíráló alá vegye. Ez alkalommal a legsúlyosabb vádat emelték ön ellen. A leggonoszabb javaslatokkal ostromolták ő felségét, aki, bár némi habozás után, fájdalom, végre mégis hajtott az ön ellenségei szavára. Ön maga is tudja, hogy Skyres Bolgólam kezdettől fogva halálos ellensége. És bizonyára nem kerülte el figyelmét, hogy gyűlöletét az ön hadiszerencséje csak fokozta. Leginkább az bántja őt, hogy ama jól kigondolt hadicsíny óta, melyet ön a blefuskui hajóraj ellen oly sikeresen alkalmazott, ő mint tengernagy egészen háttérbe szorult. Ez a befolyásos országnagy, valamint Flimnap pénzügyminiszter, Limtok tábornok, Lalkoln kamarás és Balmaff császári pecsétőr, felségsértés és több egyéb vétség címén ön ellen vádat emeltek.

E közlések annyira fölháborítottak, hogy ártatlanságom tudatában heves szavakkal szakítottam félbe barátom beszédjét, de ő méltósága csendre intett és kért, hogy hallgassam meg végig. Azután így folytatta: Köteles hálából ama sok jóért, amiben részesített, nagytekintetű és nagyhatalmú Nardak, nemcsak pontos ada-

tokat gyűjtöttem ellenségei ármánykodásáról, hanem magának a vádiratnak hű másolatát is megszereztem. Íme itt van:

Vádirat:

Quinbus Flestrin, az Emberhegy ellen.

1. cikk. Ámbár a lalin Deffar Plune ő császári felségének uralkodása alatt hozott országos törvények értelmében fölségárulóként büntetendő az, aki a császári palotát leköpi, mégis fentnevezett Quinbus Flestrin ezt a törvényt megszegte az-zal, hogy ürügyül véve a császár ő felsége szeretve tisztelt nejének lakosztályában támadt tűzvészt, a tüzet úgy oltotta el, hogy a lakosztályt tisztetletlenül, botrányos, sértő, szemtelen és szentségtörő módon leköpte.

2. cikk. Mikor nevezett Quinbus Flestrin a blefuskui királyi hajórajt a liliputi császári kikötőbe hozta, és ő felsége meghagyta neki, hogy a blefuskui király valamennyi többi hajóját is ejtse hatalmába, hogy ezzel nevezett ország a liliputi császárság tartományává tétessék, mely jövőre egy liliputi alkirály által kormányoztatnék, nevezett Quinbus Flestrin dacolt a császárnak, ő felségének és az ő legkegyelmesebb urának akarataival. Azt kérte ugyanis, hogy mentse fel őt eme – mint mondta – lelkiismeretébe ütköző feladat alól, annál is inkább, mert sehogy sem tudna hozzájárulni oly cselekedethez, mely egy ártatlan népet önállóságától, szabadságától megfosztana.

3. cikk. Többször említett Quinbus Flestrin jelenleg Blefuskut meglátogatni készül. Ezzel megszegi az alattvalói köteles hűséget, mert erre az utazásra ő felségétől csak szóbeli engedélyt kapott. Eme engedély örve alatt, árulási szándékkal, csalfa módon készül elhagyni az országot, hogy Blefusku királyát, kivel még csak az imént háborúban állottunk, ellenünk izgassa, bátorítsa és gyámolítsa.

A szíves olvasó, aki nyíltságomat eléggé ismeri, elolvassván e galád és arcátlan hazugságokból összetákolt iratot, bizonyosan meg fogja érteni méltó fölháborodásomat. Barátom és pártfogóm imigyen folytatá: Meg kell engedni, hogy ő felsége a tárgyalások egész lefolyása alatt igen engesztelékeny hangulatban volt. Az ön ellen emelt súlyos vádak meggyöngítésére enyhítő körülményeket keresett, s általában azon volt, hogy az ön életét megmentse. Ellenben a dühtől és haragtól tajtékzó tengernagy, valamint a pénzügyminiszter konokul ragaszkodtak a nézetükhöz; váltig azt erősítették, hogy ön sok gonosz tetteivel bőven rászolgált a szigorú megtorlásra, és hogy a bűnhődés módja csak a kínos, gyalázatos kivégzés lehet. Limtok tábornok hozzájárult ehhez a kegyetlen tervhez és nyomban vállalkozott a végrehajtására. Kijelentette ugyanis, hogy húszezer emberrel körülfárja a ön templom-házát, melyet Bolgolem és Flimnap tanácsa szerint előbb fel kellene gyújtani. És ha ön a tűzhalál elől meg akarna menekülni, megmérgezett nyilakkal lövöldöztetné kezét, arcát. Hogy pedig ez a sötét merénylet annál biztosabban sikerüljön, meg kellene hagyni az ön szolgáinak, hogy hintsék be titokban ingét és ágyneműjét valami sorvasztó méregporral.

A császár azonban, aki mind e kegyetlenségekre nem egykönnyen volt rávehető, mindenekelőtt meg akarta tudni íródeákjának, az ön barátjának, Redresalnak a véleményét. Mondhatom büszke lehet rá, hogy ilyen férfiút sorol barátai közé. A nemeslelkű művelt férfiúnak védőbeszéde, melyet az ön érdekében mondott, valóságos remeke volt a szónoklatnak. Elismerte ugyan az ön bűnének a nagyságát, de szembe állította vele azt a nagy érdemet, melyet ön magának az ellenséges hajóhad elfoglalásával a birodalomban szerzett. Ezért ez alkalommal kivételesen nem kellene szigorúan ragaszkodni a törvény betűjéhez, mely a császári palota leköpéséért csakugyan halállal büntet. Ismerve ő felségének nemes szívét, meg van győződve, hogy felséges ura él majd legmagasztosabb isteni jogával, a megkegyelmezés jogával, és a halálbüntetést más enyhébb büntetésre változtatja át. Ő tehát azt bátorodik tanácsolni, hogy „Quinbus Flestrinnek oltassék ki a szeme világa. Ezzel nem csak eléggé meg volna büntetve, hanem ebből még az az előny is származnék, hogy az államot háború esetén annál nagyobb bátorsággal szolgálná, mert nem látván a veszélyt, bátorsága csak fokozódna. Nem hiába szoktuk mondani arról, aki bátran támad, hogy vakon megy neki az ellenségnek. Hiszen – mondá – az ellenséges hajóraj elfoglalása alkalmával is lehetett látni, hogy leginkább a szemét félti. Ha akkor vak lett volna, nem kellett volna szemét az ellenség nyilától féltetnie.” Így végezte beszédét az éleselméjű Redresal.

A dühös Bolgolam alig győzte bevárni a végét ennek a fényes és meggyőző beszédnek. Amint elhangzott a remek szónoklat utolsó szava, egészen kikelve magából, fölugrott és félretéve a köteles tiszteletet, öklével fenyegetőzve követelte az ön halálát. A császári palotának és a legfelségesebb császárné lakosztályának leköpése – harcedzett katona létére is csak iszonyattal gondolhat rá – oly gyalázatos bűn, amely tízszeres halálra érdemes. Ezenkívül, ha önt életben hagynák, egyszer tán eszébe juthatna erejét a blefuskuik javára érvényesíteni, hisz a követekkel már úgy is cimborált.

A pénzügyminiszter sietett kijelenteni, hogy ő a tisztelt előtte szóló okoskodását minden habozás nélkül magáévá teszi. Még csak azt az egyet jegyzi meg, hogy az ön életbenmaradása még az államháztartás egyensúlyát is teljesen megzavarja. Ezen a bajon pedig az ön szemevilágának kioltása nem segít.

A császár még mindig habozott aláírni a halálos ítéletet, és a dolognak másféle megoldását sürgette. Ekkor újra szót kért az ön barátja, Redresal. „Úgy vélem – mondta –, hogy a pénzügyminiszter ő nagyméltósága részéről szomorú kilátásba helyezett pénzzavaroknak azzal lehetne elejét venni, hogy az önnek nyújtandó élelmiszer adagokat fokozatosan leszállítanák. Ennek az eljárásnak, amellet, hogy nagyot könnyítene az államkincstár terhén, még megvolna az az előnye, hogy ön lassankint kimerülne, elerőtlenedne és végre meghalna.”

Barátjának ez a fejtegetése az egész gyülekezetről élénk visszhangra talált; és mert az okoskodás a császár tetszését is megnyerte, határozatba ment, hogy a

kiéheztetés titokban tartassék, ellenben a szemek kiszúrására vonatkozó ítélet önnek három nap múlva kihirdetessék és nyomban végre is hajtassék.

Értésemre esett továbbá, hogy az ön barátja Redresal három nap múlva meg fog jelenni az ön lakásán, hogy ön előtt az ítéletet kihirdesse, természetesen kellőképp hangsúlyozva ez alkalommal ő felségének és tanácsosainak ön iránt tanúsított kegyes jóindulatát és elnézését. Erre húsz ügyes sebész fel fogja önt szólítani, hogy feküdjék le a földre, hogy két szeme golyóját éles nyilakkal közvetlen közelről át lehessen döfni. A fejemet kockáztattam azzal, hogy önt, tisztelt barátom, mindezekről értesítettem, most önön áll, hogy tudósításomat úgy használja föl, ahogy legjobbnak gondolja.

Evvel a méltóságos úr elbúcsúzott. Ezer gondommal magamra maradtam. Ki akarják szúrni szememet, éhen akarnak elveszíteni! Ez tehát a császárnak és derék tanácsosainak hálája! Így fizet nekem az a nép, melynek szentírásaiban és törvénykönyveiben a háladatosság mint a legkiválóbb erények egyike szerepel. Ezért mentettem meg tehát az országot azzal, hogy az ellenség hajóraját elfoglaltam, a veszedelmes ellenségtől! Ezért mentettem meg a császári palotát az elpusztulástól! Ezért vetettem magam alá minden kívánságnak! Ezért teljesítettem alázattal és a legnagyobb készséggel minden méltányos követelést! És most a hálátlanságot és kegyetlenséget, melyet ellenem elkövetni készülnek, még a kegyesség és elnézés dicsőítő fényével veszik körül. Mindezt pedig egy olyan férfiú tanácsára, aki barátomnak vallotta magát, és akit magam iránt szolgálattal és szívességgel annyiszor lekötélteztem. Ezt az utóbbi dolgot fájlaltam legjobban. Különbözn tudhattam volna számos, az enyémhez hasonló esetből, hogy az ily képmutatás napirenden van az idevaló udvarnál. Mert valahányszor az udvar valami kegyetlen kivégzést tervezett, hogy a császár bosszúját vagy az udvaroncok gazságát kielégítse, a császár mindannyiszor hosszú kenetteljes beszédet mondott a birodalmi tanácsban, és sajnálkozását fejezte ki azon, hogy nem követheti szíve sugallatát és hogy kénytelen oly szigorúan büntetni.

Ezeknek a beszédeknek a tartalmát azután részint falragaszokon hirdették, részint kikiáltók adták az egész ország népének tudtára. De a népet az ilyenféle tudósítások mindannyiszor borzalommal töltötték el, hisz jól tudta, hogy minél hangzatosabb a dicsőítő ének, melyet a császár állítólagos jószágáról és kegyességéről zengett, annál kegyetlenebb a büntetése és csekélyebb az elítéltnak hibája. E sötét elmélkedések közepette csaknem kedvem kerekedett erőszakkal felelni az erőszakra. Mi volt nekem a liliputiak egész hadserege? Csak egy tölgyfát kell kitépnem és avval leterítek egy-egy csapásra akár egy ezredet. Vagy csak egy rakás követ – szerintük kösziklát – kell Mildendo főkapujáról lefejtenem, és velük a pompás székhelyet megdobálnom, s néhány óra alatt romba dől az egész város. De csakhamar szégyellni kezdtem a kegyetlen gondolatokat. Egyrészt tiltakozott jobb érzésem az ellen, hogy bosszúmmal megfosszak életétől számos olyan ártatlan embert, aki soha sem vétett ellenem; másrészt pedig eszembe jutott, hogy a császárnak örök hűséget esküdtem. Csak jellemtelen ember szegi meg szavát! De mitévő legyek? Hasztalanul törtem fejemet. Végre is nem találtam

más módját a menekülésnek, mint hogy felhasználom a Blefusku meglátogatására kapott engedélyt és örök időkre hátat fordítok Liliputnak. A szíves olvasó, ki bizonyára emlékszik még az aláírtam szabadságlevél első cikkelyére, melynek értelmében a császár írásban adott engedélye nélkül az országot végkép elhagynom nem szabad, talán hibáztatni fog és nem tagadom, jogosan. De hát mit tehettem? Ki veheti tőlem rossz néven, hogy nem volt kedvem szemem világát elvesztetni és hogy a kínos éhhalál elől menekülni iparkodtam. Ebben a kétségbeejtő helyzetben a szíves olvasó sem cselekedett volna másképen.

Megmaradtam tehát szándékom mellett és mindjárt másnap levelet intéztem barátomhoz, Redresalhoz, melyben értesítettem, hogy az a szándékom, hogy a már régebben nyert császári engedéllyel meglátogatom Blefusku szigetét. Alig indult el emberem a levéllel, már én is útban voltam a kikötő felé. Itt lefoglaltam egyet a legnagyobb hadihajók közül, beléje raktam ruhámat és a magammal hozott takarót, azután jókedvűen átgázoltam a csatornán, erős fonálon húzva magam után a poggyászzommal megrakott hajót.

Amint a blefuskui kikötőhöz közeledtem, óriási néptömeget pillantottam meg a parton, mely örömrivalgással üdvözölt. Látogatásom híre ugyanis már régóta el volt terjedve az országban és már néhány nap óta lázas nyugtalansággal vártak. A fölajánlott két vezetőt tenyeremre ültettem és útnak indultam. Mintegy száz lépésnyire Blefusku kapuja előtt megállapodtam, gyengéden a földre bocsátottam a vezetőket és megbíztam őket, jelentsék ő felségének, hogy a kapu előtt állok és várom parancsát. A felelet nem sokáig késett. Megértettem belőle, hogy ő felsége családjától és az ország nagyjaitól kísérve már is elindult, hogy engem a város kapuja előtt fogadjon. Néhány lépésnyire közeledtem a díshintókban felém tartó nagyúri társasághoz, hogy a nagy- és legnagyobb rangú magasságoknak köteles tisztelettel adózzam. Mikor azután a király az ő felséges nejével és fenséges gyermekeivel kiszállott a kocsiból, lehasaltam előttük, hogy az uralkodópárnak kényelmesen kezet csókolhassak. Nem akarom olvasóimat a királyi kegy kiapadhatatlan bizonyítékainak leírásával untatni, melyekben lépten-nyomon részesültem. Annak kijelentésére szorítkozom, hogy amit tapasztaltam, még legvérmesebb reményeimet is túlszárnyalta. Arról, hogy a liliputi udvarnál kegyvesztett lettem és hogy miféle veszély fenyeget arról az oldalról, egy árva szót sem szóltam. Nem is illett volna, mert hiszen erről hivatalosan még nem értesítettek.

Itt Blefuskuban mind az a tisztelet környezett, mely a Nardak-ot megilleti, ellátásomról pedig lelkiismeretesen és pazarul gondoskodtak. Csak egy dolog volt keletlen, ezen pedig a legjobb akarat mellett sem lehetett segíteni. A blefuskui birodalomban ugyanis nem volt akkora épület, mint aminőben Liliputban laktam, amiért kénytelen voltam az éjeket takarómba burkolva szabad ég alatt, a pusztán földön tölteni.

VIII. Fejezet

Bár a blefuskuiak mindenképen a kedvemben jártak, mégis mély szomorúság szállta meg a lelkemet: vágyódtam hazám és a hozzám tartozók után. Torkig voltam ezekkel a kis emberekkel, akiknek társasága sehogy sem elégített ki és mégis csak sok kellemetlenséggel járt. Ily borongós kedélyhangulatban sétáltam egyszer a tenger partján. Bús tekintetem a véghetetlen tenger sík tükrén révedezett, mikor egyszerre a nagy távolban valami nagy sötét tárgyat pillantottam meg a vízen. Kezdetben bálnának tartottam; de amint megtöröltem a szememet, és kézi messzelátómmal nézem az érdekes tárgyat, kimondhatatlan örömömre egy jókora felborított csolnakra ismertem, melyet az ár a part felé hajtott.

Azonnal besiettem a városba ő felségéhez és kértem, kölcsönözzön nekem húsz jól felszerelt hajót. Ennyi mégis megmaradt neki az elfoglaltam hajórajból. Ő felsége, mint mindig, most is elég kegyesen ráállt a kívánságomra. Azonnal megparancsolta az altengernagynak, hogy szereltesse fel a kis hajórajt, vegye át a vezényletet és kövesse mindenben az utasításomat. A hajórajt háromezer ember szállta meg. Ezek, miután már jó eleve ellátták magukat kellő vastagságúra összszezsavart kötelekkel, kihajóztak a kikötőből; én meg részint gázolva, részint úszva csakhamar elértem az eközben közelebb jött csolnakot. Most a hajóraj is megérkezett és a tengernagy felém hajította az összszezsavart kötelet, ami – tekintve a kötél vastagságát és súlyát – nem volt épen csekély feladat. Végre kezemben volt a kötél. Egyik végét a hajó orrán levő lyukon keresztül dugtam és hurokra kötöttem. Másik végét oda erősítettem a legnagyobb sorhajóhoz. Erre a tengernagy parancsára valamennyi többi hajót összekapcsolták a sorhajóval, kifeszítették az összes vitorlákat és a kedvező szélről támogatva, csolnakomat a part felé vonszolták. A csolnak roppant súlya miatt a munka csak nagy lassan haladt. Ezen a bajon azonban úgy segítettem, hogy a csolnak mögött úszva, időről-időre jókorát lódítottam rajta. Ily módon eljutottunk vagy negyven lépésnyire a parttól. Itt azonban meg kellett állapodnunk, mert a víz már nagyon is sekély volt. Bevártam tehát az apályt, mely körülbelül két óra múlva be is következett. Ekkor kétezer munkással és nagyszámú emelő- és egyéb gép segítségével (a blefuskuiak nem állnak a gépészetben a liliputiak mögött) hozzáfogtam a csolnak megfordításához. Kimondhatatlan fáradtság után az is sikerült. Nagy örömömre szolgált, hogy a járómű csaknem teljesen ép volt és hogy csak igen kevés tatarozást igényelt.

De hátra volt még a munka legnehezebb része. Arról volt ugyanis szó, hogy a csolnakot jelenlegi kedvezőtlen helyzetéből a kikötőbe, a hajózható vízbe szállítsuk. Tíz napi keserves munka árán néhány ezer ember közreműködésével ez is sikerült. A munkához szükséges emelők és hengerek készítéséhez hat-nyolc egymáshoz kötött erős tölgyfasudarat használtam. Mekkora volt a sokadalom bámulata és tolongása, mikor megpillantotta a kikötőben az óriási hajót, mely nyugodtan ott himbálózott a hullámokon.

A király, akivel mindjárt, amint a hajóra bukkantam, meg akartam értetni, hogy semmi kétség, hogy az ég küldötte számomra ezt a hajót, hogy ismét visszatérhessek oly régen és nehezen nélkülözött hazámba, kezdetben mindenféle nehézséget támasztott és a leghízelgőbb módon rá akart bírni, hogy továbbra is élvezem a szívesen fölajánlott vendégszeretetet. Én azonban, hálás köszönetet mondván kegyes ajánlataért, kijelentettem, hogy a hazám, feleségem és gyermekeim után való vágy annyira gyötör, hogy még a különben minden tekintetben páratlan Blefuskuban sem lehetnék megelégedett és nem érezhetném magam boldognak. Ebbe ő felsége is, még pedig derült arccal, belenyugodott. Azután meg megszilárdult bennem az a hosszabb idő óta táplált hit, hogy feneketlen gyomrommal neki is meg az államkincstárnak is lassankint terhére kezdek lenni.

Ez az uralkodó különben minden tekintetben nemesen viselkedett irányomban. Legfényesebben bizonyítja állításom helyes voltát az a fogadtatás, melyben az ügymben ide küldött liliputi követet részesítette.

Előbbi uram, a liliputi császár, akit hosszas távollétem nyugtalanított, végre is azzal a gyanúperrel élt, hogy talán vissza sem térek többé országába és így a várakozó büntetés alól is kivonom magamat. Azért az irányomban ellenséges indulattal viselkedő miniszterekkel tartott tanácskozás után követet küldött Blefuskuba királyi testvéréhez. A követ elhozta az ellenem irányuló vádirat másolatát. Ezenkívül a követ, a vett megbízásához híven, kijelentette, hogy részemről a legnagyobb hálátlanság és a császár kegyelmének legrútabb félreismerése volna, ha két órán belül vissza nem térnék, hogy végrehajtsák rajtam a szemkitolás műtétét. Ha minden várakozás ellenére a mondott idő alatt nem találnék visszatérni, megfosztanak a Nardak címtől és nyilvánosan árulónak bélyegeznek.

Ezeket adta elő nyilvánosan a követ és a birodalmi tanács színe előtt. A küldött a felség személyének szánt titkos utasításokban urának nevében intette a királyt: „Vegye fontolóra, hogy felséges ura, Liliput császára, a két állam között nem rég kötött béke továbbra való fenntartása érdekében is legcélszerűbbnek és legtanácsosabbnak tartja, hogy királyi rokona és testvére szolgáltatassa ki az Emberhegyet megbilincselve Liliputnak, hogy az áruló válogatott kínzás közepette szenvedje el a megérdemelt halált.” Mindezt ő felsége szokott kegyességével később maga beszélte el nekem. De nem titkolta előttem a választ sem, amellyel a követet lefőzte és hazaküldte.

A felelet körülbelül ilyenformán hangzott: „Menj haza barátom, és mondjad meg uradnak, aki engem igazán testvér módjára szeret, hogy ezt a kívánságát, hogy az Emberhegyet bilincsbe veressem, meg sem tehetném, ezt sem én, sem fölséges testvérem nem volna képes végrehajtani, mert hát a Quinbus Flestrin, aki különben békés ember, szikladarabokkal és kitépett tölgyfákkal védekeznék az efféle merénylet ellen. Értesítsd továbbá uradat arról is, hogy semmi okom sincs ellenség módjára fellépni az Emberhegy ellen, aki azóta, hogy birodalmamban tartózkodik, mindig szerényen és tisztességesen viselkedett. Ne feledd el végre közölni az uraddal, hogy az Emberhegy nemsokára messze túl lesz mind az

uradnak hatalmi körén, valamint az enyémen is, mert nemrég egy óriási hajót talált a parton, melyet most felszerel avégből, hogy rajta hazájába visszatérjen.”

Ezzel a válasszal a követnek be kellett érnie. A király pedig, miután mindezeket nekem elmondotta, újból felszólított, hogy maradjak az országban és lépjek be az ő szolgálatába. Az uralkodókba, udvaraikba és az ő minisztereikbe vetett bizalmam azonban liliputi tartózkodásom óta annyira megingott, hogy semmi szín alatt sem vállaltam volna többé állást az állam szolgálatában. Azért korábbi indító okaim ismétlésével újból egész határozottsággal kijelentettem, hogy nem térek el szándékomtól. Tehettem ezt annál is inkább, mert meg voltam győződve, hogy mind a király, mind a miniszterei, tekintettel gyomrom költséges voltára, titokban mégis csak örülnének, ha pár ezer kilométernyire volnék már Blefuskutól.

Különben az a megszágyenítő tudat, hogy nagy ehetnékem súlyos teherként nehezedik az állam pénztárára, tetemesen siettette a csolnakom tatarozásával járó munkákat és az utazás előkészületeit: ő felsége bőségesen ellátott munkásokkal és minden szükséges dolgot nagy készséggel és nagy bőkezűséggel adott rendelkezésemre. Ötszáz vitorlavásongyárost bíztak meg, hogy hajóm számára hét vitorlát készítsenek. A vitorlákhöz körülbelül ezerhétszáz méter kellett az ő leg-erősebb szövetükből. Tizenhárom rétegben kellett egymásra varrni a vásznat, hogy kikerüljön a kívánt vastagság. Hogy elég erős kötelet kapjak, kénytelen voltam húsz-harminc blefusku kötelet összefonni. A legnagyobb gondot a horgony okozta. Nem tudtam ugyanis akkorát találni, amely a céloznak megfelelt volna, mert a liliputiak számára annak idejében lefoglalt legnagyobb sorhajó horgonyai sem voltak sokkal nagyobbak, mint az, mely még mai napig is ott lóg emlékül az órám láncán, és amellyel a fogamat szoktam piszkálni. Azért a hegyek között néztem egy jókora szikladarab után. Hosszú kutatás után végre rá is akadtam nagy nehezen egy huszonöt-harminc kilogramm súlyú darabra, mely későbbi utazásaim alkalmával is pompásan pótolta a vasmacskát. Általános bámulatot keltett, mikor ezt a követ, akárcsak a blefusku iskolás gyermekek a könyvet, hónom alá véve, a part felé ballagtam. A hajókenésre háromszáz ökör zsírját használtam fel, melybe még belekevertem háromszáz, persze afféle tizennyolc centiméter hosszú halóriásnak a zsírját. Hogy alkalmas árbocot szerezzek, meg lehetős nagy pusztítást kellett a kincstári erdőkben véghez vinnem. Végre is azzal, hogy a zsebkésemmel kivágtott és a királyi ácsoktól simára faragott sudarakat összekötöttem, eléggé használható árbocra tettem szert.

Két havi fáradtságos munka után végre hajóm ott állott útrakészen a kikötőben. Értesítettem a királyt, hogy várom elutazásomra vonatkozó parancsait. A király külön búcsúkihallgatásra idézett meg. Ez alkalommal felséges neje és a királyi hercegek jelenlétében akkora pompával fogadott, mintha egyszerű volnék vele, mintha én is tizenhat centiméter magas uralkodó volnék. Méltányoltam is kellőleg e rendkívüli kitüntetést. Udvariasan hasra vágtam magam és valamennyi fenséges kézfejre kecses csókot cuppantottam. Erre a király megajándékozott ötven zacskó arannyal; mindegyikben kétszáz Sprug volt. Életnagyságú arcképével is megajándékozott, melyet, hogy el ne veszítsem valahogy, azonnal kesztyűmbé

rejtettem. A búcsújelenetek oly sokfélék és oly körülményesek voltak, hogy leírásukkal nem akarom tisztelt olvasóm türelmét próbára tenni. A király nagylelkűségéből felszereltem hajómat a szükséges élelmiszerekkel: száz ökör és háromszáz birka sült és egyébként elkészített húásával, továbbá a kellő mennyiségű kenyérrel, vízzel meg borral. Arról sem feledkeztem meg, hogy a hajóra hat tehenet, két bikát, és ugyanannyi birkát és kost vigyek, célom lévén ezeket a fajokat hazámban meghonosítani. Szerettem volna a bennszülöttek közül is párt magammal vinni; de a király nem engedte meg, s nehogy titokban mégis megtegyem, elutazásom előtt néhány ügyes adóhivatalnok valamennyi zsebemet alaposan kikutatta.

Amint befejeztem a hajó felszerelését, 1701. év szeptember hó 24-én reggeli 6 órakor útra keltem. A parton összecsdült roppant néptömeg zászlókat és kendőket lengetett és akkora kiabálásba tört ki, hogy a lármát bátran össze lehetett volna hasonlítani húsz méhraj zajongásával. Körülbelül harminc kilométernyire haladtam már a kedvező szélben, amikor északkeletre szigetet pillantottam meg. Arra tartottam tehát. Ott a kikötésre alkalmas helyet találván, kivettem a horgonyt helyettesítő szikladarabot. Partra szálltam és felmentem a közelben levő dombra, ahonnan körültekintettem. A sziget lakatlannak látszott. Azzal a boldogító érzéssel, hogy most már senki sem zavar, ledőltem a puha mohába és egészséges, mély álomba merültem. Napköltekor már talpon voltam. Elköltöttem reggelire tíz sült ökörcombot és néhány juhfertályt; azután felszedtem a horgonyt és a tegnap megállapított irányban folytattam utamat. Zsebtájéolómnak, melyet a messze-látóval együtt sikerült a liliputiak előtt elrejte-nem, most igazán nagy hasznát vettem. Tájéoló-m révén mindig tudtam, hogy a világ melyik táján járok. Azért – irány-tűmben, továbbá földrajzi és tengerészeti ismereteimben teljesen megbízhatván – nyugodt lehettem, hogy akkor, ha követem az eddigi irányt, végre is a Vandiemén-földről északkeletre elterülő szigete egyikéhez kell érnem. Utazásom eme második napján az Isten egén és a vízen kívül mitsem láttam; de másnap – a Nap járásából ítélve – délutáni három óra lehetett, kimondhatatlan öröömre a távol szemhatáron egy délkelet felé vitorlázó hajót fedeztem fel. Első jeleimet a nagy távolság miatt a hajóbeliek nem vehették észre, azért kézzel-lábbal azon voltam, hogy a kedvező szelet minél ügyesebben felhasználjam. És most csakugyan sebesen, akár a nyíl, közeledtem a távoli hajó felé, melynek alakja folyton növekvő méretekben emelkedett ki a hullámokból. Végre észrevettek, amit azzal adtak tudtomra, hogy ágyút sütöttek el és lobogót vontak föl az árbocra. Azzal viszonzottam ezt az üdvözlést, hogy kalapomat, aminő magasra csak bírtam, feldobtam a levegőbe. Most bevonták a hajón a vitorlát és bevártak engem. Öt óra lehetett, mikor gyorsan zsebvágva szarvasmarháimat és a király sok ajándékát, fedélzetre léptem. Ki tudná leírni kellemes meglepetésemet, mikor angol hajón találtam magamat. Most már bizton remélhettem, hogy végre valahára viszontláthatom hazámat és családomat.

A hajó szerencsére éppen visszatérőben volt Japánból, kapitánya, Biddel Deptfort úr, amily ügyes tengerész volt, épp oly udvarias és emberszerető férfiúnak mutat-

kozott. A maga szobájába vezetett, bőven gondoskodott ételről és italról, és csak azután kérdezte tőlem, hogy miképp kerültem egy szál csolnakkal a nyílt tengerre. Arra is felszólított, hogy beszéljem el neki élményeimet. Készségesen engedtem a kérésnek, de mikor elmondottam neki, hogy olyan országból jövök, melynek létezéséről sem a tengerészeknek, sem a geográfusoknak még csak sejtelmük sincs, és ahol az emberek tizenhat centiméter magasak, a derék ember megcsóválta fejét, és láttam a szeméből, hogy bolondnak néz. Amint később bevallotta, azt gondolta, hogy a hajótörés és a többi átélt rettenetes esemény meghibbantotta az eszemet. De amint észrevettem Biddel úr gyanakodását, azonnal elhatároztam, hogy kételyét kézzelfogható bizonyítékokkal is eloszlatom. Előszedegettem a zsebemből az apró fekete barmokat és a birkákat, és nagy diadallal odatartottam az ámuló-bámuló kapitány szeme elé egy háromnegyed kilogrammos blefuskui bikát. Most már többé nem kételkedhetett szavamban, kiváltképpen mikor megmutattam neki a pénzt, rajta ő felsége arcképét, mellyel a fejedelem elutazásom előtt megajándékozott. A két zacskó aranyat felajánlottam a kapitánynak. Ezenkívül megígértem neki, hogy amint megérkezünk Angolországba, az ajándékot megtoldom egy blefuskui tehénnel és egy bikával.

Utazásunk szerencsésen folyt le, és így nem is találok egyéb följegyzésre méltó mozzanatot, mint azt, hogy egyik legszebb kosomat felfalták a patkányok. Egy patkánylyukban akadtam rá később a teljesen csupasz csontvázra.

1702-ben április hó 2-án érkeztem meg kedves hazámban. Legelőször is állatkáimról gondoskodtam. Greenwich mellett ugyanis egy pázsitos helyen szabadon bocsátottam őket, hogy legelhessenek, és örömmel tapasztaltam, hogy könnyen megbirkóznak a mi fűünkkel és hogy jóízűen porcogtatják. Kimondhatatlan nagy volt az öröme a feleségemnek és gyermekeimnek, kik már régóta halottként megsirattak, mikor ilyen váratlanul megkerültem. De mert elég szűk viszonyok között éltek, mégis megcsappant az örömük, mikor látták, hogy hosszú utazásomban mitsem kerestem, amivel sanyarú helyzetükön némileg lendíthettem volna. De mégis tévedtek, mert az arany csillámokon kívül, melyek parányiséguknál fogva nem képviseltek ugyan valami nagy értéket, megvoltak még a blefuskui teheneim és juhaim. Ezek, mint csakhamar beigazolódott, ránk nézve megbecsülhetetlen kincs számba mentek. Egyedül ezeknek köszönhetem ugyanis családom anyagi helyzetének jobbra fordultát. A dolog következőkép történt. A házuknál megfordult néhány ismerős révén csakhamar híre járt, hogy valamely ismeretlen országból megtérve, csodálatos apró állatkákat hoztam magammal. Erre a hírre csakúgy özönlöttek felénk a látogatók. Ismerős, idegen egyaránt vetekedett egymással, hogy bennünket meglátogatva, kíváncsiságát kielégíthesse. Amint azután észrevettem, hogy ezek a látogatások nem annyira engem illetnek, mint inkább az állatoknak szólnak, a kis állatsereglet megtekintését csak belépődíjért engedtem meg. Ez azonban korántsem apasztotta a látogatók számát; ellenkezőleg, az érdeklődés napról-napra fokozódott, olyannyira, hogy végre is kénytelen voltam egy tágas helyiséget kibérelni, hogy a nagy közönség kis csordámat és nyájamat kényelmesen megtekinthesse. Ez a vállalat, hála érte a közönség kíváncsiságá-

nak, olyan jól bevált, hogy a nyomort csakhamar jólét, a szomorúságot vidámság váltotta fel a családban. De ennek a foglalkozásnak is – bár szép anyagi sikerrel járt – meg volt rám nézve a maga árnyoldala. A közönség nagy része ugyanis nem elégedett meg azzal, hogy megbámulja tehénkéimet és juhaimat, hanem az állatok hazáját illetőleg annyi mindenféle kérdéssel ostromolt, hogy a sok felelgetés végezetül teljesen kimerített. Hogy tehát némileg könnyítsek magamon – néhány jó barátom tanácsára – arra szántam magam, hogy úti kalandjaimról, látogatottam országok és népek állapotáról, szokásairól és műveltségéről nyilvános előadások útján számolok be a nagy közönségnek. Hogy ezek az előadások a nagy számú hallgatókban általános bámulatot keltettek, főlösképpen bizonyítanom. És ha akadt is hébe-hóba, aki egyik-másik állításomra fejét csóválta és az előadottak valóságát kétségbe vonta, mindjárt ott voltak kezem ügyében az élő tanúk: a blefuskui tehének és juhok. Ilyen békés, de azért mégis meglehetősen unalmas egyhangúságban teltek el a napok.

Hogy anyagi jólétem megalapítóit, apró teheneimet és juhaimat leggondosabban ápoltam, tán nem szükséges bizonyítanom. Egy későbbi utazásomból visszatérve, hallottam, hogy közben juhaim rendkívüli módon elszaporodtak. Egyes példányok ügyes juhtenyésztők keze ügyébe kerültek, ami a blefuskui juhok finom gyapját tekintve, az angol gyapjúiparra idővel rendkívül nagy fontosságúvá fog válni.

A szíves olvasó talán csodálkozik azon, hogy az imént már ismét új utazásról szóltam, holott föl lehetett tenni, hogy ennyi kaland és szerencsétlenség után végre mégis csak meghúszom magam családom szerény körében és nyugodtan élvezem azt a nem megvetendő jövedelmet, melyet apró állatkáimnak köszönhettem. De hiába, az utazás vágyát semmiképpen sem tudtam legyőzni. Mindössze két hónapot töltöttem családommal, amidőn újból megszállott az utazás ördöge, és kiűzött a tengerre, idegen országok és népek után kutatni. Családom sorsa most már nem aggasztott. Feleségem és gyermekeim elég jól el voltak látva. Ezerötszáz font sterling készpénzt adtam nekik, azután elbúcsúztam és nagy könnyhullatás közt egy háromszáz tonnás kereskedő hajónak, a „Kaland”-nak fedélzetére siettem. Ennek John Nicolas volt a kapitánya és Surate-ba készült. Hogy ez alkalommal miféle, csaknem hihetetlen viszontagságokon és kalandokon mentem végig, annak elbeszélését, nehogy az első részt túlságosan elnyújtsam, útleírásom második részére hagyom.

MÁSODIK RÉSZ

UTAZÁS BROBDINGNAGBA

I. Fejezet

Én tehát, mint eddig is már említettem, két hónapra rá újból világgá mentem. Újból odahagytam Ó-Anglia zöldellő szigetét, újból rábíztam magam szélre, hullámokra. Elmentem a szerencsét hajszolni; azt az ábrándképet, amelyről magam sem tudtam magamnak tiszta képet alkotni. Gazdagságra, kincsekre nem áhítoztam, mert világeletemben szerény igényű voltam; azután meg volt pénzem elég, volt birtokom. Szóval, kényelemben és gond nélkül élhettem volna. Engem csupán a szokatlan és csudálatos kalandok után való vágy gyötört. No de ezekből a legutóbbi utazásom alkalmával bőven ki is jutott.

Nicolas kapitány 1702. évi június hó 20-ikán felszedte a horgonyokat. A szél kedvezett. Csak úgy röptünk, célunk: a kelet-indiai Surate felé. A Jóreménység-fokáig a legcsekélyebb baj nélkül eljutottunk. Kikötöttünk, mert friss ivóvízre volt szükségünk, és már tovább akartunk vitorlázni, mikor azon vettük magunkat észre, hogy hajónkon lék támadt. A hajót ki kellett javítani.

Biz ez kellemetlen dolog volt mindnyájunkra nézve; de hát mégis csak bele kellett nyugodnunk. Az árukat ki kellett rakni, mert különben nem lehetett volna a hajót tatarozni. Kaptam az alkalmon és bebarangoltam a vidéket; de alig vártam, hogy folytassuk az utat. De az utazás egyik napról a másikra halasztódott. Ehhez járult, hogy kapitányunkat valamely gonosz láz hosszabb időre ágyba döntötte. Most már igazán itt kellett vesztegelnünk a rákövetkező év március haváig, amikor is végre Isten nevében tovább vitorlázhattunk.

Addig amíg a Madagaskari csatornában haladtunk, rendjén ment minden és alapos volt a reményünk, hogy minden különös baj és fennakadás nélkül célt érünk. Innen észak-nyugatnak tartottunk. De alig értük el a déli szélesség 5. fokát, a szél, mely eddig állandóan dél-nyugati irányú volt, hirtelen megváltozott és ellenállhatatlan erővel vitt bennünket nyugat felé. Húsz napig bolyongtunk a tengeren és kapitányunk számítása szerint éppen három foknyira voltunk az Egyenlítőtől, amikor egyszerre elállt a szél. A vitorlák petyhüdtlen lógtak alá és hajónk mozdulatlanul vesztegelt a tenger sima tükrén. Nagyon megörültem ennek, mert az eddig viharos időjárás nagyon megrontotta a kedvemet, de Nicolas kapitány aggódva csóválta fejét és megtett minden intézkedést, hogy a másnapra várt viharral annál sikeresebben megküzdhessen.

Bár tudtam, hogy a kapitány felette tapasztalt tengerész és hogy ezeket a vizeket nagyon is jól ismeri, mégsem adtam sokat jósolgatására és ezt meg is mondtam neki egész nyíltan. Észrevételeimet szóra sem méltatta. A jövődőlés csakhamar beteljesedett, mert másnap a déli szél oly hevesen tombolt és akkora erővel rontott nekünk, hogy féloldalt dőlt hajónk csak ügyel-bajjal tudott megint felegyenesedni. Most már igazán örültünk, hogy a vihar nem talált bennünket készületlenül. Ha kapitányunk előre meg nem teszi az óvintézkedéseket, a hajó bizonyára mindenestül elpusztul.

Egyek voltunk abban a reményben, hogy a vihar, mely akkora erővel tört ki, hamarosan kitombolja magát, mert a közmondás is azt tartja, hogy: aki nagy garraal kezdi, hamar végzi.

De ez a mondás ez egyszer nem akart beválni. A vihar nemcsak hogy nem csökkent, hanem még fokozódott, elannyira, hogy még az utolsó vitorlát is be kellett vonnunk és ágyúinkat meg kellett erősítenünk. Hajónk követte a szél irányát. Ámbár a vitorlákat nem használtuk, mégis oly szédületes sebességgel haladtunk a háborgó hullámokon, hogy se nem láttam, se nem hallottam. A hajó derekasán megállta helyét; fittyet hányt a tajtékozó tengernek, s örült sebességgel iramodott tova a háborgó vízen.

Két álló hétig tartott ez az istenítélet; nem szűnt, nem változott. A vihar kényekedve szerint hajónkat hol jobbra, hol balra sodorta, míg végre egészen ismeretlen tengerre jutottunk. Mikor végre-valahára elült a vihar és meglehetősen erős nyugat-dél-nyugati szél duzzasztotta az újból kifeszített vitorlákat, még kapitányunk sem tudta megmondani, hogy földgömbünk melyik pontján vagyunk hát voltaképpen. Egészben annyit mégis sejtett, hogy vagy 500 mértföldnyire tértünk el utunk eredeti irányától.

Ez a hír éppen nem volt alkalmas arra, hogy bennünket jó kedvre derítsen; de hát megvigasztalódtunk, mikor meggyőződünk, hogy hajónkban nem esett kár, hogy matrózaink mindnyájan egészségesek és vidámak és hogy bőviben vagyunk az élelmiszereknek. Csak az ivóvízben láttunk szükségét. Fohászkodtunk is a jó Istenhez, engedje meg, hogy felfedezzünk mielőbb valami szigetcskét, ahol a hordókat meg lehetne friss vízzel tölteni.

Aggodalmunk csak néhány napig tartott; Isten meghallgatta imádságunkat. A hajósgyerek, aki az árbockosárból kémlelte a tenger szélét, szárazföldet jelzett és 1703. évi június hó 17-én a horgonyt kivetettük valami szárazföld előtt; vajon sziget volt-e avagy összefüggött-e valamely világrésszel, nem igen tudtuk megállapítani. Dél felől egy kis földnyelv nyúlt bele a tengerbe és öblöt képezett, amelynek vize azonban sokkal sekélyebb volt, semhogy egy száz tonnás hajót a felszínen tarthasson, azért nem is benne, hanem egy tengeri mértföldnyire előtte horgonyoztunk. A kapitány kiküldött egy csolnakban tizenkét matrózt a javából, ellátta őket vizes hordókkal és megparancsolta nekik, hogy amint az edényeket megtöltötték, azonnal térjenek vissza.

De mert magam is szerettem volna egyszer már ismét szilárd földet érezni a talpam alatt, kértem a kapitányt, engedje meg, hogy én elkísérjem a matrózokat. A kapitánynak nem volt ellene kifogása. A csolnakba szállottam, abban a reményben, hátha sikerül valami nagy dolgot fölfedeznem és tapasztalataim tárházát új, csodás élménnyel gazdagítani.

Partra szállva, nagy volt a csalódásunk. Folyónak vagy forrásnak semmi nyoma; hogy bennszülöttek lakják-e a szigetet, semmi sem sejtette. A matrózok elszéledtek és a part mentén vizet kémleltek. Én azonban odahagytam a partot s neki indultam a szárazföld belsejének, még mindig abban reménykedve, hogy múlhatatlanul valami rendkívüli dolognak kell történnie. Akármerre fordultam, a talaj mindenütt sziklás és terméketlen volt. Nem fedeztem fel semmit, ami le tudta volna kíváncsiságomat kötni, s mikor már nagyon eltörődtem a járás-kelésben, búsan visszaindultam az öböl felé.

De mennyire megijedtem, amint a parthoz érve látom társaimat, amint teljes erővel evezve, lélekszakadva iparkodnak a hajó felé.

A vér csaknem meghűlt bennem. Kiabáltam, szólítottam a társakat, bár jól tudtam, hogy hangom nem jut el hozzájuk. De hirtelen elállt a szavam; rémületemben torkomon akadt a „Hé, hé!” kiáltás. Megpillantottam egy iszonyú nagy, félelmetes alakú szörnyeteget, mely a tengerben gázolva, óriási léptekkel már ott járt a menekülő matrózok nyomában.

Ámbár meglehetősen mély volt a víz, de azért alig ért a szörnyeteg térdéig és kicsi híja, hogy utol nem éri és hatalmába nem keríti a csolnakot. Szerencsére a matrózok jókora darabon előre voltak. A tenger feneké is alighanem köves volt, mert a szörnyeteg csak nagynehezen, tipegve-topogva tudott előre jutni. Így hát a menekülők, bár üggyel-bajjal, de mégis szerencsésen kisiklottak kegyetlen üldözőjük körme közül és elérték a hajót, mely nyomban rá felszedte a horgonyokat és amint csak a szél meg a hullám verése engedték, odahagyta ezt a veszedelmes helyet.

Ami engem illet, gondolható, nem vártam be az üldözés végét, hanem illa berek, nádak, erek, siettem vissza oda, amerről jöttem. Felmásztam egy meredek hegy tetejére, ahonnan végig tekinthettem a vidéken. Ijedtemben lábam szárnyat öltött. Elég gyorsan – bár a fáradságtól lihegve és az ijedségtől pedig teljesen kimerülve – fölértem a hegy ormára. Innen láttam, hogy a tengertől befelé gondosan művelt szántóföldek, kertek és erdők húzódnak végig. Bámulva tekintettem körül. Ami azonban figyelmemet leginkább megragadta, az a rétek csudálatos bujasága volt. A fű legalább húsz láb magas volt.

A hegyről lejövet egy széles országútra értem, legalább annak néztem; később persze megtudtam, hogy a rozsföldön végigkígyózó ösvény volt. Lassan és óvatosan magam körül tekintgetve folytattam utamat. Minthogy azonban a rozs, mely már csaknem érett volt, jóval magasabb volt nálamnál, csak előttem és mögöttem volt szabad a kilátás. Jobbra és balra nem láthattam a magas vetéstől, mely itt

legalább tizenöt méternyi volt. Járhattam vagy egy jó óra hosszat, amíg a rozsföld végére értem. Barangolásom közben észrevettem, hogy a szántóföldeket körülbe-
lül tizenöt méter magas sövény szegi be. A szórványosan jelentkező fák magas-
ságát, amelyeknek ágai a sövény fölött terjedtek szét, nem tudtam felbecsülni,
mert szemem föl sem ért a csúcsig.

Amint tovább haladtam, egy lépcső állított meg utamban, mely az egyik szántóföl-
det összekapcsolta a másikkal. Erre a lépcsőre kellett volna most valahogyan
feljutnom. Meg is próbáltam, de csakhamar beláttam, hogy kár minden fáradsá-
gért, mert bárhogy erőlködtem, még csak az első fokra sem tudtam felvergődni.
Ez a lépcsőfok, éppen úgy mint a többi, két méter magas volt, és olyan simára
volt csiszolva, hogy semmiképpen sem tudtam a lábamat megvetni. Végre is a
sövényen kutattam rés után, ahol keresztülbújva, folytathattam volna az utat. Ta-
láltam is egyet és nagy örömmel rohantam feléje. Ekkor véletlenül felnézek a
magasba, és kétszáz lépésnyire, a lépcső legfelső fokán ismét látok egy bennszü-
löttet, akinek megjelenése épp úgy megrendített, mint azé, akit először láttam.

A férfi – hogy ne mondjam szörnyeteg – olyan magasnak tetszett mint a templom
tornya, és bizonyos vagyok benne, hogy egy-egy lépése, ha jól kilép, megütné a
nyolc métert. Borsódzott a hátam, szívem pedig szinte hangosan dobogott, attól
való féltében, hogy talán meglát és üldözőbe vesz. Hogyan meneküljek? Hova
rejtőzzem? Valami rejték hely után kémlelve aggódva járatam körül tekintetemet.
Végre is legalkalmasabb búvóhelyül maga a rozsföld ajánlkozott, mely olyan sűrű
volt, mint az erdő. Gyorsan el is bújtam benne. Innen most észrevétlenül megfi-
gyelhettem az óriást.

Egy darabig mozdulatlanul állott és vizsga szemmel bírálgatta a környező vetést.
Egyszerre csak jobbra a legközelebbi szikla felé fordult, intett a kezével és meg-
szólt; alighanem ismerőseivel, akik talán ott sétálgattak, akart néhány szót vál-
tani. A szörnyeteg hangja olyan rettentő volt, hogy kicsi híja, hogy le nem vett a
lábamról. Olyan volt az, mint a közelgő zivatar dörgése.

Kis vártatva még több óriás szállingózott elő, mindegyiknek sarló volt a kezében.
Ezek a sarlók, hogy sokat ne mondjak, vagy nyolc méter hosszúak voltak. Az
utóbb érkezetteknek nem volt olyan jó és tiszta a ruhájuk, mint az elsőnek, aki
nyilván gazdájuk volt és akihez a többiek nagy alázattal közeledtek. A gazda most
meghagyta a zselléreknek, hogy arassák le a rozsföldet, ahol én rejtőztem. És a
szörnyeteg, legnagyobb rémületemre azonnal belefogtak a munkába. Sarlójuk
alatt rendre hullott a sok kalász. Gyorsan futásra kellett fognom a dolgot, ha nem
akartam, hogy kettészeljenek.

Halálra rémülve bujkáltam a kalászok közt; folyton hátráltam, de végre be kellett
látnom, hogy az óriások csakhamar utolérnek, annál is inkább, mert menekülé-
sem közben többrendbeli nehézséggel kellett megküzdenem. Imitt-amott a kalá-
szok oly sűrűn állottak egymás mellett, hogy nem tudtam köztük keresztül fura-
kodni és nagyokat kellett kerülnöm, hogy a mindinkább közeledő sarlósok csapá-
sa elől kitérhessek.

Utoljára olyan helyre jutottam, ahol a gabona hosszú sávon meg volt dőlve. Most már lemondtam minden reménységről; beláttam, hogy végem van. A gabonaszárak és kalászkok itt annyira össze voltak kuszálva, hogy lehetetlen volt rajtuk keresztülvergődni, de meg örültség is lett volna megpróbálni, mert a kalászkok tüskéi oly hosszúak és hegyesek voltak, mint a kard és mulhatlanul felnyársaltak volna, ha megkockáztatom rajtuk keresztülgázolni. Egy szó mint száz: a vakmerő kísérletért életemmel kellett volna lakolnom. Végso kétségbeesésemben tehát nem maradt egyéb hátra, mint egy mély barázdában meglapulni s megadással várni a jövendőt.

Ebben a kínos és kétségbeejtő helyzetben nem nagy gyönyörűséggel hallgattam a halomba dülő gabonaszárak recsegését, a sarlók suhintását és a közelgő óriások lépteinek dübörgését. Önkénytelenül eszembe jutottak most hazám, feleségem, gyermekeim. Könnyeket hullatva átkoztam szerencsétlen szenvedélyemet, amely annyira erőt vett lelkemen, hogy nem hallgattam feleségem rimánkodására, sem barátaim okos tanácsára.

Eszembe jutottak azok a kalandok, amelyeket Liliputországban éltem át, és egybevettem akkori helyzetemet a mostanival. Ott megbámultak mint valami csodát; ott rendkívüli tetteket vittem véghez és a lakosok valami másvilági mesebeli lénynek tartottak. És itt most én vagyok abban a helyzetben, amelyben akkor a törpék voltak. Aminőnek ők néztek engem, olyanoknak látom most én ennek az országnak lakóit, akik közé csodálatos végzetem sodort. S mikor fontolóra vettem, hogy minő sors várakozik rám a legközelebbi jövőben, alig tudtam fájdalmam hangos kitérésait visszafojtani. A legelső, aki megpillant – véltem – bizonyára szöröstül-böröstül felfaj; undok szörnyeteg gyomra lesz a sírom. „Oh bár soha ide ne kerültem volna!”

Amint rejtekemben meghúzódva így elmélkedem, az egyik arató már mintegy tíz lépésnyire megközelített.

Minden pillanatban el lehettem rá készülve, hogy otromba lába kásává tapos, vagy hogy sarlója ketté hasít. Hogy ennek az iszonyú eshetőségnek lehetőleg elejét vegyem, felugrottam és amint kifért belőlem, ordítani kezdtem.

Az óriás annyira meg volt lepve, hogy kiesett kezéből a sarló; előre hajolva fűelt, meredt szemmel fürkészte, hogy merről hallja a hangot. Amint végre megpillantott, nagy hahotára fakadt. Még egy darabig figyelmesen nézegetett, azután kinyújtotta felém hosszú karját, s megragadott. Nagy óvatossággal tette, olyan formán, mint mikor nálunk valaki harapós vagy karmoló állatkát akar megfogni és attól tart, hogy megcsípi vagy hogy megharapja. Egy ideig ugyan ide-oda ugráltam és szaladgáltam; nem bírt egyszerre elfogni, de végül mégis csak hatalmába kerített. Hüvelykével és mutató ujjával hátulról megragadott, fölemelt mint valami pelyhecskét, odatartott a szeméhez, és rám bámult akár csak a borjú az új kapura. „Beh furcsa apró jószág vagy te?“, gondolhatta magában, míg én húsz méternyi magasságban lebegtem a föld színe fölött, folyton remegve, hogy lezuhanok és a földön ízzé-porrá zúzom magamat.

Néhány percre csendes és türelmesen viselkedtem, mert hát be kellett látnom, hogy a szabadulásra irányított kísérletnek ez idő szerint alig lehetne fogantatja. De mert az óriás az ő durva kezében annyira szorongatott és nyomkodott, hogy a lélegzetem is csaknem elállt, megpróbáltam őt könyörületre indítani. Kérő tekintet vettem rája és két kezemet összekulcsolva a legszelídebb és legalázatosabb szavakban kértem tőle kegyelmet.

Az óriás bámulata még fokozódott, mikor tapasztalta, hogy a hangok, melyeket a fájdalom sajtol ki belőlem, valóságos rendes beszéd. Meg nem érthetett, de amikor beszédemet arcintorítással támogattam, tetszett neki a dolog. De nem volt benne köszönet, mert kemény öklét most még szorosabbá összehúzta; lehet, attól tartott, hogy az én csöppségem még valahogy ki talál a markából siklani. Evvel azonban nekem tudtán kívül és talán akarata ellenére még nagyobb fájdalmat okozott. Már-már azt hittem, hogy összetöri minden csontomat. Hogy az óriás figyelmét sajnálatos helyzetemre felhívjam, torkom szakadtából ordítottam, forgolódtam ujjai közt mint az angolna és végre tehetetlenségem tudatában sűrű könnyek hullatásával éktelen jajgatásban törtem ki. Ezeket a jeleket úgy látszik megértette és elég jó volt benne az indulat; mert kiengedett kínos helyzetemből. Föl-emelte kabátja egyik szárnyát, óvatosan és gyöngéd kíméléssel belefektetett, azután elindult velem a szántóföldön sétálgató gazdájához, egy jómódú földműveshez, s megmutatott neki.

II. Fejezet

A bérőben (ezentúl így nevezzük) azonnal felismertem azt az óriást, akit röviddel ezelőtt a lépcsőn láttam. Ez épp úgy, mint az imént a bérese, egészen oda volt a bámulattól és csudálkozva csapta össze a kezét, amint engem megpillantott. Miután nagyjából tetőtől-talpig végigmért egy szalmaszállal, mely lehetett akkora, mint egy hatalmas sétatálca, tüzetes vizsgálat alá vett, felemelte kabátom két szárnyát, lehet, hogy azt hitte, hogy azok testemnek részei, éppúgy, amint a fedőszárnyak részei a bogárnak. Arra aligha gondolt, hogy a kabát mesterségesen is készülhetett. Azután szétfújta a homlokomról lecsüngő hajszájakat; szemügyre vette arcomat; megvizsgálta kezemet, lábamat, megtapogatta mellemet, hátamat és beható szemléljétt avval fejezte be, hogy hangos kacagásra fakadt. Könnyű volt neki kacagni, bezzeg én nem osztottam vidámságát, és ő is aligha kacagna, ha az én helyemben volna.

Most azután a bérő összehívta cselédeit, megmutatott nekik. Ezek borzas fejüket összedugva néztek le rám. A bérő oly tekintettel kísérte ezt a bemutatást, mintha kérdezné, hogy látott-e már közülök valamelyik hozzám hasonló apró teremtet. Azután marokra fogta hátamon a kabátot, felemelt, egy darabig meglebegtetett, azután nagy óvatosan letett a földre, de úgy, hogy négykézláb kerültem alá. Bizonyosan azt gondolta, hogy négylábú állat módjára futkosok majd ide-oda. Én azonban fölemelkedtem és nyugodt méltósággal, már amennyire erre mostani

helyzetemben képes voltam, sétálgattam fel-alá. Ily módon meg akartam velük értetni, hogy szakasztott olyan ember vagyok mint ők, de meg aziránt is meg akartam őket nyugtatni, hogy eszem ágában sincs megszökni.

Az óriások nevetgélve lekuporodtak körülöttem s hogy minden mozdulatomat és arcom minden kifejezését jól megfigyelhessék, csaknem elnyeltek a tekintetükkel. Én meg közeledtem a bérlothöz, kalapomat udvariasan megemeltem és földig meghajtottam magam előtte. Alázatosságom jeléül még térdet is hajtottam és kezemet összetéve olyan hangosan, amint csak tellett, kértem, hogy bánják velem kegyesen és barátságosan. Mindebből persze ő egy árva szót sem értett. Utoljára teljes meghódolásom jeléül átnyújtottam neki a pénztárcámat.

A bérlo átvette a tárcát, odatartotta a szeméhez, hogy jobban szemügyre vehesse, azután tűt vett elő a kabátja szárnyából s avval piszkálgatta, ide-oda forgatta ezt a csudálatos kis tárgyat; de csak nem tudott semmiképpen tisztába jönni, hogy voltaképpen mitevő legyen vele. A vége az lett, hogy visszaadta. Most tehát, hogy célt érjek, jelekkel és arckifejezések révén iparkodtam megértetni vele azt a kívánságomat, hogy tegye a kezefejét a földre. Megértett és meg is tette. Erre tárcám tartalmát, – különböző arany– és ezüst pénz volt benne – beleöntöttem a markába. Megint a szeme elé tartotta a kezét, érdeklődéssel nézegette a parányi tárgyakat és csodálkozó tekintete eléggé elárulta, hogy még mindig nem tudja elképzelni, hogy mire valók ezek a csillogó csecsebecsék. Megint ideadta s megértette velem, hogy csak tegyem őket vissza a tárcába, a tárcát meg dugjam zsebre. Jobb tanácsot alig adhatott volna, hát minden habozás nélkül meg is fogadtam.

Cselekedeteim, arcom kifejezése és általában egész magamtartása meggyőzte a bérloth, hogy értelmes lény vagyok, nem pedig valamely eddig még felfedezetlen, ismeretlen állat. Ebben a feltevésben meg is kísérelte, nem tudna-e velem valamiképpen társalgást kezdeni. De hiába! Nem értettem meg a szavát, olyan volt az, mint az ég zengése, de aztán meg ő sem értette meg az én beszédemet, bár olyan kegyes volt, hogy fülét egészen odatartotta a számhoz.

Mikor meggyőződött, hogy minden fáradozása kárba veszt, visszaküldte a cselédek az abbahagyott munkához, ő maga pedig elővette zsebkendőjét, kiterítette a bal tenyerén, tenyerét egészen elé tartotta és mutatgatta, hogy helyezkedjem el a kendőn. Megvallom, hogy a fölhívást lealázónak találtam. Mégis be kellett látnom, hogy nem tehetek okosabbat, mint ha engedelmeskedem; némi habozás után tehát felmásztam az elé tartott kézre. Nem igen esett nehezemre, mert alig volt vastagabb egy harmad méternél. Alig helyezkedtem el, a bérlo összefogta a kendő négy csücskét és összebogozta a fejem fölött; azután felállott; oly könnyedén, oly csekély fáradsággal emelt fel és vitt magával, mint ahogy a pajkos suhanc szokta az apró madárkát vagy más kis állatkát társai gyönyörködtetésére hazavinni.

Amint az óriás haza érkezett, azonnal előhívta a feleségét; engem kivett a vászonburokból és megmutatott neki. De mikor látta, hogy felesége undorodik és az

utalat kétségbevonhatatlan jeleivel elfordul tőlem, szívből nevetett életpárja együgyűségén. De ebben a tekintetben is csakhamar jobbra fordult a dolog. Amint ugyanis a háziasszony jobban szemügyre vett, amint észrevette előzékeny udvarias modoromat és azt a készséget, mellyel férjének minden legcsekélyebb óhaját teljesítem, ellenszenve mindjárt megszűnt, sőt a legrövidebb idő alatt sikerült jó indulatát teljes mértékben kiérdemelnem, úgy, hogy azontúl a legszeretetteljesebb gondoskodásban részesítette csekély személyemet.

Közben elérkezett az ebéd ideje és a ház népe gyülekezett. Egy cselédlány behozta az ételt. Az ebéd csak egy fogásból állott; de ezt aztán nyolc méter átmérőjű tálban tálalták fel. A cseléd a tálát odatette az asztal közepére, a család pedig letelepedett az asztal körül. A társaság a bérlőn és feleségén kívül még az öreg nagymamából és három gyermekből állott. A bérlő megragadott, felemelt és odaültetett maga mellé az abroszra. Ez ugyan nem igen volt ínyemre, de hát nem mutattam. Most tehát csak arra volt gondom, hogy valahogy az asztal széléhez közel ne kerüljek, mert ha innen le találok bukni, nem csak kezem-lábam töröm, de még nyakamat is szegem, mert tudnivaló, hogy az asztal vagy tíz méter magas volt.

Rólam a háziasszony gondoskodott, még pedig ugyancsak bőven. Egy darab húst összevagdalt olyan apróra, ahogy az ő otromba késével csak lehetett, összemorzsolt ujjai között egy kevés kenyeret és ezzel a habarékkal megkínált jóakarólag. Én sem voltam rest és hogy beigazoljam jó nevelésemet, azonnal előszedtem a késemet meg a villámot és elfogulatlanul elkezdtem jóízűen falatozni, az asztaltársaság nagy öröme és gyönyörűségére.

A vendégszerető háziasszony alighanem azt hitte, hogy az, aki ily jóízűen eszik, az italt sem igen szokta megvetni. Azért előhozatta a legkisebb poharat, mely a házban található volt, színig megtöltötte valami világosszínű átlátszó, kellemes illatú folyadékkal és sajátkezűleg odanyújtotta nékem; kétségkívül azt akarta, hogy kiürítsem. A hatalmas serlegbe közel öt liter fért és akkora volt a súlya, hogy két kézre kellett fognom, hogy el ne ejtsem. Mielőtt ittam volna, a háziasszony előtt udvariasan meghajoltam, néhány lekötelező szót mondtam és azután a poharat ajkamhoz emelve, jót húztam belőle a nyájas háziasszony egészségre.

Magamviselete az egész társaságot oly szívből fakadó, zajos és szűnni nem akaró nevetésre készítette, hogy egészen belekábultam a nagy lármába és önkéntelenül befogtam a fületem. De a zaj nem hozott ki a sodromból, mert csakugyan szomjas voltam; a poharat csaknem félig kiürítettem, A folyadék igen kellemes ízű volt és hasonlított valami erős gyümölcsborhoz. Olyanforma volt, mint aminőt nálunk otthon a parasztok szoktak készíteni.

Miután a poharat nagynehezen ismét visszatettem a helyére, a bérlő odaszólintott magához és azt kívánta, hogy álljak egészen a tányérja mellé. Engedelmeskedtem a parancsnak, azonnal fölkeltem és a gazda felé mentem. De a nagy sietésben belebotlottam egy kenyérmorzsába, hasra vágódtam és orral szántottam az abroszt. Akkorát estem, hogy jószívű gazdám ijedtében nagyot kiáltott. Ámde

hamarosan felugrottam és azon voltam, hogy a társaságot kecses kalaplengetéssel és háromszoros „Éljen” kiáltással megnyugtassam. Erre folytattam az utat és már csak néhány lépésnyire voltam gazdámtól, mikor a legújabb fia, egy tízéves kotnyeles gyerkőc, azt az éretlen tréfát engedte meg magának, hogy elkapott a lábamnál fogva és két ujj között lóbálva olyan magasra emelt, hogy ijedtemben egész testemben reszkettem és csaknem megfagyott bennem a vér. Szerencse, hogy ez az iszonyatos helyzet nem tartott sokáig. Az öreg hirtelen felugrott, kiszabadított a szemtelen suhanc keze közül, megint odatett az asztalra, s akkora poflevest adott a fiúnak, hogy azt gondoltam, hogy szörnyet hal. Akkorát csattant a pofon, amilyent világéletemben nem hallottam.

Az óriás fiú fel sem vette a kemény leckét és csak akkor vágott bosszús arcot, mikor apja elhajtotta az asztaltól és kiharancsolta a szobából. Felkelt és dühös pillantásokat vetett felém. Csakhamar tisztában voltam, hogy ezzel a rakoncátlan suhancsal meggyúlik még a bajom, ha nem sikerül őt valamiképpen megengesztelni. Azért odasiettem az apjához és félreérthetetlen mozdulatokkal és arcom kifejezésével iparkodtam az öregnek haragját lecsillapítani és kegyelemért könyörögni a fiú számára. Csakugyan örömmel tapasztaltam, hogy közbenjárásomnak meg volt a foganatja, mert az öreg hajlott a kérésemre és visszahívta a fiút. Én pedig elkaptam a kezét és nagy tiszteletem jeléül megcsókoltam. Nem maradt el a hatás: a fickó barátságosan rám vigyorgott és hatalmas mancsával megsimogatta fejemet és arcomat. Már megint szent volt a béke!

De aki azt gondolná, hogy immár fenéig ürítettem a szenvedés keserű poharát, nagyon csalódnék. Még elég ürmöcsepp volt benne számomra! Épen háttal voltam fordulva a háziasszony felé, egyszerre csak furcsa zúgást hallok. Olyanforma volt, mint mikor, teszem, egy tucat szövőszék zakatol. Meglepődve hátrafordultam és jóságos Isten! mit látok? Ismét egy szörnyeteget. Még most is borsózik a hátam, ha rágondolok. Háromszor akkora lehetett, mint az ökör, szeme szikrázott és legalább félméter hosszú volt a karma. A szörnyeteg rám meresztette szemét. Rémes tekintete azt sejtette, hogy talán a másik pillanatban rám veti magát, hegyes karmát belevágja oldalamba és azután menten felfal szőröstül-bőröstül. Annyira elhagyott a lélek, hogy úgy elfehéredtem, mint a fal és már-már az ájulás környékezett.

A bérlőné végre észrevette rettegésemet; mosolygásával bátoríttatott és magához szólított; a félelmetes szörnyeteget pedig mindkét kezével lefogta. Összeszedtem egész bátorságomat és odaléptem az állathoz. Csak most láttam, hogy voltaképpen macska, mely – bizonyosan szokása szerint – ott gubbasztott asszonya ölében és kezéből leste az ízes falatokat. Valahányszor közeledtem feléje, úgy tetszett, mintha ő félne tőlem, és amekkorát nőtt az ő félelme, épen annyival gyarapodott az én bátorságom. Úgyannyira, hogy most már egészen a közelébe merészkedtem. Hogy hősiességemhez ne férjen kétség, lassan lépkedve ötszörhatszor fel és alá jártam előtte. Később már rám sem hederített, én meg óvakodtam az ő veszedelmes figyelmét magamra vonni.

Még magamhoz sem tértem a szörnyeteg-okozta ijedségtől, felpattant az ajtó és vonítva berohant a szobába három kutya, két buldog meg egy agár. Akkorák voltak, mint az elefánt, ha nem nagyobbak. Csaolásuk és morgásuk olyan volt, mint az ágyú dörgése. De azért mégsem féltem tőlük annyira, mint az imént a macská-tól, mert köztudomású, hogy a kutya nem olyan vérengző állat, mint ez a hamis, alattomos, gyorskőrmű ragadozó. A kuvaszok rám sem hederítettek. Gazdájuk mindegyiknek egy-egy darab húst dobott, mire tovairamodtak.

Végefelé járt már az ebéd és már azt gondoltam, hogy túl vagyok minden veszedelmen. Ekkor belépett egy cseléd, egyéves kis gyermek volt a karján. A kis babának az én csekélységem azonnal szemet szúrt. Éktelenül ordított, nyújtogatva felém két kacsóját. Játzóbabának nézett; alighanem fájt rám a foga, azért kapkodott utánam. Anyja, mint minden anya, sajna! elég gyöngye volt, engedett a gyermek erőszakoskodásának; megragadott és odaállított a türelmetlenkedő gyermek elé. A kicsi sem volt ám rest, megmarkolt és összeszorítva felemelt, akár csak a pelyhet és tágra tátva széles szájacskáját, már-már bekapta fejemet; lehet, szopogatni akart, mint a cuclit. De ez már több volt a kettőnél. Hogy elkerüljem a sorsomat, elkezdtem keservesen jajgatni, úgy, hogy a kicsike ijedtében kiejtett a kezéből. Ha a földre esem, örök életemre elnyomorodtam volna, de szerencsére a háziasszony fölfogott a kötényében. Amint megint visszatett az asztalra, azonnal kereket oldottam. Nem szerettem volna újból a szeretetreméltó csecsemő körme közé kerülni. A kis kedves azonban nagyon vágódott utánam, de mivelhogy semmiképpen sem tudott megkaparítani, sírásra fogta a dolgot. Anyja csak nagy nehezen tudta megengesztelni a csörgővel, mely istráanggal volt odakötve a zsenge teremtés derekára.

Ez az óriási csörgő voltaképpen egy-két méter hosszú faedény volt és félkilogrammos kavicsokkal volt megtöltve. Ha megrázták, pokoli lármát csinált. Ezek a kellemes hangok a kicsikét teljesen megnyugtatták. Gyönyörűsége telt ebben a szép zenében és engem, legnagyobb örömömre, ezentúl békében hagyott.

Valahára vége szakadt ennek a rám nézve örökké emlékezetes ebédnek. A bérló kiment a mezőre a munkája után, előbb azonban nejjének a lelkére kötötte, hogy viselje gondomat, nehogy valami baj érjen. Alig távozott, megérttettem jóindulatú háziasszonyommal, hogy nagyon fáradt és álmos vagyok, hogy nyugalomra van szükségem, hogy pihenni szeretnék. Megértett. Karjára vett, mint valami babát, ágyba fektetett és betakart a legfinomabb és legkönnyebb kendőjével. De azért ez a kendő még mindig durvábbnak tetszett, mint a legerősebb vászon, amelyből hazámban a legnagyobb sorhajóra való vitorlát készítik. De mert fáradt voltam és teljesen ki voltam merülve, csakhamar mély álomba szenderültem.

Álmaim elkalandoztak a messze távolba; szemem elé varázsolták drága hazámat, hűségese feleségemet, kedves gyermekeimet. Teljes két órai pihenés után felserkentem.

Szomorúan és bánkódva ültem nyoszolyámon és aggódva járattam körül szememet ebben a helyiségben, hol az imént az igazak álmát aludtam. Ez a szoba vagy kamara száz méter hosszú és hetven méter széles volt. Az ágy, ahol pihentem, tizenöt méter széles és tizennyolc méter magas lehetett, úgy hogy nem hagyhattam el, hacsak nem akartam magamban kárt tenni. Vizsga szemmel fürkésztem háziasszonyom után, de hiába, nem volt látható. Úgy lesz, hogy a házi teendők tartották távol; tehát kénytelen voltam türelmesen bevárni, míg visszatér. Amint így nyugodtan fekvé, csodálatos sorsomon elmélkedtem, egyszerre csak észreveszem, hogy ágyam függőnyei mozognak, mindjárt rá hangos visítást, fogak csikorgatását, valami különös ropogást és rágicsálást hallottam. Ijedten felugrottam.

A zaj okozói csakhamar ott termettek előttem: két hatalmas, puffadt hasú patkány. Pajzánkodva ugráltak ide-oda az ágyon. Rögtön kardot rántottam, hogy az undok állatokat magamtól elriasszam. Könnyű volt ezt mondani, de ugyancsak nehéz megtenni. Az ocsmány állatok nagyságra vetekedtek egy jókora kuvasszal és vakmerőségükkel igazán bámulatba ejtettek. Előbb rám vicsorították a fogukat, azután nekem estek mindketten. Olyan gyors volt a támadás, hogy egyikük galléron ragadott, mielőtt még csak gondolhattam volna a védekezésre. No, de én sem hagytam magamat; kardomat szaporán beledöftem az egyiknek a bendőjébe, úgy, hogy a hátán jött ki a hegye és az utálatos állat nagyot nyekkent és fölfordult. Amint a másik látta a társa baját, megfutamodott. De futása közben a karddal még végigvágtam a hátán. Ezt elvihette emlékül. Gondoltam magamban, majd elmegy a kedve, hogy engem tovább háborgasson. Visszatértem az elejtett ellenségemhez. Még mozgott, azért a karddal még egyet-kettőt a nyaka közé csaptam; erre még egyet vonaglott, lábát négyfelé terpesztette és kifújta ocsmány páráját.

Nagyon örültem a győzelmen, büszkén és a diadaltól részegen lépegettem jó ideig ide-oda az ágyon. Utóbb megmértem az undok dögöt az orra hegyétől a farka végéig. Maga a fark hossza két méter volt. Ebből gondolható, mekkora lehetett maga az állat. Szerettem volna valami módon eltávolítani, de annyira undorodtam tőle, hogy nem tudtam hozzányúlni. Azért tehát otthagytam vérbe fagyva a hely színén.

Alig hogy lezajlott a nagy küzdelem, belépett a szobába a háziasszony. Nagy volt a meglepetése és az ijedelme, mikor engem magamból egészen kikelve, vérrel borítva, kihúzott karddal fel-alájárálni látott. Odamutattam a leölt patkányra, mire a jó lélek megnyugodott. Azután jelekkel lehetőleg hű leírását akartam adni az imént lefolyt küzdelemnek. Befejezve elbeszélésemet, melyben több volt a jel, mint a szó, megtörültem kardomat és belenyugodtam, hogy a szíves háziasszony kiemeljen az ágyból és karjára vegyen.

III. Fejezet

Gazdámnak volt egy kilencéves leánykája, aki igen kedves gyermeknek látszott, amint hogy később csakugyan annak is bizonyult. Természetesen még babával szokott játszani és az ő kis világának a babaszoba volt a középpontja. De meg kell engedni, hogy ott aztán igazán remekelt, mindent a legnagyobb rendben tartott. Ezenkívül még szépen varrt, mosott és ügyesen hímezett: sőt még a többi kézimunkában sem volt járatlan. Ez a lányka kegyébe fogadott és kényelméről, valamint biztonságomról odaadó lelkiismeretességgel gondoskodott. Hogy jó ágyhoz jussak, átengedte nekem a babája bölcsőjét, melyet kezdetben egy fiókban, majd később egy függőágyban helyezett el, hogy ne kelljen a patkányok újabb támadásától tartanom és hogy nyugodtan alhassam. Igaz ugyan, hogy nyoszolyám elég kemény volt, de hisz aludtam én már a pusztta földön is. Utóbb, mikor már az óriások nyelvét is annyira elsajátítottam hogy kívánságaimat elég érthetően ki tudtam fejezni, ezen a bajon is gyökeresen segítettek.

A kis óriáslány varrt rám: készített számomra ingeket, még pedig a legfinomabb gyolcsból. De a gyolcs még mindig durvább volt, mint nálunk otthon a zsákvászon. Öltöztetett, vetkeztetett, általában olybá tekintett, mintha élő babája volnék. Mindent elszíveltem tőle, először is, mert az ellenszegülés úgysem használt volna, másodsor, a kicsike jóindulatú gondoskodása alkalmas volt arra, hogy engem sok bajtól és kellemetlenségtől megóvjon. De még más irányban is hasznomra volt, annyiban, hogy nagy komolyan abban fáradozott, hogy bele avasson nyelvük titkaiba. És valóban csakis az ő kitartó buzgóságának lehetett betudni, hogy rövid idő alatt annyira elsajátítottam az ország nyelvét, hogy érthetően és értelmesen ki tudtam magamat fejezni.

Elnevezett Gildrig-nek, ami annyit jelent, hogy Hüvelyk Matyi. Ezt a találó elnevezést a szülei és testvérei is elfogadták. Én őt csak Glumdalklics-nak vagyis anyácskának neveztem. Rászolgált erre a névre, mert szerető anyja sem gondoskodhat hűségesebben a gyermekéről, mint ahogy ő gondoskodott rólam.

Az én kis Glumdalklicsom mindössze tizenhárom méter magas, tehát korához képest igen kicsiny volt. De annál nagyobb volt a jósága, mondhatom csakis az ő aranyos szívének köszönhetem, hogy ebben a vad országban el nem pusztultam. Sohse vált meg tőlem, és mindaddig, míg én Brobdingnagban tartózkodtam (ez volt ugyanis az óriások országának a neve) az én jóságos, gondos, hű védőm és ápolóm maradt.

Alig néhány hétre megérkezésem után szárnyra kelt s csakhamar el is terjedt az egész szomszédságban az a hír, hogy a bérlő egy kis állatkát fogott, aminőt Brobdingnagban még soha senki sem látott. Szájáról-szájra adták, hogy ez a tünneményes állatka kisebb, mint a Spaknuk (egyike a legkisebb négylábú állatoknak az óriások országában), de formára szakasztott olyan mint az ember, két

lábán jár és egyenesen megáll, beszélni is tud; sőt már az ország nyelvét is érti némileg. Amellett nagyon csinos, finom, felette engedelmes és alkalmazkodó.

Lehet-e ezek után csudálni, hogy gazdám háza csakhamar megtelt kíváncsiakkal, akik csakúgy tódultak a bérlő portája felé. És ez a sok idegen mind engem óhajtott látni s mint valami ritka állatkát kedvére megbámulni.

A kíváncsiak közt volt egy másik bérlő, gazdámnak a szomszédja, egy otromba, mogorva vén mamlasz. Amint belépett, mindjárt be is mutattak neki. Fölállítottak az asztalra, hogy minden oldalról jól megtekinthessen. És most, akárcsak egy idomított majomnak, be kellett mutatnom, mi mindent tudok. Parancsszóra felalájtam, kivontam a kardomat a hüvelyéből; vívó állásba helyezkedtem; kardommal különféle gyakorlatokat végeztem – ez tetszett mindig legjobban a közönségnek – udvariásan hajlongtam az idegenek előtt, az ország nyelvén üdvözöltem őket és még több efféle tívveltem. Szóval megcselekedtem mindazt, ami-re az én kis Glumdalklicsom kitanított.

Az idegen bérlő, egy hóbortos, bohókás alak, nem tudott hova lenni a csodálkozástól. Két tenyerét összecsapta álmélkodásában, és csakhogy fel nem vetette a nevetés. Azután elővette roppant nagy pápaszemét és azon keresztül vigyorogva vizsgálgatott. Annyira belemerült ebbe a vizsgálódásba, hogy fejét egészen odahajtotta az asztalra s így meresztette rám iszonyú borjúszemét. De mellett oly furcsán kacintott rám, hogy egész erővel kitört belőlem a nevetés, mely azután ráragadt egész környezetemre. Az öreg bosszús arcot vágott, és mindjárt észrevettem, hogy zokon veszi, amiért az ő rovására nevetnek. De azért mégse tudtam elfojtani a nevetést; mert alig képzelhető kacagtatóbb valami annál a buta pofánál, melyet ez a tökfilkó vágott, mikor bamba két szemét, melyek a szemüveg mögött egy-egy hold korongjának látszottak, kimondhatatlan ostoba tekintettel rám meresztette.

De vígságomat csakhamar szomorúság követte. Látni lehetett, hogy a gonosz öreg, aki, mellékesen legyen mondva, nagy zsugori volt, bosszún töri a fejét. Csakhamar meg is győződtem róla. Gazdámmal ugyanis egy szögletbe húzódott. Egy negyedóránál tovább sugdosva tanácskoztak. Leolvastam az arcukról, hogy a tanácskozás az én csekélységem körül forgott. Egyszer-másszor felém pislantottak; egy-egy szavukból, amelyet fülemmel elkaptam, könnyen kitaláltam beszédjük értelmét, hogy ugyanis mindenre el lehetek készülve, csak jóra nem. Aggodalmam nem volt alaptalan. Az utálatos fősvény azt a gyalázatos tanácsot adta gazdámnak, mutogasson engem a szomszéd községben a vásáros népnek pénzért. Ezt másnap tudtam meg az én kis barátnőmtől, Glumdalklicstől, aki könnyezve beszélt el ezt a gyalázatos tervet.

„Már látom – szólt – ahogy veled is, kis Gildrigem, úgy járok majd, mint a kis báránykával, amelyet atyámtól a múlt nyáron kaptam ajándékba. Addig, míg kicsiny és vézna volt, játszhattam vele, de amint megnőtt és meghízott, elvették tőlem és levágták. Az én bőségesen ontott könnyeimre még csak nem is hederítettek. Félek, nagyon félek kis Gildrigem, hogy te is valami bajba keveredel. Mert ha a dur-

va, nevetlen tömegnek játékszerű kiszolgáltatnak, ha megengedik, hogy ezek a paraszttuskók megtapogassanak, eltörlik kezed, lábad és egyetlen bordád nem marad épségben.”

Így panaszkodott Glumdalklics, az én kedves aggódó anyácskám. Rajtam meg leírhatatlan félelem vett erőt.

De a nyers parasztoktól, durva ökleiktől való félelem csak a legkisebb baj volt. Jobban bántott annál az a megaláztatás, hogy mint valami ritka állatot nyilvános szemlére tesznek ki; hogy bárki tetszése szerint megtapogathat, ide vagy amoda állíthat, jobbra-balra forgathat és hogy nekem ezt szó nélkül el kell szívelnem. De megvigasztalódtam, mikor meggondoltam, hogy akarat nélkül való, tehetetlen gyöngé fogoly vagyok és még hozzá egészen ismeretlen országban. Így tehát a rajtam esett szegyént és gyalázatot, ha valamikor talán ismét visszatérhetek szeretett hazámba, senki szememre nem lobbanthatja. De teljesen megnyugtató az a meggyőződés, hogy itt ezen a helyen még az angol királlyal vagy bármelyik más európai fejedelemmel is csakúgy bántak volna, mint most velem.

A szomszéd bérlőnek tanácsát az utolsó látogatás után csakugyan megvalósították. Beledugtak egy dobozba, amelyiknek az oldalán kis ajtót vágtak a végből, hogy akadály nélkül ki-bejárhassak. Fölül a tetejébe néhány szelelő lyukat fúrtak, azután még egy kis derékaljat helyeztek el benne, hogy lepihenhessek és alhassam, amikor kedvem tartja. Gazdám felkapott egy lóra, maga mögé ültette lányát és kezébe adta a dobozt. Serényen poroszkáltunk a legközelebbi község felé, mely európai számítás szerint ötven kilométernyire lehetett, és ahol éppen állt a vásár.

Hogy milyen fáradsalmas és kínos volt ez az utazás, arról senkinek sem lehet fogalma, ha még oly résztvevő érdeklődéssel viseltetik is sanyarú sorsom iránt.

Az utazás, igaz, nem tartott egy félóránál tovább, mert a paripa egy-egy lépéssel legkevesebb tizenkét méternyire haladt. Amellett fürge és kitartó volt. De ügetése közben akkorákat lökött, hogy mint könnyű labda hányódtam ide-oda skatulyámban, és még ma sem értem, mint történhetett, hogy egy-két kék folton és néhány zúzódáson kívül egyéb sebesülés nem esett rajtam. A mozgás tökéletes mása volt a tengeri hajó bukdácsolásának, melyet az orkán magával ragad és felváltva hol a torony magasságáig felemel, hol meg a mélységbe zúdít; avval a különbséggel, hogy itt a kemény lökések sokkal gyorsabban követték egymást. Boldog voltam, mikor ez a nyaktörő út véget ért.

Gazdám a község leglátogatottabb korcsmájában üttött tanyát; megbeszélte a korcsmárossal a teendőket; megtette a szükséges előkészületeket, azután egy Grultrud nevű emberért küldött. Ezt megfogadta és kötelességévé tette, hogy megérkezésemről a nagy közönséget értesítse. Ennek a kikiáltónak ki kellett hirdetnie, hogy a „Zöld sasban” egy eddig még soha sem látott csodaállat látható. Kisebb a Splaknuknál, de termetre és beszédre nézve valóságos ember, aki igen érdekes és csudálatos dolgokat fog majd bemutatni.

Míg a kikiáltó eljárt megbízatásában, gazdám velem és lányával a fogadó legnagyobb helyiségébe ment, mely legkevesebb száz méter hosszú és ugyanolyan széles volt. Itt egy asztalra állított, lányának pedig meghagyta, hogy vigyázzon rám és súgja meg esetről-esetre, hogy mi a teendőm.

Csakhamar megindult a búcsújárás a „Zöld sas” felé. Az óriás emberek oly sűrű tömegekben jelentek meg megtekintésemre, hogy gazdám kénytelen volt a belépők számát oly módon korlátozni, hogy mindig csak harminc látogatót bocsátott be egyszerre.

Be kellett mutatnom a művészetemet; sorban mindent, amit tudtam. Megtettem vonakodás nélkül; a makacskodás úgysem használt volna, legfeljebb jól elpáholtak volna érte.

Tehát komoly méltósággal lépkedve jártam körül az asztal szélét; megfeleltem anyácskám minden kérdésére, oly szabatosággal, aminővel az óriások nyelvének hiányos ismerete csak engedte. Több ízben odafordultam a társaság felé, kecsesen hajlongtam és bókoltam, udvarias és választékos szavakkal üdvözöltem a nagyérdemű közönséget. Általában kitálaltam hallgatóim előtt mindazokat a beszédbeli közönséges szövegeket, melyeket Glumdalklics fáradozása révén lassacskán elsajátítottam.

Erre azután az érdekes társaságot felköszöntve, fölhajtottam többször egymásután egy-egy gyűszűnyi bort becses egészségére. Most még kirántottam a kardomat, ide-oda hadonásztam vele, azután felkaptam egy dárdává átalakított szalmaszálat, s ezzel, mintha szuronyos puska lett volna, különféle gyakorlatokat végeztem. Tisztelegtem, állhoz vettem és vívtam vele, akár csak a vívómester. Erre az ügyességre még ifjú koromban tettem szert.

Egetverő éljenezés volt a mutatványaim jutalma. Az előadást ezen a napon még tizenkétszer kellett megismételnem. Mindazok az óriás emberek, akik láttak, el voltak tőlem ragadtatva. Mesébe illő csodadolgokat beszéltek rólam és ezzel a künn ácsorgóknak kíváncsiságát annyira felkeltették, hogy a csöcselék avval fenyegetődzött, hogy betöri az ajtót, ha be nem bocsátják. Egyebekben minden rendjén ment, mert gazdám senkinek sem engedte meg többé, hogy hozzám nyúljon.

Anyácskám pedig féltékenyen örködött, nehogy valaki az asztalt, ahol mutatványaimat végeztem, annyira megközelítse, hogy akár csak kinyújtott karral is elérhessen. De azért mégis csaknem pórul jártam. Egy pajkos iskolásfiú ugyanis, aki alighanem azért orrolt, mert nem kaparinthatott meg, kivett zsebéből egy mogyorót és oly ügyesen hajította felém, hogy bizonyosan fejem talál, ha hirtelen alá nem bukom. Tudni való, hogy az a mogyoró legalább is akkora volt, mint nálunk a tök és ha eltalál, menten halál fia vagyok. A gonosz siheder merénylete megijesztett és mód nélkül felizgatott; de az elégtétel nem késett. A gázottat nyomban követte a megtorlás. A fickót nyakon ütötték, bottal jól ellátták, végül kilődítették a tereméből. Künn aztán ordíthatott és káromkodhatott, mikor már megkapta a magáét.

Három napig szakadatlanul állt az előadás. Az érdeklődés pillanatra sem csökkent. A közönség csak úgy törte magát az előadásokért, melyekből gazdám hihetetlenül bőven pénzelt. Végre felszedte gazdám a sátorfáját és hazafelé indult. Tehát skatulyámba zárva az előbbi nyaktörő utazásnak összes kínjait újból végig kellett szenvednem. Összegyötörve érkeztem meg otthon. A kiállott szenvedések annyira megviseltek, hogy ágynak dőltem és öt napig feküdtem.

Betegségemben, igaz, semmiben sem szenvedtem hiányt. Glumdalklics megőrizte részemre eddigi rokonszenvét. Egy pillanatra el nem hagyott és szerető önfeláldozással ápolta; sőt még gazdám is egészen más szemmel nézett rám, amióta felismerte értékemet. Most már méltányolta tehetségeimet és sokkal több figyelmet tanúsított irányomban. Sokkal barátságosabb bánásmódban részesített mint eddig. De alig épültem föl, újból megkezdődtek a szenvedések.

A vásár óta a világ minden sarkát bejárta a hírem. Messze földről csődültek hozzánk az idegenek. Látni akart mindenki. Nem sajnáltak se szép szót, se pénzt, csakhogy bennem gyönyörködhesse. Gazdám, a bérlő, egy csepp sem habozott. Készséggel hajlott a kérésre, a sok oldalról megnyilatkozó kívánságra. Nem is fukarkodott az előadásokkal. Szükségtelen mondanom, hogy ugyancsak igénybe voltam véve. Gazdám roppant sok pénzt keresett. Fitogtatta is gazdagságát, ha szerét ejthette. És mert minden egyes előadást, akár sok, akár kevés volt a néző, busásan megfizettetett, aránylag rövid idő alatt szép vagyont harácsoló össze.

Hetekig tartott a tolongás, de aztán mégis megcsappant némileg a látogatók száma. Teljesen ki voltam merülve a sok előadástól, melyeket nap-nap után tartanom kellett. Végképen elgyöngültem és annyira lefogytam, hogy inkább lehetett árnyéknak semmint élő lénynek tartani. Hetenkint csak egy napon – szerdán – szüneteltek az előadások. Ezt a napot itt, mint nálunk a vasárnapot, megünnepelik. Nagyon megörültem, mikor a látogatók száma csökkent; több lett a szabad idő és hébe-hóba kiheverhettem a fáradalmakat. De annál kevésbé örült ennek a gazdám. Amilyen mértékben gyarapodott a gazdagsága, abban a mértékben nőtt a kapzsisága. Hogy a pénz után való vágyát kielégíthesse, furfangos tervet eszelt ki, mely szerinte igen szép anyagi sikerrel kecsegtetett. Elhatározta ugyanis, hogy művészi körútra indul velem és fölléptet Brobdingnag királyság minden nevezetesebb városában. Rögtön hozzá is fogott tervének kiviteléhez. Beszerezte a hosszú utazáshoz szükséges dolgokat, rendezte háza ügyeit és hosszú időre elbúcsúzott feleségétől és gyermekeitől. 1703. augusztus hó 17-én kelt útra. Útját az ország fővárosa felé vette, mely az ő lakóhelyétől mintegy nyolcezer kilométernyire lehetett és a birodalom kellős közepén terült el. Glumdalklics, mint rendesen, most is elkísérte és mögötte ült a lovon. Neki kellett őrködni a skatulyára, mely engem, a legdrágább kincset, apja kimeríthetetlen pénzforrását, magában rejtett. Glumdalklics, hogy lehetőleg megkíméljen és az út fáradalmait elviselhetőbbé tegye, minél kényelmesebbé iparkodott tenni lakóházacskámat. A falakat köröskörül bevonta puha párnákkal és kendőkkel; elhelyezte benne a jól megvetett babaágyacskát, azonkívül bőven ellátott fehérneművel és egyéb szükséges házi-

eszközzel. Általában akkora kényelmet teremtett körülöttem, aminő az adott körülmények között csak tellett tőle.

Mint a színészek, városról városra, faluról falura, kastélyról kastélyra vándoroltunk. Gazdám ugyanis nem sietett az egyenes úton a főváros felé, hanem útba ejtett minden községet, mely az országúttól jobbra vagy balra esett és csak némi jövedelemmel kecsegtetett. Valahányszor megállapodtunk valamely helyen, kivettek a dobozból a végből, hogy magamat és képességeimet bemutassam. Mindeütt bőven kijutott az elismerésből, de gazdám pénzeszacskója se vallotta kárát.

Ha valamelyik napon háromszáz-négyszáz kilométernél hosszabb utat tettünk meg, az már ritkaság számba ment, mert az én jó Glumdalklicsom, hogy kíméljen, kereken kijelentette, hogy nem tud már tovább lovagolni. Általában anyácskám megható odaadást és ragaszkodást tanúsított irántam. Útközben többször kiemelt a skatulyából, szalagot kötött a derekamra, hogy valahogy le ne essem. Így alkalmat nyújtott, hogy kissé körültekinthessek ebben a világban; de legfőképpen, hogy üdítő friss levegőt szívhassak.

Ezek voltak az én legboldogabb perceim. Ilyenkor társaloghattam az én kis tanítónőmmel. Nemcsak hogy nem unatkoztam, de még ismereteimet is tetemesen gyarapíthattam, amennyiben közelebbről megismerkedhettem az ország sajátos viszonyaival. Több ízben folyóvizeken kellett átkelnünk, amelyek tízszer oly szélesek voltak, mint Európa leghatalmasabb folyamai. A patakok között, amelyekre egyszer-másszor bukkantunk, egyetlenegy sem volt keskenyebb és sekélyebb, mint nálunk például a Duna.

Eddigi utazásunk tíz hétig tartott. Ez idő alatt tizenennyolc városban, azonkívül számtalan kisebb helységben és faluban tartottam előadást. Október hó 26-án végre elértük a fővárost, Lorbgrulgrud-ot. Ez a név annyit jelent, mint a „Világ büszkesége”. A legelső fogadóban szálltunk meg, mely közel esik a királyi palotához, és ott van a székváros legelőkelőbb utcájában. Itt néhány napi pihenést engedtünk magunknak a végből, hogy a ránk várakozó nagy munkához erőt gyűjtünk és a szükséges előkészületeket megtegyük. Gazdám ezalatt elárasztotta a fővárost tarka-barka színű falragaszokkal. Az utcasarkon hivalkodó hirdetések személyemnek és tehetségeimnek pontos leírását adták. Vállalkozó szellemű gazdám kibérelte a városban található legnagyobb termet. Beléje állíttatott egy hetvenöt méter hosszú és ugyanolyan széles asztalt, és mikor aztán mindent lehető legcélszerűbben elrendezett, kitűzte első fellépésemnek napját.

Végre elérkezett a nagy nap. Még soha sem látott tömegekben csődültek össze az emberek. Kora reggeltől késő estig fáradtam, kínlódtam és az elismerést, mellyel verejtékes munkámért elárasztottak, ugyancsak sovány jutalomnak néztem. Mindenki látni kívánt, és ez a módnélküli érdeklődés arra indította ravasz gazdám, hogy a belépő díjakat felével, sőt háromszorosan is felemelte.

Népszerűségem és az a lelkesedés, amelyet mindenfelé keltettem, különben teljesen meg volt okolva. Ebben az időben ugyanis már nemcsak folyékonyan

beszéltem az ország nyelvét, nemcsak tökéletesen megértettem minden szót, melyet hozzám intéztek, hanem még az ABC-t is elsajátítottam. Ami módot nyújtott arra, hogy tudományosságomat minden kétségen felül beigazolhassam. Anyácskám otthon is, útközben is nagy buzgalommal tanítgatott, és általában mindenben hű és fáradhatatlan tanítónőm volt. Kedvéért szorgalmasan tanultam és rövid idő alatt annyira vittem, hogy az óriások országában, nem ok nélkül, valóságos csodalénynek néztek.

IV. Fejezet

A szakadatlan fárasztó munka és a vele járó izgalom, melynek szüntelen ki voltam téve, annyira kimerítettek, hogy teljesen elgyöngültem és végül meg is betegedtem. Az ételt nem kívántam; láthatólag lesóványodtam, míg a gazdám erszénye mindinkább duzzadt. Mikor gazdám látta, hogy mennyire eltörődtem a keserves munkában, nagyot határozott. Gondolván, hogy már úgysí aligha húzom sokáig, föltette magában, hogy amint szerét ejtheti, valamely vállalkozó polgártársnak jó pénzért a nyakába fog sózni. Hisz eleget keresett velem, hátha még utoljára jó pénzért túladhathatna rajtam.

Amíg így töprengett, egész váratlanul megjelent előtte a királynak egy hírnöke és felszólította, hogy jelenjék meg velem együtt az udvarnál, ahol majd bemutatom a művészetemet.

Ő felsége a királyné magas színe előtt kell majd magamat bemutatnom. Ő felsége ugyanis néhány udvarhölgytől, akik engem már láttak, olyan sok szépet és jót hallott felőlem, hogy nagyon kíváncsi lett csekély személyemre. Ügyességemről, eszességemről és finom magamviseletéről személyesen akart meggyőződni.

A bérlő rögtön becsomagolt a skatulyába és megparancsolta leányának, hogy vigyen utána. Ő maga lélekszakadva sietett a kastély felé. Mikor megérkeztünk, kicsomagoltak; azután asztalra állítottak, ahol, mint rendesen, ragyogtatnom kellett ismereteimet és ügyességemet.

Ha valaha, akkor most jött meg az alkalom, hogy kitegyek magamért; most mikor egy hatalmas királyné és fényes udvarának szeme rám volt irányozva. Megfeszítettem minden tehetségemet, hogy kedvező benyomást keltsek. Mint mondani szokták, mutatványaimban fölülmultam magamat. De aztán bőven ki is jutott az előkelő hallgatóság tetszéséből és elismeréséből.

Mikor már mindent bemutattam, ami tőlem tellett, a királyné előtt térdre borultam és alázatosan esdekéltem a kegyért, hogy megcsókolhassam a lábát. A királyné véghetetlen kegyében a lába helyett egyik ujját nyújtotta csókra. A felém nyújtott ujját átnyaláboltam mindkét karommal és a legválogatottabb udvariassággal csókot nyomtam a hegyére.

Tisztességtudásom nem tévesztette el a hatást ő felségére. Egy-két kérdést kegyeskedett hozzám intézni. A kérdések hazámra és eddigi utazásaimra vonatkoztak. Pontosan, de lehetőleg röviden megfelelttem, mert tudom, hogy nagyurak nem szeretik a hosszú lére eresztett beszédet. Végezetül még megkérdezett a királyné, nem volna-e kedvem nála maradni és az udvarában megtelepedni.

Erre a kérdésre nagyot dobbant a szívem örömeiben. Az a kilátás, hogy kapzsi gazdám körme közül kiszabadulhatok, véghetetlen boldogsággal töltött el. Természetes, hogy hódolatteljesen meghajoltam, még pedig oly módon, hogy fejem búbja az asztal lapját érte és alázatos tisztelettel válaszoltam: „Ha hatalmamban állna, szívesen szentelném egész életemet felséged szolgálatának; de sajnos, nem vagyok a magam ura, hanem csak gazdámnak a rabszolgája, akinek, fájdalom, nincsen szabad akarata.”

Erre a királyné megkérdezte a bérlőt, nem volna-e hajlandó engem tisztességes összegért neki átengedni. Gazdámnak, akinek fülét kellemesen ütötte meg az „összeg” szó, mi sem jöhetett inkább kapóra, mint ez az ajánlat, mint az a kilátás, hogy tőlem (akinek közeli halálát már bizonyosra vette) szép szerével megszabadulhat. De azért úgy tett, mintha csak nehezen tudna tőlem megválni és ezer darab aranyat kért értem. A pénzt nyomban kifizették neki és én, hála az Égnek, megszabadultam kínzómtól.

Csak a királyné jelenléte tartott vissza, hogy hangos ujjongásba nem törtem ki örömömben, hogy sikerült szétszakítanom azt a gyalázatos köteléket, mely eddigi gazdámhoz fűzött. Így tehát indulatomat féken tartva, csak arra szorítkoztam, hogy a királynénak jóságáért hálás köszönetet mondtam. De egyben kértem, tetézné még kegyelmét avval, hogy eddigi gondozómat, Glumdalklicsot, kihez annyira hozzászoktam, hagyja meg mellettem, hogy miképpen eddig, továbbra is jóságos védelmezőm és tanítónőm lehessen.

A királyné szívesen engedett kívánságomnak, előbb azonban megkérdezte a bérlőt, hogy hajlandó volna-e leányától megválni és őt nálam hagyni. A bérlő beleegezését nem volt nehéz megnyerni. Hízelt neki, hogy leánya bejut az udvarhoz, de maga Glumdalklics is egészen boldog volt, hogy a dolog így fordult, mert csakugyan őszintén szeretett engem. A bérlő elbúcsúzott leányától, azután hozzám fordult és kifejezte örömét, hogy oly jó kezekbe kerülttem. Részemről a búcsúzás csak hideg kimért meghajlásban állott. A bérlő távozott.

A királynénak feltűnt az a hidegség, amellyel gazdám és – mint ő hitte – mesterem irányában viseltetem. Rámparancsolt, hogy adjam érthetetlen viselkedésemnek okát.

Minden hímezés-hámozás nélkül kijelentettem, hogy legcsekélyebb okom sincs, hogy szívemben hálát tápláljak volt gazdám irányában. Hiszen ő soha sem volt hozzám barátságos, sohasem volt hozzám jóindulattal. Igaz, nem ütött agyon, mikor emberei átszolgáltattak neki, enni-inni valóm volt, szállást is adott, de ezekért a jótéteményekért bőven megszolgáltam keserves munkámmal és a pénzzel,

amelyet értem kapott. Keserűség tölti el szívemet, ha rá gondolok és sohasem fogom elfelejteni, hogy milyen embertelenül nyüzött és kínt, csak hogy pénzes zacskóját megtölthesse. Neki tehát köszönettel nem tartozom és hálát adok az Égnek, hogy ily magasztos és kegyes királyné oltalma alá helyezett, aki díszbe a természetnek, gyöngye a világnak és gyönyörűsége az alattvalóinak. Azután nagy lelkesedéssel folytattam: „Meg vagyok győződve, hogy a kegyesség napsugarainak hatása alatt megtér megfogyott erőm, utolérem magamat, hamarabb talán, mint a virág, mely a nap hevétől fonnyadozva, a harmat és az eső jóságára ismét felüti fejét.”

A királyné szónoklatomat, melynek az elmondása bizony elég fáradságomba került, leereszkedő mosollyal hallgatta végig. Úgy látszott, mintha öröme telnék benne, hogy ilyen apró lényben – mert ilyennek kellett látszanom –, annyi az okosság és az értelem. Erre gyöngéden ujjai közé vett, ráültetett a tenyerére és így vitt el férjéhez, a királyhoz, aki az államtanács üléséből éppen akkor tért vissza dolgozó szobájába.

Ő felsége meglepődve tekintett nejmére, aki őt ily szokatlan időben kereste fel. És amúgy is szigorú arcát még jobban összeráncolta, mikor engem megpillantott, amint halálos félelmek közt ott ültem a királyné tenyerén.

„Hogy van az” – kérdé hideg és kimért hangon – „hogy felséged egy Splaknukban leli örömét? Erről a szenvedélyéről még nem volt tudomásom”.

A királyné ügyet sem vetett a király sötét tekintetére, hanem egész nyugodtan leemelt tenyeréről és az íróasztal tetejére állított, ahol ide-oda kellett járkálnom.

Amint ezt látta a király, jobban szemügyre vett és figyelmesen hallgatta felesége magyarázó szavait, aki nem fukarkodott a felvilágosítással. A királyné azután utasított, hogy adjam meg a királynak a köteles tiszteletet és beszéljem el viszonytagságaim történetét. Erre magvas rövidséggel vázoltam eddigi sorsomat. De mert a király még mindig kételkedett, előhívták Glumdalklicsot, aki éppen ott volt a közelben s aki a király előtt tanúskodott szavaim igaz volta mellett. Az uralkodó, akit hatalmas termet, előkelő magatartás és tiszteletet parancsoló tekintet jellemzett, szóval, aki minden ízében valóságos király volt, kezdetben, mikor engem ide-oda sétálgatni látott, valami nagy művészettel készült gépezetnek tartott. De mikor beszélni hallott, mikor saját fülével hallotta értelmes és összefüggő elbeszélésemet, nem tudott hova lenni csodálkozásában.

Mindamellet a gyanakodásra hajló nagy úr még mindig nem volt meggyőzve. Elbeszélésemet csupa mesének, vakmerő koholmánynak és hazugságnak tartotta. Úgy vélekedett, hogy Glumdalklics és atya tanítottak be néhány szóra és ők gondolták ki az elmondottam regényes meséket; avval a szándékkal, hogy engem minél nagyobb összegért eladhassanak. Azt pedig, hogy mi módon kerültem az ő országába, már éppenséggel nem akarta elhinni. Hajlandóbb volt engem szörny-szülöttnek tekinteni, mely az ő országában jött világra.

Hogy észbeli tehetségemet próbára tegye, több kérdést intézett hozzám. Így vélt elevenemre tapintani; így – gondolta – majd csak kibúvik a szög a zsákból és kiderül a valóság. De nem maradtam adós a felelettel, minden kérdésére szabatosan megfeleltem és ezzel nem kis mértékben bámulatba ejtettem.

Végre ő felsége maga elé idézte az ország három legtudósabb férfiét, megbízta őket, vizsgáljanak meg alaposan és gondosan s aztán adjanak rólam véleményt.

Ezt a három urat fontoskodásával roppant nevetségesnek találtam. Megtekintettek, össze-visszatapogattak, kikérdeztek és hosszasan vallattak. Ugyanazt feleltem nekik, amit már a királynak is elmondtam. A tanácskozásnak nem volt hossza-vége, míg végre megmondták a véleményüket. A vélemény, ahányan voltak, annyiféle volt; még hozzá milyen unalmas! Dehogy vinne rá a lélek, hogy elmondjam, mit is süttöttek ki rólam. Csak egy dologban egyeztek meg valamennyien, abban t.i., hogy testem szervezete nem képesít a megélésre, hogy sem gyorsasággal, sem a mászásban való ügyességgel, sem pedig a földben való túrással nem tudnám megkeresni élelmemet.

Az urak általában kitértek a kérdés lényege elől és azt állították, hogy Relplum Skalkat, vagyis természet játéka vagyok, amely minden ezer évben csak egyszer szokott előfordulni.

A tudós uraknak ez a buta határozata végtelenül bosszantott, amiért egyenesen a királyhoz fordultam és biztosítottam ő felségét, hogy korántsem vagyok az, aminek engem ezek a tudós bolondok meg szeretnének tenni, hogy nem vagyok a természet játéka, hanem olyan távoli országból jövök, amelynek népessége millió és millió hozzám hasonló lényből áll. Ahol minden: fák, házak, állatok stb. arányban áll az én nagyságommal, úgy hogy én ott nemcsak élelmemet meg tudtam keresni, hanem egészen jól meg tudtam magam védeni is. Nálam otthon éppen úgy van berendezve minden, mint itt ő felségének országában. Természetesen minden sokkal kisebb, mint ahogy én is kisebb vagyok, mint Brobdingnag ország lakosai.

A lefőzött tudósok erre a nyilatkozatomra ugyancsak fintorgatták vörös orrukat és fejüket csóválva csípősen odaszóltak, hogy: „Ugyancsak emberül kitanította a régi gazdája.”

Erre a király, kinek kezdett a hályog hullani a szeméről, aki most már tisztábban látott, elbocsátotta az urakat és maga elé rendelte a bérliőt, aki szerencsére még nem hagyta el a várost. Amint volt gazdám megérkezett, legelőbb kihallgatta őt, azután Glumdalklicsot. Végezetül még egyszer kihallgatott mindegyikünket külön-külön. Egybevetette feleleteinket, minden irányban meghányta-vetette és eredményként a bölcs fejedelem éleslátásával arra a meggyőződésre jutott, hogy mégis csak igaznak kell lennie annak, amit mondtam. Eldőlt a kocka. Ettől a pillanattól fogva az én sorsom véle el volt intézve. Engem ő felsége feleségének a felügyelete alá helyezett. Kegyesen megengedte, hogy Glumdalklics továbbra is viselhesse nálam hivatalát és alkalmas lakást jelölt ki számunkra a kastélyban.

Anyácskám mellé társalkodó nőt rendelt a célból, hogy őt az udvar szokásaival megismertesse, továbbá egy komornát és még egyéb szolganépet. Engem egészen Glumdalklicsra bízta. Kötelességévé tették, hogy úgy vigyázzon rám, akár csak a szeme világára.

Az ügyek illetéknéppen teljes megelégedésemre alakulván, a királyné magához hívatta az udvari asztalost és meghagyta neki, hogy készítsen számomra skatulyát. Az lesz majd a hálószobám. Ez a mesterember nagyon ügyes volt és mivel-hogy mindenben híven követte az utasításaimat, alig három hét alatt összetákolta egy olyan szobát, mely tökéletesen kielégítette várakozásomat.

A lakás fából készült és mind a hossza, mind a szélessége hatodfél méter, magassága pedig négy méter volt. A szoba födele egyetlen deszkából állt és könnyen le lehetett emelni, hogy az ágyat minden nehézség nélkül be lehessen állítani és ki lehessen venni. Az ágyat az udvari kárpitos nagy ügyességgel készítette. Glumdalklics minden nap kivetette. A párnákat és az ágyneműt jól felrázta és a napon szellőztette; lefekvés előtt pedig ismét visszahelyezte. Ily módon igazán anyailag gondoskodott kényelméről és egészségéről. Hogy mennyi jóakarátú előrelátással iparkodtak minden bajtól megóvni, abból is kitűnik, hogy szobámnak minden falát, de még a mennyezetet és a padlót is, a legpuhább párnákkal vonták be, nehogy megtaláljam magamat ütni, ha házikómat kocsin vagy lóháton szállítják, vagy akárcsak hirtelen felemelik. A bútorfélét az udvari esztorgályos szolgáltatta, akinek az efféle dolgokban nagy volt a jártassága. Az ő műhelyéből került ki egy féltucat szék, két asztal, egy ruhaszekrény, még egy másik szekrény, sőt még egy megennivaló kis íróasztal is. Mindez olyanféle anyagból készült, mely nagyon hasonlított az elefántcsonthoz.

Így tehát lakásomnak semmi egyéb híja nem volt, mint a lakat, mellyel a bejárást szerettem volna elzárni, mert csak így lehetett a patkányokat és egereket távol tartani. Amit még csak remélni is csak alig mertem, azt az udvari lakatos megvalósította. Hosszadalmas és fáradságos munkával megszerkesztett ugyanis egy remekműnek is beillő kis lakatot. Mikor elkészült vele, diadalmas mosollyal nyújtotta át a kulcsot, melyet ezentúl a zsebemben hordtam.

Most tehát házikóm teljesen be volt rendezve. Ajtóval, ablakkal és minden egyéb szükségessel el volt látva, úgy, hogy most már nagyon szívesen tartózkodtam barátságos szobácskámban.

Közben ruhámat is nagyon megviselte az idő. Öltözetem csaknem lefoszlott már rólam és oly sűrűn mutatkozott rajta már a repedés, szakadás, hogy Glumdalklics kénytelen volt róla a királynénak jelentést tenni. Azonnal utasították az udvari szabót, hogy vegyen rólam mértéket. Aránylagosan rövid idő alatt elkészült a ruha, a legfinomabb selyemből, mely az országban egyáltalában kapható volt. De biz az a ruha kissé esetlenül ütött ki.

Eleinte meg sem tudtam benne mozdulni, mert a finom selyemszövet legalább három centiméter vastagságú volt. No de ezt is csak megszoktam, sőt később

úgy találtam, hogy ruhám elég mutatós és méltóságos. Félig a perzsa és félig kínai nemzeti viseletre emlékeztetett.

Mentül tovább tartózkodtam az udvarnál, annál inkább sikerült a királyné kegyét kiérdemelnem. Csak nagy ritkán távozhattam mellőle, sőt a saját asztalánál vele együtt kellett étkeznem. Külön készítettett e célra számomra remek étkező eszközöket, finom ezüsből, melyeket az asztalon közvetlenül az ő tányérja mellé tettek. Itt kellett az ebédhez letelepednem és ő felsége sajátkezűleg szolgált ki. A húst apró darabokra vagdalva nyújtotta át és meglátszott rajta, hogy mekkora örömet szerzett neki az az ügyesség, amellyel ebédemet el szoktam költeni.

De nem kevésbé bámultam meg én a királyné étvágyát, bár a felséges hölgy Brobdingnag királyság más lakóihoz képest nagyon keveset fogyasztott.

Egy-egy falatra ő felsége mindig akkora darab marhahúst vagy pecsenyét vett a villájára, amelyből tíz éhes európai paraszt jól lakhatott volna. Könnyűséggel ropogatott össze a foga közt egy pacsirtát vagy fűrtet csontostul-bőröstül, pedig hát ezek a madarak akkorák voltak, mint nálunk a jól megtermett, hízott pulyka. Minden nehézség nélkül beledugott szájába egy akkora darab kenyeret, mint amekkora nálunk otthon a négygarasos cipő. Ivott hozzá arany billikomából egy kortyra legalább tíz litert az országban dívó italból. Kése és villája még egyszer akkora volt, mint nálunk a kasza; kanala és az asztal egyéb felszerelése is ezekkel volt arányos. Borsódzott néha a hátam a rémülettől, mikor ezeket a szörnyű eszközöket közelebbről szemügyre vettem. Egyszer, mikor Glumdalklics elvezetett egy szobába, ahol ezeknek a szerszámoknak egész gyűjteménye volt felhalmozva, annyira megrémültem, hogy kis híja, el nem ájultam. Nem emlékszem, hogy valaha életemben ennél rettenetesebbet láttam volna. A királyné többnyire magában ebédelt, velem és két lányával, akiknek szépsége és szerénysége rám nagy hatással volt. Szerdán azonban, a brobdingnagi ünnepnapon a király ő felsége megtisztelte asztalunkat magas jelenlétével. Ő felsége nagyon kedvelt és gyakran kegyeskedett velem az ő leereszkedő módja szerint társalogni. Különösen szívesen kérdezősködött hazám szervezete, a szokásaink, vallásunk, törvényeink és alkotmányunk felől. Mindezekről a legalaposabb tájékozást iparkodtam nyújtani. A király ilyenkor közléseim némelyikére megtette a maga találó észrevételeit, ami mindinkább megerősített abban a nézetben, hogy igen tapasztalt és kiváló bölcsességű uralkodó. Néha azonban mégis kihozott a sodromból, kivált, mikor élccének nyilait az én szeretett hazámra lődözte.

Így például egyszer, mikor engem szokásához képest hazám némely viszonyaira nézve kikérdezett, válaszat, mert valószínűleg nem volt éppen jó kedvében, bizonyos gúnyos mosollyal fogadta.

Mikor elhallgattam, hirtelen hátrafordult miniszteréhez, aki ott állott a széke mellett s gúnyosan mondá: „Mégis csak hitvány és megvetésre méltó az emberi nagyság, ha azt oly apró, nyomorult férgek, mint ez itt, majmolhatják. Fogadni mernék, hogy ezeknek a kukacoknak éppúgy megvannak a címeik, rangjuk és büszkeségük, mint nekünk. Építenek maguknak fészket és büszkén nevezik azt városnak,

cifra ruhában feszítenek, díszhintóban terpeszkednek, hintóban, amelyet egy lehelettel el lehet söpörni. Amellett gögösen lenézik társaikat, akik nem képesek velük a fényűzésben lépést tartani. Háborúskodnak, küzdenek, csatákat nyernek és veszítenek, rabolnak, gyilkolnak, hazudnak és lopnak és amellett azt hiszik, hogy ők a világ urai. Piha! Undorodom, ha csak rá gondolok.” Így fakadt ki a különben jóságos király, míg én irultam-pirultam a haragtól és bosszúságtól, s kis híja volt, hogy meg nem feledkeztem a köteles tiszteletről, amellyel az uralkodó szent személyének tartozom. Amint azonban haragom kissé lecsillapodott és ismét higgadt megfontolásnak engedett helyet, egészen más színben láttam a dolgot. Nem tudtam többé neheztelni a királyra, amiért oly lealázólag nyilatkozott hazámról. Beleképzelttem magamat az ő helyzetébe és meg kellett vallanom, hogy magam is ugyancsak jóízűen nevetnék, ha most véletlenül egy csapat rendjeles és felszalagozott európai előkelő urat látnék itt Brobdingnag utcáin feszíteni.

A király kirohanásainál sokkal nagyobb bosszúságot okozott nékem a királyné törpéje, aki az én idejövetelem előtt a legkisebb lény volt az egész országban.

Ez a nyomorult, egy alig tíz méter magas mihaszna, akiről különben még többször lesz alkalmam megemlékezni, még ez is mert velem packázni. Minden alkalommal éreztetni akarta velem fölsőségét, sőt ha éppen a királyné előszobájában asztalon állva az udvar legelőkelőbb uraival és hölgyeivel társalogtam, odafurakodott, a legszemérmetlenebb módon, kigúnyolt és megvetéssel tüntetett ellenem. Ez a dolog felkavarta epémet és hogy némileg megbosszuljam magam, mindig csak testvérnek vagy kartársnak szólítottam. Kihívtam, persze csak szóharcra és élceim állandó cégtáblájának tekintettem. Attól sem riadtam vissza, hogy egyszer-másszor megtréfáljam, amint az az udvaroknál apródok között szokás. Ez meg aztán őt gyullasztotta haragra és mert nyelvvél nem győzte oly jól mint én, hát néha kézzelfoghatóan éreztette velem bosszúságát.

Így egyszer, amint többedmagunkkal asztalnál ültünk és borozgatás közben igen élénk társalgást folytattunk, valamely tréfás ötletem annyira felbőszítette, hogy hirtelen felugrott a székről, engem, mint a gondolat, hirtelen megragadott és belelódított egy nagy tejszerű tálba, mely ott állott az asztalon. Erre aztán sebtében kerekét oldott.

Lábbal pottyantam bele a fehér lébe; a habok összecsaptak a fejem fölött; és mert anyácskám éppen távol volt, a királyné pedig ijedtében nem találta fel magát mindjárt, mulhatatlanul elvesztem volna, ha nem lettem volna kitűnő úszó. Így azonban elég gyorsan felbukkantam és a tejszín felületén ide-oda úszkáltam, akár csak a hal a vízben.

Közben Glumdalklics megérkezett, kihalászott mint a tejbe hullott legyet, letisztított, megszáritott és ágyba fektetett, hogy a meghülés és ijedtség valahogy meg ne ártson egészségemnek. Bajom nem esett és mert már rövid idő alatt összeszedtem magam, megrongált ruhám helyett pedig újat ígértek, az egész dolgot csak jelentéktelen balesetnek tekintettem. Ellenségemet, a törpét, derekasán elverték; azonkívül büntetésül ki kellett neki innia az egész tál tejfelt, melyben az

imént megfürödtem és amely ez oknál fogva nem igen lehetett valami nagyon étvágygerjesztő. Később hallottam, hogy ennek a parancsnak csak undorodva tudott megfelelni és hogy ivás közben szörnyű pofát vágott. Tetejébe kipottyant a király kegyéből és nemsokára rá, hogy ez történt, odaajándékozták egy előkelő asszonyságnak, aki az egész országban híres volt a szívtelenségéről. Itt azután levezekelhetette bűneit és aligha meg nem bánta csínjeit. Ami engem illet, én sohse láttam többé. Hálát is adok érte a jó Istennek. Ki tudja, mekkora szerencsétlenségbe dönthetett volna még ez az álnok, ravasz és bosszúálló gazfickó.

Kevéssel ezelőtt már egyszer hasonló arcátlanságot követett el velem szemben. Már akkor eltávolították volna, ha oly jószívű bolond nem vagyok és a felbőszült királynét ki nem engeszteltem. Ő felsége ugyanis ebéd közben egy velőcsontot kegyeskedett a tányérjára kivenni. Mikor már kiszopogatta a velőt, a csontot – mint valami tornyot – felállította a tányérja mellé. A törpe, aki már akkor sem szívvelhetett, ezt észrevette s felhasználva azt a körülményt, hogy a királyné nagyon is belemerült a társalgásba, melyet éppen Glumdalkliccsal folytatott és hogy így ügyet sem vetett rám, észrevétlenül megragadott hátulról és két karomat testemhez szorítva bele dugott a csont üregébe. Azzal, hogy rúgtam, kapálództam és éktelenül ordítottam, édes-keveset törődött. Fogva voltam, nyakig benne a csont ürességében, akárcsak a dugó. Nem tudtam se a kezemet, se a lábamat megmozdítani. A gonosz törpe gúnyos nevetésével és csúfolódásával az őrjöngésig feldühösített. Ordításomra végre hátrafordult a királyné. Észrevette szorult helyzetemet és nyomban kiszabadított a börtönből. Szerencsére nem esett bennem kár, még csak lábamat sem égettem meg, mert tudnivaló, hogy a királyné az ételt rendszeren kihűlve szokta elkölteni. De kabátom, nadrágom és harisnyám megsínylették a rossz tréfát. A törpét büntetésül szélnek akarták eresztetni. De én, amint már említettem, kieszközöltem a kegyelmet részére. Most ez egyszer megmenekült egy jó adag ütleggel.

Egyszer a királyné mosolyogva kérdezte tőlem, vajon nálunk otthon minden ember oly félnék, nyúlász és gyáva-e mint én? Ez a kérdés személyes bátorságomat nem igen kedvező színben tüntette föl, miért is e lealázó kérdésnek okát és egyúttal magyarázatát kell adnom.

Brobdingnag országot ugyanis a szó szoros értelmében ellepik a legyek. Ezek akkorák mint nálunk a pacsirta. Az utálatos állatok az ebédnél egy pillanatil sem hagytak békében. Körülropködtek, zümmögtek, odatelepedtek az arcomra, kezemre, fejem tetejére. Megkínoztak kegyetlenül. Fullánkjukkal (lehetett három centiméter hosszú) összevissza szurkáltak. Gondolható, mennyire megriadtam, valahányszor valamelyik ezek közül az utálatos tolakodó állatok közül felém közeledett és ott zümmögött fejem körül. A tolakodókat elűztem kézzel és mindig nagyon megörültem, amint valamelyiket megkaparinthattam és megölhettem.

Később addig gyakoroltam magam, hogy kardommal vertem le őket. Ennek az ügyességemnek nagy hasznát láttam, különösen akkor, mikor a törpe incselkedett velem. Ez ugyanis, mikor észrevette, hogy mennyire undorodom ezektől az utála-

tos állatoktól, összefogdosott a szemtelen bogarakból annyit, amennyi csak belefért a markába. Mikor már eleget gyűjtött, hozzám sompolygott, orrom alá tartotta a markát, aztán kinyitotta és majd megpukkadt a nevetéstől, mikor látta a rémületet, melybe a fejem körül zsongó-bongó bogarak ejtettek. Kardommal közéjük csaptam ugyan és akárhányat röptiben kettéhasítottam; de azért nem akadályozhattam meg, hogy egyik-másik meg ne szúrjon. Az effélék persze egy csöppet sem növelték a törpe iránt való szeretetemet.

A legyek nagyon kellemetlenek voltak, de voltak még más rovarok, melyek még jobban meggyötörtek.

Így egyszer anyácskám, Glumdalklics, skatulyástól az ablakba tett a végből, hogy egy kis friss levegőt szívjak. A nap barátságosan sütött és azt hittem, hogy nem árt majd, ha a szélnek utat nyitok és lakásomat kissé kiszellőztetem. Kinyitottam tehát lakásom ablakait és odaültem az ablakhoz, elköltendő egy darab süteményt, mely rendesen kijárt a reggelihez. Nagy élvezettel majszoltam a süteményt, amikor egyszerre iszonyú zúgás riaszt fel nyugalmamból. Hát mit látok? Vagy húsz darázsból összeverődött csapat valahogy behatolt szobámba. Úgy lesz, hogy megszimatolták az édességet. Többen a vakmerő állatok közül azonnal nekiestek a süteménynek; darabonként ragadták ki a kezemből, a többiek pedig fenyegetőleg keringtek és zsongtak arcom és fejem körül, nem csekély rémületre, mert minden pillanatban el lehettem rá készülve, hogy valamelyikük megszúr. Ez pedig egy lett volna a halállal.

Nem szabad elfeledni, hogy itt a darazsak nagyságra nem kisebbek ám a hazámbeli fogolymadárnál, ha ugyan nem nagyobbak. Szinte megdermedtem és egy darabig mozdulatlanul álltam. Nem tudtam, hogy mitevő legyek. Végre azonban megembereltem magam, kardot rántottam és csak úgy vaktában egész dühösen a hívatlan vendégek közé csaptam. Négyet közülök elejtettem, a többi hasonló sorstól tartván, elillant. Azonnal becsuktam az ablakokat és amint kissé magamhoz tértem, kiszedegettem a darazsak fullánkját. Ezek hossza öt centiméter volt és a legfinomabb varrótűnél is hegyesebbek voltak. Íróasztalom fiókjába elzárva emlék gyanánt rejtegettem őket. Hármát elhoztam magammal Európába, ahol is a természetvizsgáló tudósok megbámulták és érdemük szerint méltatták.

V. Fejezet

Mielőtt elbeszélésemet tovább szőném, szükségesnek tartom elmondani egyet-mást arról az országról, melybe úgy kerültem bele, mint Pilátus a krédóba.

Az ország nagy félsziget, melyet észak-keletre a birodalom egyik végétől a másikig húzódó roppant nagy, mintegy nyolcvan kilométer magas hegyláncolat határol. A hegység gerincén egymást éri a tűzhányó hegy. Ezek a hegyek örökkön-örökké okádják a tüzet és szórják ki magukból a megtüzesedett követ. A töbrök elárasztják az egész környéket izzó lávával, úgy, hogy a hegységeket megmász-

ni, vagy csak megközelíteni is merő lehetetlenség. Ez a magyarázata annak, hogy az ország bölcsei teljes tudatlanságban vannak aziránt, hogy miféle emberek lakhatnak is voltaképen túl a bérceken. Hogy másféle emberek is lehetnek ezen a világon, arra éppenséggel nem is gondolnak. Brobdingnagnak a három másik oldalát tenger mossa. A part igen meredek, mint állítják, egész hosszában egyetlen kikötő sem található, és nem akad a partok mentében egyetlen olyan hely, ahol európai hajó horgonyt vethetne.

A folyók torkolata sziklakkal van telehintve és a félig rejtett szirtek annyira járhatatlanná teszik az utat, hogy még a legjelentéktelenebb sarka sem tudna rajtok keresztülvergődni és az ország belsejébe behatolni. Így magyarázható meg, hogy Brobdingnag a világtól teljesen el van zárva és a földgömb többi országaival sem kereskedelmi, sem egyébféle összeköttetésben nincsen. De ez egyszersmind oka annak is, hogy a világ sem tud semmit róla. Az ország belsejében sok a széles és mély folyó, amelyeken csak úgy nyüzsög a sok hajó, melyek a különböző vidékek között közvetítik és előmozdítják a közlekedést. A folyók dúsak halban, amelyek sokkal ízesebbek ama tengeri halaknál, amelyek nálunk is általánosan ismeretesebbek és amelyek magától értetődik, hogy nagyságra nézve messze elmaradnak a Brobdingnagban látható halak mögött.

A földeket kitűnően művelik. Az országban ötvennél is több az elsőrendű város, száznál több a fallal körülvett mezőváros, végül számtalan a falu és a major.

Az ország legnagyobb és legszebb városa a székváros: Lorbgrulrud. Széles és mély folyó szeli át a várost. Az egyes háztömböket nyolcvanezer ház alkotja. Ezek közt gyönyörű kertek díszlenek. A lakosság száma meghaladja a hatszázszázat. Hossza pontos számítás szerint három Glomglum, ami kilencvenhat kilométernek felel meg; szélessége pedig nyolcvan kilométer. Becslésem azon a terven alapul, melyet ő felsége a király a maga részére készíttetett és amelyet nagylelkűen rendelkezésemre bocsátott. Eszerint adataim teljes hitelességre tarthatnak számot.

A város kellő közepén áll a király palotája. De nem kell ám gondolni, hogy ez csak egyetlenegy kastélyszerű nagy épület. Egész kis város ez magában, mely számtalan különálló épületre oszlik. Kerülete nem egészen tizenhat kilométer. Hogy a palotának ez a nagy csoportja bővelkedik a fényesnél-fényesebb termekben és szobákban, amelyek mindegyikének legalább is nyolcvan méter a magassága és ennek megfelelő a hosszúsága és szélessége, magától gondolható.

A belső berendezés csak olyan volt, mint az európai kastélyoké. Még kocsiban és hintóban sem volt hiány. Glumdalklicsnek is rendelkezésére állott egy ilyen hintó, melyet aztán mindannyiszor használhatott, valahányszor velem ki akart kocsikázni. Gyakran ellátogattunk a székesfőváros boltjaiba egyet-mást bevásárolni. Ily séták alkalmával ugyan rendesen benn voltam a skatulyámban, de a jó lány hébe-hóba kivett belőle, odaültetett a tenyerére, hadd teljék gyönyörűségem az utcák, házak, boltok és egyéb látnivaló nézésében. A hintó, melyet használtunk,

nagyságra valóságos Noé bárkája volt. Fogadni mernék, hogy ötszáz európai ember kényelmesen elfért volna benne.

Skatulyám, ahol rendesen tartózkodtam, utazások és kirándulások alkalmával kissé kényelmetlennek bizonyult, amiért is kisebbet készítettek, melynek hossza is, szélessége is négy méter volt és három méter a magassága.

Ezt az ideiglenes tartózkodási helyemet szintén az udvari asztalos készítette, híven követve az utasításomat. A szabályos négyszögformájú szobácskának három falába egy-egy szorosan záródó ablak volt vágva. Hogy előre nem látott veszedelmek ellen mentül jobban meg legyek óva, az ablakokra kívülről sűrű drótrácsot illesztettek. A negyedik falra, ahol nem volt ablak, két kampót erősítettem, hogy rajtuk egy bőrszíjat vagy hevedert lehessen áthúzni. A hevedert azután Glumdalklics mint valami övet a rajta csüggő kalitkával együtt szorosan odakötötte a derekához. Ezzel rajta is segítve volt, mert eddig nagy skatulyámat mindig az ölében kellett tartania és mind a két kezével fognia, hogy valamiképpen le ne pottyanjak. De ez a berendezés nekem is tetszett, különösen mikor lóháton utaztunk. Mikor Glumdalklics egyszer-másszor beleunt a cipelésbe, egy tapasztalt és óvatos öreg szolgára bízott, aki éppen ezért mindig ott járt a nyomunkban és egyszeriben szolgálatunkra állott.

Új utazó-kamarám nagyjából éppen úgy volt berendezve, mint a régi. Minden fala ki volt párnázva és selyemszövettel bevonva, de jobb volt benne az, hogy a bútorokat a padlóhoz lehetett srófolni. Ez meg azért volt kíváncsú, hogy a lóháton való utazással járó lökések ide s tova ne hányják és fel ne fordítsák őket. Ami engem illet, én bizony már fel se vettem ezeket a lökéseket. Bő alkalmam volt megszokni; de meg a puha párnák minden komolyabb és fájdalmasabb sérülés ellen megvédték.

Ha már most akár Glumdalklics, akár az öreg szolga felcsatolta a lakásomat, három ablakon át is kényelmesen szemügyre vehettem a vidéket; tehát a szórakozásból bőven kijutott. Néha gyaloghintón hordattam magam körül a városban. A hintót négy markos lakáj cipelte. Ennek az alkotmánynak mind a négy oldala nyitva volt, amiért is minden irányban szabadon széttekinthettem. Ezeken a kirándulásokon rendesen Glumdalklics volt a kísérem, aki különben is minden alkalommal szívesen állott rendelkezésemre.

Valahányszor így a főváros utcáin megjelentünk, valóságos népcsődulet támadt; mindenki csak engem akart látni. Minden oldalról nyájasan üdvözöltek bennünket. Mikor aztán ilyenkor Glumdalklics a közkíváratnak engedve, engem kiemelt a skatulyámból, odaültetett a tenyerére s úgy megmutatott a népnek, nem volt határa az örömnak. A közönség különben nagyon jó néven vette Glumdalklicstől ezt a tapintatosságot és a lány ezzel igazán nagy népszerűsége vergődött.

Sokszor hallottam hírét a nagytemplomnak, és főképpen a toronynak, amely, mint mondják, legnagyobb az egész országban. Egyszer kedvem szottlyant a templomot megtekinteni. Elmondtam a kívánságomat Glumdalklicsnek. Rögtön megtet-

ték a szükséges előkészületeket, hogy kívánságomat mentül előbb kielégíthessem. Elhelyeztek az utazó skatulyámban, ezt azután Glumdalklics odacsatolta derekához, a hintó előállt és csak úgy röpültünk a templom felé.

Meg kell vallanom, hogy a templom csakugyan roppant egy építmény volt, de azért a valóság messze elmaradt várakozásom mögött. Mi tűrés-tagadás, bizony mind a templomot magát, mind a tornyát jóval különbnnek gondoltam. Igaz, hogy a torony ezer méter magas, de mi ez aránylag az emberek magasságához képest, akik építették? Hiszen a londoni székesegyház aránylag sokkal magasabb. A templom tornya pedig a most említettem templom tornyával, aránylagos magasság, szépség és az építkezés művészeti kivitele dolgában, még csak egy órában sem említendő. De hát azért a brobdingnagi torony mégis csak derék egy munka, mert aminek magasság és szépség dolgában híjával van, azért kárpótlást nyújt a falak vastagsága. A tiszta terméskőből emelt falak harmincöt méter vastagok. Itt-ott fülke van beléjük vágva. Mindegyik fülkében fehér márványból faragott szobor áll, melyek mindegyike Brobdingnag egy-egy elhunyt királyát ábrázolja. Mindezek a szobrok meghaladják a természetes nagyságot és a szemléllőre megrendítő hatással vannak. Egy nagy halmaz törmelék és hulladék közt egy emberi kéz kisujjára bukkantam, amelyik alighanem valamelyik szoborról tört le. Megmértem és egy méter és 30 centiméter hosszúnak találtam. Olyan vastag volt, hogy két kezemmel sem tudtam átfogni. Glumdalklics felemelte, zsebkendőjébe göngyöltette és hazavitte. Később ott találtam meg játékszerei között.

Az udvari konyha is szép és nagyszabású épület. Be van boltozva és vagy kétszáz méter magas. Legnevezetesebb benne a sütőkemence, melynek ürege van akkora, mint nálunk valamelyik közép nagyságú templomnak hajója. A fűtésnek a módját is szokatlannak találtam. A falakon polcok húzódnak végig. Ezeken sorakoznak a különböző főző eszközök, úgymint: fazekak, lábasok, bödönök és még sok más edényféle. Mindezek a konyhaszerek a lakosság nagyságával arányosak, tehát roppant nagyok. Egyetlen és nem is éppen a legnagyobb fazékban akár egy tucat hizott ökröt meg lehetne főzni.

Az udvari istálló is igen nagy; de azért nagy ritkán van hatszáz lónál több beléje kötve. A király ugyanis nagy ellensége a túlságos fényűzésnek. A ló egytől-egyig telivér és alig akad köztük, mely húsz méternél alacsonyabb volna. Gyorsaságuk vetekedik a szélvész sebességével, kitartásuk pedig éppenséggel bámulatos. A leghosszabb utat is befutják anélkül, hogy elfáradnának vagy hogy megizzadnának.

Mikor a király lóháton sétál, vagy amikor ünnepélyes alkalmakkor hintóba ül, ötszáz lovas ember kíséri. A felvértezett lovak patája alatt megrendül a föld és gyökeret ver az ember lába, mikor a király, fényes testőrsége élén, szédületes sebességgel vágat el az ember szeme előtt.

VI. Fejezet

Kétségkívül nyugodalmasan és boldogan élhettem volna Brobdingnagban, ha végzetes kicsinységem minduntalan valami nevetséges vagy kellemetlen helyzetbe nem sodort volna. Hogy a szíves olvasó fonák helyzetemről némileg fogalmat alkothasson, elmondok majd egy-két efféle balesetet és kudarcot.

Glumdalklics sűrűn ellátogatott velem a király kertjébe, egyrészt hogy friss levegőt szívhasson, másrészt meg, hogy a verőfényben a virágok és egyéb növények szépségében és illatában gyönyörködhessek. Erre a megmérhetetlen nagy kertben bőségesen kínálkozott alkalom, mert a kert egyik végétől a másikig pazarul be volt ültetve a legritkább és legragyogóbb növényekkel. Engem rendesen skatulyámban vitt le, odalenn aztán szabadon bocsátott, amikor is a kertben kényemkedvem szerint kóborolhattam. Egyszer a gonosz törpe, akit már több ízben említettem, nagy titokban utánunk sompolygott. Éppen egy gyümölccsel megrakott törpe almafa alatt álltam, mikor ellenségem odajött és gúnyosan mosolyogva odaállt mellém.

A dolog bosszantott és hogy haragomat éreztessen velem, néhány csipős megjegyzést kockáztattam rá és a törpe fára célozva.

A fennhéjázó és önhitt törpe azonban nagyon rossz néven vette azt a szabadságot, melyet magamnak megengedtem. Még mielőtt felocsúdtam, a gaz fickó a fát, melynek árnyékában álltunk, oly erősen megrázta, hogy az alma nagy robajjal hullott a fejem körül, akárcsak a záporosó. Lehajoltam, hogy a hordónyi almák legalább ne ériék a fejemet és agyon ne üssenek, de egyik, pedig a legkisebbek közül való volt, valahogy hátba talált. Orra buktam és csaknem elvesztettem az eszméletemet. A törpe majdnem megpukkadt nevetében, annyira örült, hogy gaztette olyan jól sikerült; én pedig szaporán kimásztam a veszedelmes fa alól és föltemtem magamban, hogy azontúl semmi módon sem évelődöm többé ezzel a vásott fickóval, kiváltképpen nem, ha gyümölcsfa alatt találunk állni.

Más alkalommal Glumdalklics a puha pázsitra ültetett és meghagyta szigorúan, hogy míg vissza nem jön, semmi szín alatt se mozduljak ki a helyemből. Ugyanis társalkodónője kíséretében egy kis sétára indult a közelfekvő erdőcskébe. Megígértem, hogy vesztég maradok és nem adok okot az elégedetlenségre. Fel is tettem magamban, hogy ígéreteimet híven és becsületesen beváltom. De ember tervez, Isten végez! Hirtelen beborult az ég; a villámok cikáztak és iszonyú dörgés robogott végig az égen. Aztán megeredt a jégeső és már az első jégdarab akkorát ütött a fejem búbjára, hogy kábultan terültem el a földön. Egymást érték a jégdarabok és egy-kettőre kékre-zöldre verték a hátamat. Menthetetlenül elvesztem volna, ha véletlenül egy puszpángbokrakor nincsen a közelemben. Négykézláb odamásztam a bokorhoz és a védő ágak alatt meghúzódtam.

Fekve maradtam félig aléltnan, amíg az istenítélet el nem húzódott. Glumdalklics előjött és egészen ki volt kelve a színéből. Amint megpillantott ebben a szálnalmas helyzetben, könnyekre fakadt.

Azonnal elszállított és ágyba fektetett. Csakugyan kétségbeejtő volt az állapotom. Tetőtől talpig tele voltam kék folttal meg daganattal. Teljes tíz napig nyomtam az ágyat. De nem is csuda, mert itt az egyes jégdarabok körülbelül akkorák, mint nálunk a hat fontos ágyúgolyó. A súlyuk sem igen lesz csekélyebb.

De az elmondottaknál is könnyen nagyobb vészt hozhatott volna rám a most elmondandó esemény.

Ennek az esetnek a színhelye is a király kertje volt. Glumdalklics jól elrejtett, magányos és csendes helyre ültetett, ahol nyugodtan és zavartalanul engedhettem át magam a gondolatoknak. Legalább így reméltem. Megkértem Glumdalklicsot, hagyjon magamra. Ezt máskor is meg szokta tenni, mikor át akartam magamat engedni az ártatlan és mégis oly édes ábrándozásnak. Mi más lehetett volna ábrándozásom tárgya, ha nem drága hazám és szeretett családom? Képzletben ott időztem náluk. De keserűség fogta el lelkemet, mikor elgondoltam, hogy ez életben talán soha sem fogom őket viszontlátni.

Glumdalklics még nem igen lehetett messze, mikor egyszerre megnyílik előttem a csalit és előbukkan belőle az udvari kertész vizslája. Szimatja rávezette a nyomomra. Odajött hozzám, megugatott, ugrált körülöttem, megszaglált, néhányszor átugrott rajtam, mint ahogy a kitanított uszkár átugorja az eléje tartott pálcát. A bizalmaskodó állat éppenséggel nem félt tőlem. Ijedtemben meg se mukkantam és nyugodtan maradtam még akkor is, mikor a vakmerő kutya minden teketória nélkül foga közé kapott és velem tüskön-bokron keresztül a gazdájához sietett és mint valami kíváncsú prédát letett a gazdája elé. Azután megcsóválta a farkát. Nincs kétség, még dicséretet és jutalmat várt hős tettéért.

A kertész megrémült, mikor engem csaknem eszméletlenül ott látott a földön heverve. A kutyát egy párszor úgy oldalba rúgta, hogy a szegény pára vonítva menekült. Óvatosan fölemelt, karjára vett, dédelgetett, megcirógatott és aggódva tudakolta, nem történt-e valami komolyabb bajom. Megnyugtattam, hogy csak ijedtemben vesztettem el az eszméletemet. Szerencsére a kutya nagyon jól volt kitanítva és így nemcsak bennem nem tett kárt, de még a ruhámban sem esett a legcsekélyebb hiba.

A kertész rögtön odavitt a gondozómhoz, aki semmiképpen sem tudta magának megmagyarázni eltűnésemet és már tűvé tett mindent, hogy valahogy rám akadjon. Útközben a kertész rimánkodott, hogy ne jelentsem őt fel és ne tegyek panaszt a kutyája ellen. Szívesen megígértem neki, hiszen szegény jóindulattal volt hozzám, de meg ártatlan is volt az egész dologban.

A dolog tehát el volt intézve. Fátyolt vetettünk a kellemetlen eseményre, amelynek nem is lett egyéb következménye mint az, hogy Glumdalklics ezentúl sohse távozott mellőlem és úgy szólva még a szemét sem vette le rólam.

Az elbeszélteken kívül volt nekem még több, de kisebb jelentőségű kalandom.

Így például egyszer, mikor éppen a kertben sétálgattam, lecsapott rám egy héja és bizonyosan el is ragad, ha gyorsan egy tiszafa-sövény alá nem rejtőzöm. Ezen a fedett helyen kardot rántottam és hősieles küzdelem után visszavertem a hatalmas ragadozót. Mászor egy vakondtúrásba estem. Csak ügyel-bajjal tudtam belőle kievickélni, mert már nyakig süppedtem bele. Mikor pedig egyszer, drága otthonomról álmódózva, a kertnek lombárnyékolta ösvényén ballagtam, oly ügyetlenül botlottam bele egy csigaházba, hogy véresre horzoltam a térdemet.

Ilyen és hasonló balesetnek se szeri se száma és csakis jó szerencsémnek vagy helyesebben a gondviselés jóságának tulajdoníthatom, hogy mind ebből a veszedelemből ép bőrrel menekültem.

Bár itt az óriások birodalmában eléggé jól folyt a dolgom, mégis nem egyszer volt okom az elégedetlenkedésre. Így többek között bántotta lelkemet, hogy az ország legapróbb madarai, úgymint a rigók, fülemilék, kendelicék, csízek és ökörszemek semmibe se vettek. A félelemnek legcsekélyebb jelét sem adták, mikor sétálás közben talákoztam velük. Minden félelem nélkül, egészen közömbösen ugrándoztak az orrom előtt és jártak a prédájuk után. Se megjelenésem, se haragom nem zavarta meg őket rendes foglalkozásukban.

Egy rigó annyira ment szemtelenségében, hogy egy darab kalácsot, melyet éppen el akartam költeni, csőrével kiragadott a kezemből és ott szemem láttára jóízűen elköltötte. Hiába próbáltam elriasztani a toladót; hiába akartam az ízes falatot tőle visszakaparintani. Makacsul védekezett, hegyes csőrével pedig oly eréllyel vagdalt felém (szégyen a futás, de hasznos): megfutamodtam. Szintúgy kárba veszett abbeli törekvésem, hogy a madársereget kiabálással és karom, lábam mozgatásával magam körül elhessegessem. Rám se hederítettek. Ellenkezőleg, kihívóan felém fordultak, felborzolták a tollukat és farkasszemet néztek velem. Utóbb még meg is támadtak, és mikor már hegyes csőrükkel ujjaim felé vagdalva, visszavonulásra kényszerítettek, olyan lelki nyugalommal folytatták félbehagyott munkájukat, mintha a világon se volnék.

Semmivel sem törődve szedegették a hernyókat és bogarakat, kapargálták a földet, kalapálták a fatörzseken. Ezenfelül úgy tetszett, mintha énekükkel és vídám csicsergésükkel még gúnyolódni akarnának.

Legközelebb tehát jókora husángot vittem magammal a sétára és szilárdul föltettem magamban, hogy a legelső szárnyast, mely a szemem elé kerül, irgalom nélkül leütöm. Már csak azért is, hogy a többire rájesszek és hogy tekintélyt szerezzek előttük. Az alkalom nem sokáig késett. Legelsőnek egy kendelice került eléem. Mindjárt meg is támadtam és oly erővel püföltem, hogy egyszeribe ott terült el élettelenül, lábát égnek meresztve. Megragadtam nyakánál fogva és diadalmasan hurcoltam magam után, hadd lássa Glumdalklics a hadi zsákmányt. De fájdalom, ellenségem nem volt halott, csak el volt kábulva. Útközben legnagyobb rémületesre föleszmélt. Hevesen csapkodott a szárnyával, meg akart a karmaival

ragadni, szóval megfeszítette egész erejét, hogy valamiképpen kiszabadítsa nyakát a kezem közül. Én azonban semmiképpen sem voltam hajlandó a prédáról lemondani. Gondom volt rá, hogy a dühös madarat kellő távolságra tartsam magamtól, nehogy megsebezhessem. De erőm hovatovább fogyott és már-már megbékültem avval a gondolattal, hogy meg kell válnom a prédától. És csakis a véletlennek köszönhetem, hogy egy udvari szolgának éppen arra volt az útja. Az ember segítségemre sietett és a garázdálkodó madárnak kitekerte a nyakát. Másnap a királyné egyenes parancsára megsütötték számomra az elejtett vadat. Akkor volt, mint a jól megtermett hattyú. Húsának nagyon finom volt az íze. A királyné, akinél még mindig nagy kegyben álltam, egy alkalommal észrevette, hogy nagyon szomorú meg leverte vagyok. Ő felsége tehát a maga jóságában meg akart vigasztalni és fel akart vidítani. Alighanem ez volt a célja akkor is, mikor egyszer beszélgetés közben megkérdezett, vajon én, aki olyan csudálatos dolgokat tudok elbeszélni hosszú és veszedelmes tengeri utazásaimról, tudok-e az evezővel és vitorlával bánni és mernék-e hajó kormányzására vállalkozni. Egy kis evezés különben is egészségemnek éppenséggel nem volna ártalmára.

Rögtön készen voltam a válasszal. Kijelentettem, hogy mindkettőhöz nagyon jól értek, mert utazás közben akárhányszor kénytelen voltam a hajósok munkájában, akárcsak a legutolsó matróz, serényen részt venni. De ebbeli ügyességemnek ebben az országban nem igen vehetem hasznát, mert a legkisebb brobdingnagi csónak is van akkora, mint nálunk a legnagyobb elsőrangú sorhajó. Ilyent tehát egymagamban kormányozni nem lennék képes. És ha sikerülne is valami kisebb-szerű ladikot szerkeszteni, abban sem volna köszönet, mert nem tudna megküzdeni az itteni folyóknak hullámaival.

„No, no, bízd csak én rám, lurkó”, válaszolt a nyájas királyné mosolyogva és megsimogatta arcomat. „Majd lesz gondunk rá, hogy legyen csolnakod és olyan helyet is találunk majd, ahol zavartalanul fogsz majd szórakozni.”

Az udvari asztalosnak nyomban kiadták a parancsot, hogy készítsen számomra, még pedig az én utasításom szerint csolnakot. Elkészítettem a tervrajzot és megadtam a munkára vonatkozó felvilágosító utasításokat.

Ez az ügyes iparos, kit már többször említettem, megfogadta a tanácsomat és tíz nap alatt elkészült a pompás gondola. Olyan volt, hogy akármelyik európai fejedelemet is kielégítette volna.

A járómű, mely a legfinomabb fából készült, igazán nagyon csinos volt. Oldala arannyal és elefántcsonttal volt kirakva. Tíz magamféle nagyságú emberke kényelmesen elfért volna benne. A királyné kimondhatatlanul megörült, hogy a mű olyan tökéletesen sikerült. Rendeletére a hajócskát a kút csatornájában vízre bocsátották, engem pedig mint hajóst azonnal beiktattak új hivatalomba.

Amint ez megtörtént, a királyné megjelent valamennyi udvarhölgyének a kíséretében. Személyesen akart meggyőződni ügyességemről és gyönyörködni akart bennem.

A gondola úszott akárcsak a kacsá. Könnyen mozgott és olyan pontosan engedett az evezőnek és a kormánynak, mint a karikacsapás. Nagy volt a gyönyörűségem a hajóban, de nem volt ínyemre a káva, mert olyan szűk volt, hogy nem bírtam tehetségemet a maga teljességében kifejtetni és ügyességemet úgy, amint szerettem volna, a fényes környezetnek mentül előnyösebben bemutatni. El is panaszkodtam a királynénak szívem keservét.

Majd segítünk rajta, szólt a királyné, és még ugyanabban az órában kiadta a parancsot az asztalosnak, hogy készítsen fából olyan vályút, amelynek százötven méter legyen a hossza, harmincöt méter a szélessége és három méter a mélysége.

Az asztalos ennek a feladatnak is derekasán megfelelt, mert csakugyan pompás nagy teknőt készített. Ezt azután nagy gonddal bekenték kátránnyal, hogy a víz át ne szivárogon rajta. A kastély egyik előcsarnokában odaállították a fal mellé és teletöltötték vízzel.

Most már volt vízmedencém, és tehetségemhez méltó gyakorlótér állott rendelkezésemre. Alaposan ki is használtam a kínálkozó alkalmat. Szorgalmasan gyakoroltam magam a hajózás nemes művészetében. De nemcsak nekem tellett benne örömem, hanem a királynénak és udvarhölgyeinek is, akik néha órákig is elnéztek és bámulással adóztak a hajózásban való jártasságomnak és fürgeségemnek.

Ha belefáradtam az evezésbe, felvontam a vitorlákat és odaálltam a kormány mellé, ahonnan a gondolát irányíthattam. A vitorlákat duzzasztó szelet a szíves udvarhölgyek szolgáltatták a legyezőjükkel. Egyszer-másszor megtörtént, hogy az udvarhölgyek otthon feledték a legyezőjüket. Ilyenkor kirendeltek néhány apródot, akiknek aztán tüdőszakadtából kellett fújtatniok, hogy a szükséges szelet valami módon előteremtsék. Szegényeknek ugyancsak nehéz munkát varrtak a nyakukba. Fújták, fújták, hogy szinte kidagadt a szemük. Szakadatlanul fújtak mindaddig, míg bele nem untam a kedvtelésbe. Ezt pedig rendszerint sokáig várhatták.

Itt az én hevenyészett tengeremen vígan vitorláztam jobbról balra, vagyis mint a tengerészek mondani szokták „kormányfélről tatbalra”. Egymásután a legbecsebb mozdulatokat végeztem. Kifejtett ügyességem még a legtapasztaltabb tengerésznek is becsületére vált volna. Mikor beleuntam a tréfába, vagy ha észrevettem, hogy a királyné és udvarhölgyei már megelégtették a látványosságot, bevonnam a vitorlákat. Glumdalklics kiemelt a gondolából. A gondolát a medence fölé szegre akasztották, ahol aztán a legközelebbi alkalomig száradt.

Egyszer azonban baleset ért, amely kis híja, mindenkorra el nem vette kedvemet a hajózástól. Egy apród hajómat épen a vízre bocsátotta és Glumdalklics előzékeny társalkodónéja udvariasan felemelt, hogy a gondolába ültessen. De szerencsétlenségemre nem fogott meg elég jól, kisiklottam a kezéből és a húsz méternyi magasságból alázuhanam a mélységbe. Bizonyára ízzé-porrá töröm magam, ha véletlenül fenn nem akadok egy gombostűn, amely a társalkodónő kendőjébe volt tűzve. A tű beleszaladt a nadrágtartóm és az ingem közé s így nem sérültem

meg. De ott lebegtem most rovar módjára feltűzve a szédületes magasságban. Ordítottam és kétségbeesetten kapálództam. De Glumdalklics, aki nem vesztette el a higgadságát, egyszeribe ott termett és kiszabadított kínos helyzetemből.

Néhány napra rá egészen más természetű, de az imént elmondottnál még veszedelmesebb bajba keveredtem. Egyszer teknőmbe, amint megtöltötték, ami minden harmadnap ismétlődött, a szolgák egyike – hanyagságból-e vagy talán akarral, nem merem eldönteni – egy békát bocsátott. Csak akkor vettem észre, mikor már bent ültem a gondolában, mert addig esze ágában sem volt kvartyogni, vagy ide-oda mozogni. Gondolámat alighanem kényelmes és kíváncsós pihenőhelynek tekintette. Felbukkant tehát a víz alól és felmászott a hajóm födélzetére. Az állat nagy súlya egészen oldalt billentette hajócskám: kis híja, hogy fel nem döntötte. A szemtelen tolakodó úgy tett, mintha otthon volna. Eszeveszetten ugrált ide-oda, egy párszor rajtam is átszökött és tetőtől-talpig bemocskolt utálatos ragadós nyálkájával. Végre be kellett látnom, hogy ezt a társaságot semmi esetre sem tűrhetem tovább. Glumdalklicsnek, aki segítségemre sietett, férfias büszkeséggel intettem, hogy ne avatkozzék a dologba. Magam akartam a végére járni. Bátor szívvel, elszántan támadtam tulajdonjogom bitorlójára. Annyira összevissza döfködtem az evezőmmel s úgy sarokba szorítottam a mocskos állatot, hogy utoljára is akarva, nem akarva meghátrált és nagy keservesen brekegve visszame- nekült a vízbe.

VII. Fejezet

Mind az a veszedelem, amelyeken eddig átestem, merő gyermekjáték volt ahhoz képest, amellyel most fogok beszámolni. A főszereplő benne egy majom, mely a király egyik alsóbbbrangú konyhabeliének volt a tulajdona.

Glumdalklicsnek valami sürgős teendője akadt a városban. Elutazott tehát; előbb azonban gondosan rám csukta az ajtót. A hőség rekkenő volt, azért a szoba valamennyi ablaka, valamint az én skatulyámon minden ablak és ajtó tárva-nyitva volt. A friss szellőnek akartunk szabad utat adni. Nyugodtan ültem az asztalnál, szabad folyást engedve a gondolatnak. Egyszerre csak topanást hallok. Olyanforma volt, mint mikor valaki nagyobb magasságból lepottyan. Amint széttekintek, megpillantok egy nagy majmot, amely ide-oda ugrándozott s maga körül kapkodott, mint Bernát a mennykő után. Megijedtem, nem tagadom, de azért mégis nevettem a majom mókáján. Egyik székről a másikra ugrott, innen az asztalra, föl a szekrényekre. Mindent, ami a keze ügyébe akadt, ide-oda forgatott; mindehhez pedig olyan pofákat vágott, hogy nem álltam nevetés nélkül. Mindent töviről hegyire végigvizsgálgatott. Mikor megpillantotta skatulyámat, nagy óvatosan közeledett feléje, bár a kíváncsiság nagyon bántotta. Figyelmesen szemlélgette minden oldalról, felemelte, meg-megrázta, ajtaját és ablakait ki-kinyitogatta, majd megbecsukta. Véghetetlen elragadtatásában amúgy is torz pofáját ijesztő módon fintorgatta. S míg az undok bohóc folytatta a garázdálkodást, ijedelmem igazán te-

tőpontra hágott. Lélekjelenlétem teljesen cserben hagyott, úgy hogy valósággal megdermedve ültem a széken; pedig okosabb lett volna, ha hamarosan az ágy alá vagy valamelyik szekrénybe rejtőzöm.

A majom jó ideig játszadozott a házikóval, s mikor azután beleunt, kíváncsi lett a belsejére. Amint beletekintett és megpillantott engem, amint némán és reszketve ültem a széken, örömeiben borzadalmas vihogásban tört ki. Mindjárt be is dugta az ajtón a kezét. Amint utánam nyújtotta a karját, a fenyegető veszedelemre föl-eszméltem. Felugrottam, mintha puskából lőttek volna ki és kétségbeesve ide-odaszaladgáltam. Az asztal, a székek, az ágy alá bújtam, egyik szögletből a másikba futottam, a falhoz lapultam, szóval mindent elkövettem, csak hogy a veszedelmes kéz markolása elől meneküljek. Csak most értem, hogy mit érezhet az apró madárka, mikor a pajkos gyermek bedugja a kezét a kalitka ajtaján és üldözőbe veszi a remegő állatkát. Ahogy ez vergődik és röpköd, egyik keresztfácskáról a másikra és ijedtében fölborzolja a tollát és panaszos szóra fakad, én is úgy menekültem ide-oda félelmetes üldözőm elől, közbe-közbe nagyokat ordítva.

Egy darabig sikerült a menekülés. De mindinkább be kellett látnom, hogy sorsom meg van pecsételve. Hasztalan volt ugyanis a küzdelem. A hosszú hajszá vége az volt, hogy megragadtam és kabátom szárnyánál fogva tartott, pedig igazán nagy hévvel ellenkeztem. Az ajtón át kivonszolt a házikóból. Óh miért is olyan erős ez a belföldi selyem, amelyből kabátom készült! Most, hogy az átkozott állat megfogott, bal tenyerére ültetett, vigyorgott rám és jobb kezével cirógatott. Különben nem bántott. Valahányszor azonban megmoccantam, mindannyiszor – valószínűleg attól tartva, hogy meg akarok szökni – olyan kegyetlenül megszorított, hogy a szó szoros értelmében könnyeket facsart a szememből. Be kellett látnom, hogy a magam érdekében járok el, ha vesztig maradok és megadással tűröm megmáshíthatatlan sorsomat. Amint kissé megnyugodtam, a majom gyöngédsége újból megnyilatkozott. Hízkelgett és úgy dédelgetett, mint ahogy a dada becézi a pólyás gyermeket. Ki tudja, nem nézett-e valami atyjafiának, akinek a kedvében kell járnia.

Hosszú ideig játszadozott és babrált velem a majom. Egyszerre azonban zaj halatszott az ajtó felől. Úgy tetszett, mintha fölzártak volna. A majom felriadt. Gyorsan, mint a villám oda ugrott az ablakhoz, kibújt rajta és egy ólom ereszcsovön felkúszva, pár pillanat alatt fenn termett a szomszédos ház födelén. Engem még mindig jobb tappancsában tartott, a többi három kezével pedig gyorsan és ügyesen kapaszkodva menekült tova.

Éppen mikor a majom az ablakon keresztül menekült, abban a percben nyitott be a szobába Glumdalklics. Rémületében nagyot kiáltott, mikor engem a majom markában megpillantott. Az épületnek abban a szárnyában, ahol Glumdalklics lakott, forrongás támadt. A kétségbeesett lány sorra járta a szobákat és kétségbeesett jajgatásával fellármázta és talpra állította az egész cselédséget. Azt követelte, hogy megmentsenek. Glumdalklics erélyes föllépésének meg volt a fogatja. Rövid idő múlva láttam, mint közelednek az udvari lakájok és egyéb szolgák,

hosszú létrákat cipelve. Az udvar csakhamar megtelt emberekkel, akik mindannyian kíváncsian lesték, hogy mit is fog mívelni a majom. Ez pedig a legnagyobb lelki nyugalommal letelepedett egy kimagasló oromra, engem tovább becézgetett és ringatott, mint valami pólyás babát. Még csak hagyján, ha csak ringatott volna. Ámde a dajka szerepét olyan komolyan vette, hogy még etetett is. Mindenféle eledelt gyömszölt a számba. Még hozzá a pofazacskójából kotorta elő ezt a zagyalékot. Annyira megundorodtam, hogy sehogy sem akartam ezt az utálatos pépet befogadni és erősen összeszorítottam az ajkamat. Ezért most a gonosz addig püfölt, míg hangos jajgatásba nem törtem ki, s így önkénytelenül is kitátottam a számat.

Ez a jelenet nagyon mulatságos lehetett. Azért nem is vettem zokon az udvaron ácsorgóktól, hogy oly jóízűt nevettek. Magam is alighanem nevettem volna, ha máson esik meg a bajom. De ami igaz, az igaz: az összeverődött nép az én pártomra állott és nagy készséggel támogatta a mentésemre irányított kísérleteket, azzal tudniillik, hogy kövekkel hajigálta meg a majmot. Ily módon akarták leszálásra szorítani. De ez a hadi művelet hasztalannak bizonyult és csakhamar be is tiltották, mert a kőzár sokkal inkább engem veszélyeztetett, mint a majmot. Végre felállították a létrákat és az ostromlók több-több oldalon egyszerre nyomultak föl a háztetőre. Mikor ezt a majom észrevette és többé nem remélhette, hogy három kézen elég gyorsan meg tud majd menekülni az üldözők elől, elbocsátott és nagy sietséggel kerekét oldott. Gyanította, hogy rossz fát tett a tűzre, s hogy alighanem jobb lesz félre állni az útból.

Kínzómtól ugyan megmenekültem, de ami most következett, az se volt ám éppen tréfadolog. A háztető lejtőjén gurultam lefelé és már azt gondoltam, hogy ütött a végső óráim. De szerencsére az eresz csatornájába ütődtem. Egy pillanat, egy gondolat: erősen megkaptam az ereszt. Egy világért meg nem mozdultam volna, mert ahogy elvesztem az egyensúlyt, háromszázötven méternyi magasságból lezuhanok az utca kövezetére. Új életre ébredtem, mikor kinyitottam a szememet és megpillantottam Glumdalklics hű szolgáját. A derék jóindulatú fiú a legnagyobb óvatossággal felemelt, a nadrágja zsebébe dugott és szépen lefelé indult a létrán. Amint a nép megint biztosnak tudta a talajt a legény talpa alatt, nagy éljenzésben tört ki örömeiben.

Az én kedves anyácskám, aki annyira aggódott miattam, azonnal átvett. Első gondja az volt, hogy kiszedegette számból a kenyérmorzskákat és egyéb ételmaradékokat, melyekkel az az átkozott majom teletömködött. Nagy ideje is volt, mert már igazán környékezett a megfulladás. A lány a műtétet nagy tűvel hajtotta végre. Egész boldog voltam, hogy megint tudtam lélegzeni. Glumdalklicsnek szíves gondoskodását csak hálás tekintettel tudtam megköszönni, mert egyelőre nem voltam képes beszélni. Annyira ki voltam merülve és olyan beteg voltam, de meg a majomnak kézzelfogható gyöngédsége is annyira megviselt, hogy azonnal ágyba kellett feküdnöm. Két álló hétig nyomtam az ágyat.

A király és királyné, valamint az egész udvar nagy részvétellel voltak hozzám. Nem múlt el nap, hogy egészségem után ne tudakozódtak volna. A gonosz majom is elvette méltó bérét. Elfogták, agyon lötték és porrá égették. A hamvait szétszórták a világ minden tája felé. Azonkívül a király, irántam való tekintetből rendeletet bocsátott ki, amelynek értelmében soha többé majmot vagy hasonló állatot a palotában tartani nem volt szabad.

Amint felépültem, meglátogattam a királynét, hogy neki, mint illik, kegyes részvételért hálás köszönetemet kifejezzem. A királyné mosolyogva tudakolta, hogy s mint éreztem magam a háztető ormán, mikor a majom karjai közt evickéltem. Aztán meg, hogy miképpen tetszett a majom etetése és hogy a friss levegő oda-fenn nem fokozta-e az étvágyamat. Végre még azt is szeretne volna tudni, vajon mitévő lettem volna, ha ez a kaland otthon az én hazámban esett volna meg velem?

Ezek a tréfás kérdések nagyon sértettek. Büszkén felvettem a fejemet és nagy bátran kivágtam a következő választ: „Hazámban, fenséges asszonyom, nincsenek majmok és ha néha napján hoznak is egyet-egyet, akkor is csak ritkaságként mutogatják. Aztán meg ezek olyan kicsinyek, hogy egy tucattal is olyan könnyen végeznék, föltéve, hogy elég vakmerőek volnának, hogy megtámadjanak. – Egyébként – folyt belőlem szaporán a szó – ez a majom sem tudott volna hatalmába keríteni, ha hirtelen megjelenése annyira meg nem lepett volna, hogy csaknem elveszítettem az eszméletet. Bezzeg, jönne csak most! Karddal fogadnám. Egész életében megemlegetné, még ha tízszer akkora volna is, mint amilyen”. A királyné jóízűen nevetett kihívó, harcias fellépésemen és azokon a dacos szavakon, amelyeket az imént elszenvedett sértés megtorlásaként elmondani jónak láttam. Az egész udvar együtt nevetett a királynéval. Észrevettem, hogy bakot löttem. Mert csakugyan nevetséges voltam, mikor kötöttem az ebet a karóhoz, lévén szó olyan állatról, amely Ázsia legnagyobb elefántjánál is jóval nagyobb. Elhallgattam szégyenkezve és szépen elsompolyogtam.

Hősködésem ki-kitört belőlem és nagyon gyakran kacagásra készítette a bennszülötteket. Mondhatom, bőven kijutott a gúnyból és az élcelődésből.

Egyszer Glumdalklics-csal falura rándultunk. Utunk egy virányos rét mentén vitt bennünket. Egy keskeny ösvény előtt, amely keresztül hasította a rétet, kiszálltam a kocsiból horgászni és lepkét fogni. Megjegyzendő, hogy ezek a lepkék nemcsak szokatlanul nagyok, hanem egyszersmind rendkívül szépek is. Láttam olyant is, amelyiknek a kifeszített négy szárnya megütötte az egy és negyed métert és a színük leírhatatlan pompája csak úgy kápráztatta az ember szemét. Utamba esett egy kupac marhatrágya. „Átugrom, ha törik, ha szakad” gondoltam magamban, mert hát nem szerettem volna elszalasztani az alkalmat, hogy izomzatom erejének és ügyességemnek próbáját ne adjam. De a hiúság nyomában ott járt a bűnhődés! Több lépésnyi távolságból nekiiramodtam, ugrottam és... belepottyantam a rakás kellő közepébe. Térdig süppedtem a piszkos kásába; csakhogy éppen ki tudtam belőle vergődni. Glumdalklicsot majdnem felvetette a nevetés. Én persze

bosszankodtam és úgy röstelltem a dolgot, hogy szerettem volna leharapni a fejemet. Egy lakáj letisztított a zsebkendőjével, de azért a baleset nyoma ott maradt a ruhámon. Ez az esemény végkép megrontotta kedvemet. Leverten ültem vissza a kocsiba és egy kukkot sem szóltam az egész úton. Amint hazaértünk, az a kellemes meglepetés várákozott rám, hogy a király, királyné, az udvaroncok és udvarhölgyek, de még a szolganép is rajtam köszörülte az esztét. Kénytelen voltam néhány napra visszavonulni a skatulyába, mert semmiképpen sem bírtam elviselni ezt az örökös csipkedést meg csúfolódást.

De azért nem kell ám gondolni, hogy mindig csak a gúnyból és lenézésből járt ki a részem, mert nem egyszer barátaim és pártfogóim elismeréséből is kijutott. De nem csoda, mert akárhányszor valósággal ámulatba is ejtettem őket.

Egyszer a bizalmas reggeli fogadáskor a királyt épen a borbély keze ügyében találtam. Ahogy megláttam a borotvát, borsódzott a hátam. Félttem, hátha rajtam is kipróbálják. De amikor a borbély munkáját bevégezve, a félelmes szerszámot ismét belecsúsztatta a tokjába, nekibátorodtam és megkértem a hajművészt, engedjen át egy keveskét a levakart szappan-habból. Kívánságom teljesült. Erre kiszedtem a habból a király szakállának a maradványait és a szőröcskék közül kiválogattam vagy ötven, ujjnyi darabot. Kerestem azután egy darab elég kemény és szívós fát. Ezt zsebkésemmel megfaragtam és kisimítottam. Azután Glumdalklicstől igen finom varrótűt kértem és lehetőleg egyenletes távolságban lyukakat fúrtam a fába. Ezekbe a lyukakba a legnagyobb pontossággal beleillesztettem a meghegyezett szőröcskőket. Ily módon pompás kis fésűre tettem szert.

Művészetemnek eme figyelemreméltó termékét büszkén mutattam meg a királynénak és Glumdalklicsnek, akik nem is fukarkodtak az elismeréssel. Magasztalták leleményességemet, amely a hasznavehetetlen hulladékok ügyes értékesítésében ilyen fényesen megnyilatkozott.

Más alkalommal megkértem a királyné komornáját, gyűjtse össze számomra a királynénak fésülés közben kihullott haját és ne hányja tűzre, mint eddig. Mikor már meg volt a kellő mennyiség, elmentem az udvari asztaloshoz és rendeltem nála egy pár széket. Éppen olyanokat, mint aminők az én bútorzatomhoz tartoztak, de meghagytam, hogy azokat ne párnázza ki. A mester pontosan eljárt a dologban. Mikor azután elkészültek a székek, kivágtam az ülődeszkák belsejét, a meghagyott perembe pedig lyukakat fúrtam. Ezekbe belefűztem a királyné hajszálai közül a legvastagabbakat, szabályos fonadékot alkotva belőlük. Az ily módon készült igen csinos nádszékeket a királynénak átnyújtottam ajándékképpen.

Ő felsége ezt a csekély ajándékot nagy örömmel és leereszkedő köszönettel fogadta és íróasztalába zárta, ahonnan csak hébe-hóba vette elő. De akkor is csak nagy óvatossággal; és ilyenkor is csak mint valami csodálatos ritkaságot mutogatta.

A megmaradt hajszálakból pici, alig két méter hosszú erszényt készítettem, melynek a királyné arany névvonása szolgált díszül. Ezt a királyné kegyes engedelmeivel Glumdalklicsnek ajándékoztam. Ez a kedves kis műtárgy is méltó föltűnést keltett, bár csak játékszer volt és inkább piperéül szolgált, mert hát gyakorlati hasznát alig lehetett volna venni. Ne felejtjük el, hogy Brobdingnagban a legkisebb pénzdarabnak ötven centiméter az átmérője, amiért csak nagyon kis összeg fért az erszénybe.

A legnagyobb sikert azonban zenei tehetségem bemutatása alkalmával arattam.

A király nagy barátja volt a zenének és gyakran rendezett hangversenyeket, amelyeknek nekem is mindig jelen kellett lennem. Roppant nagy teremben szoktak ezek a hangversenyek lefolyni; el lehet képzelni, hogy minő hangosak lehettek. A zaj, melyet a vonós-, a fúvós- és egyéb hangszerek okoztak, olyan fülsiketítő volt, hogy mikor első ízben voltam jelen efféle hangversenyen, komolyan féltettem a dobhártyámat. Kicsi híja volt, hogy meg nem siketültem. Száz, egyszerre elsütött ágyúnak bömbölése nem rendítheti meg jobban az embert mint a királyi zenészek hangszereiből kiáramló hangöszön. A magam kárán okulva, később már a skatulyában vittem magam az előadóterembe. Itt lakóhelyemet a terem legtávolabbi zugába állíttattam. Becsuktam ajtót, ablakot, tetejébe még a függönyöket is lebecsátottam. Eme óvóintézkedésekkel sikerült a pokoli zajt némileg tompítani, úgy, hogy a zenét ezentúl már nem találtam oly kellemetlennek, és nem is fárasztott ki annyira, mint annakelőtte.

Glumdalklics szobájában állt egy hangszer, mely alakját és szerkezetét tekintve, európai zongorához hasonlított, nagyságra nézve persze jóval fölülmúlta. Hossza húsz méter, minden billentyűje pedig arasznyi széles volt. Ezen a hangszeren tanult Glumdalklics zongorázni. Zenetanára hetenkint kétszer oktatta.

Én is megtanultam gyermekkoromban úgy, ahogy valamicskét kalimpálni. Hirtelen az az ötletem támadt, hadd lássa jószágos uram, királyom, hogy mit tudok a muzsikából.

Az eszme életre való, de eléggé vakmerő is volt, ha meggondoljuk, hogy kinyújtott karokkal is mindössze nyolc billentyűt voltam képes átfogni. Ámde buzgalommal és kitartással könnyen átsiklottam minden nehézségen. Szabad óráimban megtanultam és begyakoroltam egy-egy könnyű táncdarabot. Rövid idő alatt annyira vittem, hogy bátran kérhettem nagyrangú vendégeimet, hogy hallgassák meg az előadást.

Következőkben foglalom össze, hogy minő előkészületeket tettem az előadásaimhoz: közvetlenül a zongora elé padot állíttattam. Ez a pad egy és egy harmad méterrel volt alacsonyabb, mint a billentyűzet, de azért elég széles volt, hogy rajta kényelmesen és veszedelem nélkül ide-oda ugrálhassak. Azután készítettem magamnak egy pár gombos végű husángot. Ezeket bevonattam egérbőrrel és elláttattam fogantyúkkal, hogy annál biztosabban forgathassam. Ezekkel a husángokkal vertem a billentyűket, amit pusztá kézzel alig bírtam volna megtenni.

Aztán meg ezekkel a botokkal messzebbre lehetett nyúlni, ami megkímélt a sok ide-oda ugrálástól. Az egérbőr buroknak az volt a célja, hogy a hangot lágyabbá tegye és a billentyűket megkímélje.

Így felkészülve fogadtam a hallgatóságot. Nagy erővel és ügyességgel doboltam a hangszeren. Szerencsésen végigjátszottam darabomat anélkül, hogy az ütemet csak egyszer is elvitettem volna. Amint befejeztem az előadást, mely erőmutatványnak is bátran beillett volna, csak úgy viharzott a tetszés. Különösen a királynénak tetszett a kalimpálásom.

Hízeglő szóval adózott ritka ügyességemnek. Pedig ugyancsak tökéletlen volt, amit nyújtottam, mert a dorongokat használva is mindössze csak tizenhat billentyűt voltam képes elérni. Így tehát csak a dallamra kellett szorítkoznom, míg a kíséretől egészen le kellett mondanom.

Hogy a zongora nagy terjedelme miatt mily fáradságos munkát kellett végezmem, igazán bajos elképzelni. Csak úgy csurgott rólam az izzadság, még a lélegzetem is elállott, mikor előadásomat befejeztem. Mi tűrés-tagadás, ez volt a legnehezebb munka, melyet valaha életemben végeztem. És csakis a hallgatóságnak osztatlan, viharos éljenzése volt képes némi kárpótlást nyújtani azért a nagy áldozatért, amelyet előadásommal a társaságnak hoztam.

VIII. Fejezet

Bár mennyire kellemes volt is aránylag brobdingnagi tartózkodásom, mégsem volt képes feledtetni velem a drága otthont. Nem múlt el nap, hogy szeretett nőmre, kedves gyermekeimre és hű barátaimra ne gondoltam volna. Vigasztalhatatlan lettem volna, felemésztett volna a szomorúság és a bánat, ha nem éltet az a remény, hogy még valaha viszontlátom az én édes hazámat. Hogy ebbeli reménységem mi módon valósul majd meg, arról persze nem volt sejtelmem. De nem hagyott el a jóságos Istenbe vetett bizalom. Hisz tudtam, hogy neki semmi sem lehetetlen, s hogy épp oly könnyen ki tud vezetni ebből az országból, mint ahogy ide vezérelt.

Európai hajó megjelenésére nem számíthattam. És ha minden valószínűség ellenére mégis ide találna vetődni, nem nagy hasznát láttam volna, mert a király szigorú parancsa értelmében a partokon netán mutatkozó bármiféle hajó azonnal elkobzandó. De ennek az intézkedésnek megvalósítására nem igen kínálkozott alkalom, mert az én hajómon kívül soha semmiféle hajó a brobdingnagi partokat meg nem közelítette. De ennek ellenére, nem mondtam le a reménységről. Azt súgta ösztönöm, hogy közeledik a szabadulás pillanata. Valami titkos kéjes érzet fogott el, valahányszor arra gondoltam, hogy talán nemsokára ismét hazám levegőjét szívhatom, ismét honfitársaim közt élhetek. Bár kegyence voltam mind a királynak, mind a királynénak, dédelgetett játékszere az egész udvarnak, bár mindig barátságosan, sőt szívesen bántak velem, hej azért mégis csak az volt egyet-

len és legfőbb óhajításom, hogy magamfajta emberek között lehessenek. Szerettem volna ismét oly utcákon és mezőkön sétálgatni, ahol nem fenyeget folyton az a veszedelem, hogy valami ügyetlen ember vagy állat eltapos, mint a nyomorult férget. Óh mennyire epedtem imádott hazám zöld erdői és hímes mezői után!

Érzetem nem csalt meg. Sokkal hamarabb menekültem brobdingnagi fogságomból, mint reméltem és sokkal csodálatosabb módon, mint gondoltam volna.

Két év eljárt azóta, hogy az óriások országába vetődtem. Egyszer a királyi pár elhatározta – szerencsémre – hogy ellátogat az ország belsejébe, De mert a hatalmas uraságok nem akartak tőlem megválni, kiadták a parancsot Glumdalklicsnek, hogy csatlakozzék hozzájuk, persze velem együtt. Tehát a már fentebb említett utazó-skatulyámba ültettek és megkezdődött a nagy utazás, amelynek folyamában viszontagságos életemnek újabb fordulójához értem.

Szobácskám az utóbbi időben tetemes javításon ment keresztül. Most már annyira tökéletes volt, hogy az utazás fáradalmai nem igen viseltek meg. Hogy a lökéseket kikerüljem, függőágyat tetettem a szobámba. Az ágy négy erős selyemzsinóron lógott alá a szoba tetejéről. Ebben himbálództam egész kényelemmel és a rázkódást oly kevésbé éreztem, hogy még akkor is nyugodtan bírtam aludni, mikor a szolgál kivette házikómat a kocsiból és lóháton, derekára kötve cipelte.

Hogy friss levegőben hiányt ne szenvedjek, dobozom tetejébe nyílást vágattam, melyet toló ajtóval lehetett tetszés szerint nyitni-zárni. Így hát elég jól gondoskodtak rólam. Nem is történt semmi bajom az úton, bár, én legalább úgy vélem, ropicant gyorsan utaztunk.

Egyelőre utazásunk célja, helyesebben első állomásunk egy királyi kéjlak volt, ott valahol Flanasnik város körül és csak harminckét kilométernyire a tengertől. Itt berendezkedtünk egy hónapi tartózkodásra. Kapóra jött ez nekem, de meg szegény Glumdalklicsnek is jól esett. Nekem csak a náthából jutott ki, de anyácskám, a szegény gyermek annyira el volt csigázva és olyan beteg volt hogy néhány napig ki se mozdult az ágyból.

Mikor már beteltem a kastély szépségével, fölébredt bennem a tenger után való vágyódás.

Beh szerettem volna ismét látni a véghetetlen vizet az ő teljes fenségében! Valami megmagyarázhatatlan belső ösztön azt súgta, hogy csupán a tenger hozhat menekülést, ha egyáltalában szó lehet a szabadulásról.

Hogy tehát megvalósíthassam ezt az óhajtást, betegebbnek tettem magam, mint amilyen valóban voltam, és példálóztam a királyné előtt, hogy a friss tengeri levegő igen jó hatással volna egészségemre. A jól kiesztelt bevezetés után előálltam azzal a kívánságommal, hogy engedjék meg, hogy kiránduljak a tenger partjára.

Kegyes úrnőm rögtön teljesítette a kérésemet. Azonnal előszólítottak egy apródot és megparancsolták neki, hogy vigyen engem a tenger partjára, de nagyon a

lelkére kötötték, hogy a legnagyobb körültekintéssel gondoskodják a biztonságomról.

Erre elbúcsúztam Glumdalklicstől.

Búcsúzásunknak csaknem az volt a látszata, hogy Glumdalklics tart tőle, hogy engem soha többé nem fog viszontlátni. Sehogy sem akart távozásomba beleszedelemnek ki nem teszem. Az apródot pedig halállal fenyegette, ha a szemét csak egy pillanatra is leveszi rólam. Mikor utoljára nyújtottam neki kezét, könnyekre fakadt és úgy viselkedett, mintha örökre búcsúznánk egymástól. Csak nagy nehezen tudtam tőle megválni. Apródom fogta a skatulyámat, derekára csatolta és nagy lassan ballagott velem a tenger partja felé.

Félóráig sétálhattunk, mikor célhoz értünk. Itt rászóltam a gyerekekre, hogy tegyen le. Az engedelmes fiú sietve teljesítette parancsomat. Erre kinyitottam az egyik ablakot és gondolatba merülve, vágyakozva tekintettem a nagy messzeségbe. Ott terült el előttem a véghetetlen tenger. Hullám hullámot ért. A víz tajtékozva, nagy robajjal vágódott a sziklafalaknak és habbá morzsolva hullott vissza a mögötte tátongó gödörbe. Elgondoltam, hogy ezek a hullámok milyen könnyen szállíthatnának engem vissza drága hazámba, ha a mindenható jóságos Isten is úgy akarná.

A hazám után való kiolthatatlan vágy, mely elmélkedés közben erőt vett rajtam, valósággal beteggé tett. Szükségét éreztem, hogy rövid időre magamra maradjak. Azért elküldtem apródomat azzal az ürüggyel, hogy kissé lepihenek függő ágyamban. Biztattam, hogy feledkezzenek kedvére s megígértem, hogy semmi szín alatt el nem távozom mindaddig, míg vissza nem jön értem.

Ez után a kijelentésem után az apródnak nem lehetett oka a nyugtalanságra. Végre is természetesnek találta, hogy a beteg nyugalomra vágyik és alvással akarja fájdalmát elzsibbasztani. Tehát nyugodalmas pihenést kívánt és távozott. Előbb azonban, hogy még a légvonattól is megóvjon, gondosan becsukta az ablaktáblákat, nagyobb biztosság kedvéért pedig még az ajtót is bereteszelte. Aztán nekiindult madárfészeket keresni, mert tudnivaló, Brobdingnagban a madártojás nyalánkságszámba ment s igen nagy volt az értéke. Egy darabig utána néztem; láttam, amint ott barangol a sziklák közt, azután behunytam a szememet és mély álomba merültem.

Vagy egy óráig alhattam már, mikor zaj vert fel az álmomból. Úgy, tetszett, mintha a skatulya tetején levő gyűrűt ráncigálnák. Éreztem, hogy valami láthatatlan erő felkap és óriási sebességgel tovaragad. A rázkódás, mely a szekrényt a felemelés következtében érte, akkora volt, hogy az egész alkotmány megrendült. Kis híja, hogy ki nem buktam a függőágyból. Mikor az első rázkódás elmúlt, úgy éreztem, mintha ringatnának, mintha valami nagy erő növekedő sebességgel sodorna tova. Sehogy sem tudtam elképzelni, hogy mi is történhetett velem. Azért hangosan

kiáltottam, hogy álljanak meg. De a parancsnak nem volt foganatja. Nem volt, aki meghallgassa.

Óvatosan fölálltam a függőágyban és kitekintettem az ablakon, de a kék égen és száguldó felhőkön kívül éppenséggel semmit sem láttam. Ezek azonban oly közel voltak hozzám, hogy kézzel is elérhettem volna őket. Mindez ideig semmiképpen sem tudtam a csudálatos repülés titkát kifürkészni. Hallottam azonban valami tompa csapkodást, ami nem lehetett más, mint valami nagy madár szárnyának a suhogása. Ezzel a szomorú felfedezéssel rögtön tudatára ébredtem az én veszedelmes és reménytelen helyzetemnek.

Egy sas ugyanis, amint megpillantotta skatulyámat és benne megszimatozott engem, lecsapott rá, csőrébe kapta a vasgyűrűt és fölszállt vele a magasba. Alighanem azzal a szándékkal, hogy amint prédájával elég biztos helyre ér, leejti majd a legközelebbi sziklára a házikómat. A kunyhó ízzé-porrá törik, azután nagyon könnyen lecsúsztat majd a torkán. Leírhatatlan kínokat szenvedtem, mert minden pillanatban el lehettem rá készülvé, hogy lezuhanok az iszonyú magasságból.

Kevéssel ezután még erősebb szárnycsattogást hallottam, de éreztem egyúttal, hogy házikóm aggasztó módon ingadozik. Hogy hevesen ide-oda ráncigálják; hol jobbra, hol meg balra; hol előre, hol meg hátrafelé húzogatják.

Visszafojtottam a lélegzetet, úgy füleltem. Mintha erős lökések idéznék elő a zajt, s mintha e lökések az engem tovaszállító sasnak szólnának. De azt is észrevettem, hogy bukom a felhőkből, függőleges irányban, folyton sebesedő mozgással. Utoljára már oly szédítő gyorsasággal, hogy a lélegzetem is elállt. A rettenetes esés iszonyú csattanással végződött. Ezt oly kábító loccsanás követte, hogy úgy éreztem magam, mintha a Niagara zuhatag szakadt volna a nyakamba. Ettől fogva az esés sebessége csökkent ugyan, de ehelyett mindinkább elhomályosodott körülem a világ, míg végre koromszínű éj borult rám. Semmi kétség, beleestem a tengerbe. Amint ezt észrevettem, újból magamhoz tértem. A reménységnek egy gyöngye szikrája villant fel kételkedő lelkemben. Reménységem még nőtt mikor házikóm ismét felemelkedett és ismét nappali fény váltotta fel az egyiptomi sötétséget. Végre tehát a tenger felszínén voltam. Úgy találtam, hogy skatulyám mintegy másfél méternyire merül bele a vízbe. Ezt részint saját testemnek, részint a poggyásznak, de leginkább a sarokvasaknak és vaspántoknak a súlya okozta. Egészen véne, lakóházam nagyon jól bevált járóműnek. A vaslemezek, amelyek alul vastagabbak és azért súlyosabbak is voltak, mint felül, szépen egyensúlyban tartották. Ezeknek köszönöm különben azt is, hogy skatulyám lezuhanásán ezer meg ezer szilánkra nem robbant szét, mikor beleütődött a víznek a felületébe. Lakásom, melyet a véletlen hajónak avatott fel, szerencsére oly rendkívüli pontossággal volt megszerkesztve, alkotó részei olyan szorosan illeszkedtek egymásba, hogy csak nagyon kevés víz juthatott bele a házikómba. Még az ajtók és ablakok is teljes sikerrel állottak ellen a víz nyomásának, amit főleg annak tulajdonítok, hogy nem jártak sarkokban, hanem rovatékokban kellett őket föl és alá tolni.

Mindezeket az észleleteket összevetve, arra a meggyőződésre jutottam, hogy egyelőre biztonságban vagyok. Kibújtam tehát a függőágyból és mindjárt hozzá-láttam a munkához. Kinyitottam a szobám tetején levő tolóajtót. Szabad utat engedtem a friss levegőnek, mert olyan füledt és dohos volt az a kalitkámban, hogy majd megfulladtam.

Gyönyörűséggel szívtam magamba az üdítő tengeri levegőt, azután leültem és meghánytam-vetettem nem éppen irigylésre méltó helyzetemet.

Fájdalmas érzés fogott el, mikor hű gondo-zómra, az én kedves anyácskámra, Glumdalklicsra gondoltam, akitől egy rövid pillanat elválasztott mindörökre. A magam nyomorúságát nem vettem annyira szívemre, mint az ő bánatát, melyet miattam fog érezni; könnyeit, melyeket értem ontani fog, ha az apród nélkülém érkezik majd vissza.

Attól tartottam, hogy el kell majd hagynia a királyi palotát; hogy vissza kell majd térnie a szülői házba, ahol majd folytathatja apja majorjában azt az egyhangú életet, amelyből kiemelte a kedvező véletlen. De jobban meggondolva a dolgot, vigasztalt az a tudat, hogy anyácskám, ép úgy mint édes magam, mindig kedven-ce volt a királynénak. Ki tudja, nem nevezik-e ki udvarhölgynek vagy nem választ-ja-e meg a királyné társalkodónőnek? Akkor azután nyugodt lehet a jövője miatt.

Anyácskám sorsa iránt lassacskán megnyugodván, megint a magam ügyeivel foglalkoztam. Be kellett látnom, hogy aligha volt még utazó oly kényes helyzet-ben, mint én ebben a pillanatban. Minden perc végső pusztulással fenyegette furcsa hajócskámat s akkor, Isten veled szép világ! múlhatatlanul a hullámok közt lelem halálomat. Egyetlen szélroham elég, hogy gyöngye házikómat felborítsa; tán egyetlen hullám elég erős, hogy feneketlen mélységbe sodorja. Evező és kor-mány híjában még csak el sem kerülhetem a netán útba eső szirteket, melyek vajmi könnyen betörnék az ablakokat. Pedig egyetlen lék gyógyíthatatlan sebet ütne a hajón. Így is közel jár a csodához, hogy a víz már eddig is be nem zúzta az ablakok üvegét. Valószínű, hogy az előttük levő rácsozat védte őket és velük együtt megvédett engem is a már-már kikerülhetetlennek látszó végső veszedelemtől. Tenger bajomhoz újabb, lehetőleg még nagyobb baj járult. A víz ugyanis több helyen kezdett beszivárogni a házikómba. Hozzá kellett tehát látnom a rések betöméséhez. Mikor ezt elvégeztem és magamat erről az oldalról közvetlen veszedelem ellen eléggé biztosítottam, az volt a törekvésem, hogy valami úton-módon kijussak a házikó tetejére. Innen szabad kilátás nyílt volna a sík tengerre és a történetesen erre vitorlázó hajót könnyen észre vehettem volna. De meg künn a szabad ég alatt a friss levegőn könnyebben elviselhettem volna kétség-beejtő sorsomat, mint abban a sötét és romlott levegővel telt ketrecben. Minden erőlködésnek kudarc volt a vége. Egymás tetejébe raktam valamennyi asztalt és széket. Hiába. Nem voltam képes a nyílásig feljutni.

Minél többet gondolkoztam helyzetemen, mentül inkább meghánytam-vetettem a szabadulás minden eshetőségét, annál inkább csökkent reménységem. Feltéve, hogy szél és hullám megkímélnek, hogy a törékeny hajócska elkerüli a szirteket,

de hogy meneküljek az irtózatos éhenhalástól, mely ijesztő rém gyanánt kerülgett és amelynek múlhatatlanul áldozatul esem, ha sokáig késik a segedelem. Kifogytam már a vízből, a kenyérből és minden egyéb eleségből. Hiszen ilyen meglepetésre semmiképpen sem lehettem elkészülve.

Ezek voltak a kilátások. Sorsom éppenséggel nem volt irigyelni való. Akárhány ember ilyen viszonyok közt kétségbe esett volna; ámde engem nem hagyott el a bátorság meg a reménység. Rendületlenül bíztam a jóságos Istenben. Hisz ki ne tudná, hogy az ő segítsége rendszeren ott jár a fenyegető veszedelem nyomában. Számtalanszor nyílt alkalmam ennek az állításnak az igazságáról meggyőződni.

Emlékezzünk csak vissza, hogy a házikónak abba a falába, ahol nem volt ablak, kampók voltak beleverve. Ezeken szokták keresztül húzni azokat a szíjakat, amelyek segítségével Glumdalklics vagy valamelyik szolga a szekrényt övéhez csatolta. Négy órája már, hogy ide-odadobált a tenger, mikor a kampók körül eleinte kapargálást, utóbb nyikorgó zajt hallottam. Úgy rémlett, mintha valami láthatatlan erő vonszolná skatulyámat. Megerősödtem ebben a feltevésemben, mikor az időnkint meg-megújuló rángatást éreztem. A hajócska oldalt dűlt, a hullámok az ablakok fölé kerültek és lakásom egészen elsötétült.

Bár ezeknek a tapasztalatoknak sehogy sem tudtam magyarázatát adni, mégis a közelgő szabadulás hírnökeinek tekintettem őket és elkezdtem torkom szakadtából segítségért kiáltani. Kézzelemmel vertem, rugdostam a falakat, mert mindenképpen életjelt akartam magamról adni és értésükre akartam adni a netán jelenlevő embereknek, hogy élőlény van a ládában. Végre zsebkendőmet odakötöttem egy botnak a végébe, kidugtam a tető nyílásán és mint valami vészjelzt ide-odalóbáltam.

Kiabálásomra és dörömbölésemre nem kaptam választ. Úgy látszik, vészjeletem sem látták meg. De mert a jármű pillanatról pillanatra gyorsuló sebességgel haladt tovább, még most sem tettem le teljesen a reményről.

Utazhattam így vagy egy óráig, anélkül, hogy közben valami figyelemreméltó történt volna. Az egész idő alatt nyugton maradtam és csendes megadással néztem a kétes jövő elé. Egyszerre azonban jároművem neki ütődött valami kemény tárgynak, nagyot reccsent és erősen ingadozva visszalökődött. Azt hittem, hogy szirtbe ütközött és már Istennek ajánlottam lelkemet. Rögtön rá zajt hallottam a fejem fölött. Úgy tetszett, mint ha kötelet húztak volna keresztül a skatulya gyűrűjén és mintha a hajót jó magasra emelgetnék. Semmi kétség, gondoltam magamban, itt emberi kéz játszik bele a dologba. Azért újból kiabálásba fogtam, újból kidugtam a vészjelző zászlót. Kétségbeesetten integettem vele és egészen rekedté kiabáltam magamat.

Végre a sok kiabálásra megjött a várva-várt válasz. Háromszoros erős „Éljen!” kiáltás rezegtette meg a levegőt. A menekülés édes érzete könnyekre indított. Boldogságomnak nem volt határa. Legforróbb vágyam teljesült. Ismét emberek

közt vagyok, és ajakam a túlradó érzelmek hatása alatt hálaadó imádságot rebegett.

Csak annak lehet tiszta fogalma arról a megindulásról, amely rajtam erőt vett, aki az enyémhez hasonló bajból menekült; csak az méltányolhatja érdeme szerint a bennem háborgó érzelmek heves forrongását.

Fejem fölött nehéz léptek dübörgése hallatszott. Azután megszólalt egy erős férfihang angol nyelven: „Van-e itt valaki a szekrényben? Ha van, hát szóljon!” Esethöz kértem az idegeneket, ne késsenek a segítségemre. Értésükre adtam, hogy angol vagyok és hogy balszerencse sodort ebbe a szálszálraméltó helyzetbe. Kívülről újból megszólalt a hang: „Ne féljen, az ön járóműve oda van már erősítve a hajóhoz. Egyszeribe megjön a hajóács, majd a ládába lyukat fűrészel s ön kibújhat a ketrecből.”

„Ugyan ne teketóriázzatok annyit! – felelém – az idő drága, ne vesztegessük hiába az időt! Nem kell ide hajóács, nem kell fűrész. Dugja valamelyik az ujját abba a gyűrűbe, amelyik ott van a házikó fedelén, emelje ki a vízből és vigye a kapitány szobájába. Ott majd magamtól is kimászom.”

Alig fejeztem be mondókámat, tisztán hallottam hogy az emberek nevetnek és egy-egy észrevételükből azt sejtettem, hogy bolondnak tartanak. Közben megérkezett az ács s lyukat fűrészelt a ládába. A nyílás elég nagy volt, hogy keresztül bújhassak rajta. Azután leeresztették a kötélletrát. Pár perc múlva már ott állottam egy angol háromárbcos fedélzetén, igaz, hogy halálra fáradva és ugyancsak nyomorúságos állapotban.

IX. Fejezet

Csodálkozással tekintetem körül. Olyannak tűnt fel a környezetem, mintha megfordított messzelátóval nézném. Az óriási méretekhez szokott szem mindent oly parányinak látott. A hajó népe összesereglett körülöm és kérdésekkel ostromolt, de csepp kedvem sem volt a sok kérdésre megfelelni. Úgy éreztem magam, mintha súlyos álom nehezednék rám és mintha ismét valami törpe nép közé keveredtem volna. Fejem szédült, minden tagom reszketett. Semmiképpen sem tudtam magamhoz térni. Csak arra az egyre emlékezem, hogy a hajó kapitánya, Wilkott Tamás úr, egy derék becsületes yorkshirei férfiú, odalépett hozzám és velem barátságosan kezet szorított. De mikor észrevette, hogy engem már-már környéke az ájulás, rögtön kiadta a parancsot, hogy lehető kíméllettel szállítsanak a szobájába. Itt megkínált étellel, mindenféle frissítővel. Belém erőszakolt egy pohár bort, végül ágyba fektetett, hogy jól aludjam és kipihenjem a kiállott fáradságokat és szenvedéseket.

De mielőtt álomra hajtottam volna fejemet, a derék ember figyelmébe ajánlottam eddigi tanyámat. Tudtára adtam, hogy egy függőágy, szekrények, asztalok, szé-

kek és egyéb bútorok vannak benne, hogy a falazat selyem szövettel van bevonva és hogy az egész belülről köröskörül ki van párnázva. Nagyon lekötelezne, mondtam, ha a ládát azonnal a szobájába hozatná. A jó ember bámulatában rajtam feledte a tekintetét. Azt gondolhatta, hogy a kiállott sok kín és szenvedés elvette az eszemet. Nem is vehettem tőle rossz néven. De azért megsajnált és megnyugtatómra megígérte, hogy nyomban intézkedik. Magamra hagyott; elment ígéretét beváltani. A dolog hamarosan elintéződött. Néhány matrózt leküldött a szobámba, akik felhozták a fedélzetre minden bútoromat, úgyszintén skatulyámból a megmaradt hasznavehető deszkákat. A többi átengedték a hullámoknak.

Jószágom méltó bámulatot keltett és nagyon felcsigázta a kapitánynak és matróznak kíváncsiságát. De bárhogy törték is a fejüket, sehogy sem tudtak eligazodni, hogy voltaképpen hányadán vannak velem.

Eközben az igazak álmát aludtam. Néhány órai egészséges alvás után, nyolc óra tájban – mintegy újjá születve – felébredtem.

A kapitány ott ült az ágyam szélén. Nyájasan tudakolta, hogy-mint vagyok és mikor látta, hogy már eléggé összeszedtem magam, meghítt vacsorára. Derekasan hozzá láttam, jóízűt ettem-ittam és minden elfogultság nélkül beszélgettem a kapitánnyal. Beszélgetés közben megkérdeztem, hogy mi módon sikerült neki engem a veszedelmes helyzetből kiszabadítani.

Hát biz az – mondá – nagyon egyszerű. Éppen dél volt. Szétnéztem a messzelátóval, egyszerre csak megpillantottam az ön furcsa járóművét, melyet a nagy távolság miatt kezdetben vitorlának néztem. Kétszersültem már fogytán volt. Szerettem volna új készletet beszerezni és a vélt hajó nem nagyon esett ki az utam irányából. Megparancsoltam a kormányosnak, hogy tartson a feltűnt járómű felé. Mikor közelebb értem, észrevettem ugyan, hogy tévedtem, de azért mégis kíváncsi voltam megtudni, hogy mi is az, ami bal útra vezetett. Kiküldtem egy csolnakot, hadd bizonyosodjék meg a dologról. A csolnak visszatért és embereim megrémülve mesélték, hogy az se nem hajó, se nem más szokásos járómű, hanem deszkákból összetákolts ház. Kinevettem őket. Természetesen nem adtam hitelt a meséjüknek és magam szálltam a csolnakba; hadd lássam a magam szemével, hogy hát miben is áll a dolog. Többször körülhajóztam hajlékát, észrevettem rajta a vasrácsos ablakokat. A vaskampók is szemembe tűntek. Megparancsoltam, hogy az emberek kössék az istrángokat a kampóhoz és vontassák ezt a nem tudom micsodát a hajónkhoz. Bántott a kíváncsiság, vajon mit is rejteget annak az izének a belseje. Amint a hajóhoz ért a láda, a tetején levő gyűrűhöz kötelet erősítettem. Felvonszoltuk a zsákmányt a fedélzetre; azaz, hogy csak akartuk felvonszolni, mert a láda olyan nehéz volt, hogy nem bírtunk vele. Végre megpillantottuk a vészjelzőt és meghallottuk az ön kiabálását. Erre intézkedtünk, hogy kiszabadítsuk.

Nagy figyelemmel hallgattam a kapitány elbeszélését. Mikor elhallgatott, megkockáztattam azt a kérdést, hogy nem látott-e ő vagy emberei közül valamelyik két igen nagy madarat abban az időben, mikor az én házikómat fölfedezték.

– Csakugyan, – felelé, – említette az egyik matróz, hogy látott három sast északnak repülni, de ezek csak olyanok lehettek, mint más sasok, különben több szó esett volna róluk.

Meg voltam róla győződve, hogy a látott madarak ugyanazok voltak, amelyek engem Brobdingnagból elragadtak; mert közönséges sasok sohasem lettek volna képesek skatulyámat olyan messze elhurcolni. Még csak fel sem tudták volna emelni. Hogy a matróz közönséges nagyságúaknak nézte őket, annak a roppant nagy távolság a magyarázata. De azért jónak láttam semmit sem szólni. Megkérdeztem még a kapitányt, vajon mekkora távolságra lehetünk a szárazföldtől.

– Számításom szerint, – válaszolt, – legkevesebb nyolcszáz kilométernyire vagyunk a szárazföldtől.

Váltig erősítgettem, hogy az országot, ahonnan jövök, a tengerbeesés előtt két órával hagytam el. Kétségtelen, hogy a kapitány téved.

Ez a nyilatkozat derűtségre hangolta a kapitányt, és még megerősödött abban a hitben, hogy egy kis hiba esett az eszemben. Ezt szépen körülcifrázva, de azért mégis elég világosan, értésemre is adta, mikor ezeket a szavakat intézte hozzám: „Kedves barátom, nem érzi szükségét, hogy ismét megpihenjen egy kissé? Úgy látszik, a sok kemény megpróbáltatás, amelyen átesett, némileg megbillentette elméje egyensúlyát. Egy pár órai alvás ismét helyreállítaná.”

– Éppenséggel nem, – volt a válaszom. – Elmém teljesen ép, és az ön kellemes társasága, valamint érdekes elbeszélése egészen felvidített. Csevegjünk inkább még pár óráig, ha nincsen ellenére. Talán elbeszélhetné, mi minden történt szép hazánkban. Már két éve, hogy nem hallottam hírt róla.

A kapitány elkomorodott. Fürkésző tekintetét vetve rám, így szólt: „Ne vegye rossz néven, ha most már igazán hiszem, hogy a sok szenvedés kissé meghibbantotta az elméjét. Ami pedig sajtószzerű helyzetét illeti, erre is meg van a magam nézete. Azt tartom, hogy ön alighanem rossz fát tett a tűzre. Nagy bűn terhelheti a lelkét, – és jól megnyomta a szót – önt bizonyosan halálra akarták éheztetni ebben a szekrényben. Úgy-e hogy kitaláltam? No de soh'se búsuljon. Tárja ki előttem a szívét. Szavamra, nem vonom felelősségre és távol legyen tőlem, hogy önt visszatartsam hajómon, bármi legyen is, amit elkövetett. Megígérem, azonnal, amint az útba eső első tengeri kikötőbe érünk, partra szállítom. De megkívánom, hogy előbb őszinte vallomással könnyítsen a lelkén. Engem nem lehet hazudozással falnak állítani. Furcsa beszéde, zavart tekintete, egész magatartása mind, mind igazolja, hogy ön irányában táplált gyűlöletet.”

A kapitány beszédének hallatára azt gondoltam, hogy legokosabb, ha körülményesen és az igazsághoz híven elbeszélésem neki összes élményeimet. Kértem tehát, hogy hallgasson meg figyelemmel.

Nyíltan, keresetlen szavakban elmondtam mindent, ami velem Angolországból való elutazásom óta történt. Hajszálnyira sem tértem le az igazság ösvényéről. De minek is? Hiszen nem vethetett szememre senki semmit. Arra pedig éppen nem volt szükség, hogy a valóság hatását holmi költött eseményekkel fokozzam. Jól átgondolt és folyékonyan elmondott elbeszélésem, de még inkább a leplezetlen valónak meggyőző ereje eloszlatták a kapitány gyanúját. Csakhamar belátta, hogy szavamban feltétlenül meg lehet bízni és hogy éppenséggel nem vagyok sem eszelős, sem őrült. Az egyszerű és őszinte szavak, melyek sohasem tévesztik el a hatást a becsületes és erkölcsös lelkekre, a kapitányt is teljesen meghódították. Hogy így volt, eléggé elárulta megváltozott magatartása és nyájas tekintete. De hogy minden kételyét eloszlassam, megkértem, hozassa szobájába a szekrényeimet. A zsebemből elővettem a kulcsokat és a kapitány jelenlétében egymásután kizártam őket.

– Íme uram, – mondám, – ezt a fésűt ő felsége, a brobdingnagi király szakállának csonkaiból a magam kezével készítettem. Eme másik meg arra való, hogy szakállam kifésűljem vele. Ennek a fogai a királyné egyik körmének szeletjébe vannak beleillesztve. Itt látja egész gyűjteményét a tűknek, melyek közül a legfinomabb harminc centiméter hosszú; a legnagyobbak több mint egy méter a hossza. Itt láthatja fullánkjaikat azoknak a darazsaknak, melyek engem egykor fenyegettek. Itt a királyné hajából néhány fűt. Itt egy aranygyűrű, mellyel engem ő felsége egy alkalommal különös jóindulatának jeléül kitüntetett, és amelyet, miután lehúzta kis ujjáról, mint nyakra való kanyarított a nyakamba. Felajánlom önnek szíves barátsága viszonzásául. Íme ez a tyúkszem, melyet egy udvarhölgy lába ujjából sajátkezűleg vágtam ki. Tessék jól megnézni, nem közönséges tyúkszem. Olyan, mint a pogácsaalma és keményebb a bivaly szarvánál. Végre tessék tudomásul venni, hogy nadrágom egyetlen egérnek a gereznájából készült. Reményilem, hogy ennyi bizonyíték meggyőzi önt arról, hogy nemcsak hogy igazat mondok, hanem hogy eszemben sem esett semmi hiba.

Elhallgattam. A kapitány kezét nyújtott és bocsánatot kért, hogy oly megbecstelelítő gyanúval illetett. Egyúttal visszaadta aranygyűrűmet, melyet neki ajándékképpen felajánlottam. Dehogy tudtam volna rávenni, hogy a csekélységet tisztelem és hálám zálogául elfogadja és megtartsa. Be kellett érnem azzal, hogy elfogadta egy szolgának a fogát. De ezt is csak hosszas unszólásra volt hajlandó elfogadni. Tüzetesen szemügyre vette és bekebelezte a ritkaságok gyűjteményébe.

Ez a fog Glumdalklics egyik szolgájától származott. Az ügyetlen fogorvos tévedésből húzta ki.

Mindjárt lefoglaltam, mert teljesen ép és hibátlan volt. Hosszúsága harmincöt centiméter, átmérője pedig nyolc centiméter volt.

Egyszerű, de azért mégis érdekes elbeszélésem annyira megtetszett a kapitánynak, hogy a leghízelgőbb szavakkal biztatott, írjam meg otthon haladéktalanul kalandjaim történetét. Természetesen szabadkoztam. Ki sem fogtam az ellenvetésekből. Nevezetesen: hogy nagyon közönséges dolgokról tudnék csak beszámolni; hogy nem vagyok jártas a könyvírás mesterségében; továbbá, hogy tartok tőle, hogy kigúnyolnak és attól, hogy nem adnak majd hitelt a szavamnak. Később azonban mégis csak engedtem a kísértésnek és leírtam élményeimet, abban a formában, ahogy most közkézen forognak.

Amint most szent volt köztünk a béke, a kapitány csodálkozott azon, hogy szokatlanul hangosan beszélek.

– A brobdingnagi uraságok, – mondta –, úgy látszik egytől-egyig siketek voltak.

Korántsem – válaszolám – de vegye figyelembe kapitány úr, hogy nekem abban a csodálatos országban, ha valakivel beszélni akartam, éppen úgy kellett kiabálnom, mintha Angliában magas toronyból akarnék valamelyik ismerőssémmel beszélgetni. Azért beszélek ilyen hangosan. Lassacskán hozzá szoktam, végre úgy ordítottam, mint valami kikiáltó. Érzem, sok fáradságba fog még kerülni, míg majd leteszek erről a rossz szokásról.

A kapitány nevetve bólintott a fejével, én pedig folytatám:

– Különben meg kell vallanom kedves barátom, hogy nagyon megütköztem az ön beszédjén, mikor először szólt hozzám. Gyöngé suttogásnak véltem, bár nem tagadom, hogy minden szavát tisztán megértettem. Hát még mikor a fedélzetre léptem és megpillantottam azokat az apró emberkéket, akik körülvetek. Mikor gondolatban összemértem őket a brobdingnagi lakosokkal, azt gondoltam, hogy nyomorult törpék társaságába keveredtem. És higgye meg, hogy, bár kétségbeejtő volt a helyzet, amelyből az imént menekültem, alig bírtam visszafojtani a nevetést.

Nyomban észrevettem, hogy nagyon is elvettem a súlykot. Különösen utolsó észrevételemet határozott baklövésnek kell minősítenem. Azért gyorsan hozzátettem, hogy:

– Ne vegye ezt sértésnek, kedves uram! Ha megfontolja, hogy Brobdingnagban szemem hozzá volt szokva a rendkívüli méretekhez, mindjárt nem fogja a dolgot oly feltűnőnek találni. Hiszen édes magammal is úgy voltam. Még a tükörbe se nézhettem anélkül, hogy el ne szomorított volna a magam jelentéktelen volta; annyira véznának és nyomorultnak tűntem fel magam előtt.

– Most már bevallom, Gulliver úr – felelt a kapitány – nekem már kezdetben föltűnt, hogy mikor asztalnál ültünk, ön mintegy csodálkozva néz mindent és hogy nem ritkán csak nagy erőltetéssel tudja visszafojtani a nevetést, mely már ott játszódott az ajka körül. Nemcsak különösnek találtam az ön viselkedését, de mindinkább meg is erősödött bennem a hit, hogy ön az elméjében kissé meg van zavarodva.

– Mi tűrés-tagadás, sokszor nehezemre esett, hogy el ne nevessem magamat – mondtam. – Még most is alig tudok ellenállni a nevetésnek, mikor látom az önök sok csecsebecsését. Ezeket a tálacskákat, tányérkákat, ezeket a parányi késeket és villákat, a dióhéjnyi poharakat és serlegeket, az apró cipőcskákat, sonkácskákat, amelyekből hármát-négyet lehetne egy harapásra bekapni.

Ilyenformán tettem gúnyos bírálatom tárgyává a kapitány egész háztartását. Ezek a kedélyes tréfák jó kedvre derítették a kapitányt. Ő is nagyokat nevetett. Mikor már-már az elefántból is egeret csináltam, egészen megfeledeztem róla, hogy a királyné számomra parányi kis evőkészletet csináltatott. Még mindig a brobdingnagi környezetem hatása alatt álltam. Eszem járása az ottani viszonyokhoz igazodott. Olyannyira, hogy nem is gondoltam a magam kicsiny voltára, mint ahogy a legtöbb ember nem gondol a maga hibájára, és magamat, midőn megint visszakérültem a magamfajta emberek közé, valóságos brobdingnagi óriásnak képzeltem.

A kapitány ki akart nagyzási hóbortomból ábrándítani és így szólt: „Önnek is, mint a közmondás mondja, nagyobb a szeme, mint a hasa. Én úgy találom, hogy önnek sincs valami óriási étvágya, pedig eléggé izgalmas volt az utazása és ugyan-csak jó ideig koplalt. Nem adnám egy vak lóért, ha láthattam volna, mint viszi az a bizonyos sas önt házastul és hogy pottyantja a legalkalmasabb pillanatban a tengerbe.”

A kapitány jóízűt nevetett, szinte kicsordult a könnye. Óvakodtam jó kedvét oktan érzékenykedéssel megrontani. Örültem, hogy sikerült részvételét és pártfogását kiérdemelnem és eszem ágában sem volt ezeket az előnyöket kihívó feleletekkel kockára tenni.

Mikor barátom a tengerből kihalászott, éppen hazatérőben volt Tongkingből. Hajója akkor a szélesség huszonegyedik, a hosszúság száznegyvenharmadik foka alatt időzött; akarata ellenére, mert a tartós szélviharok szeszélye sodorta oda.

Két nappal később, hogy a fedélzetre kerültem, bele jutottunk a passzátszelek irányába. Nyolc kilométernyire dél felé vitorláztunk és kikötöttünk Új-Hollandiában. Azután nyugat-dél-nyugat felé vettük utunkat és megkerültük a Jóreménység fokát. További utunk szerencsés volt. Semmiféle baleset nem zavarta jó kedvünket és azt a szíves viszonyt, mely útközben köztünk kifejlődött.

A kapitány több helyen kikötött, s mindannyiszor meghítt, szálljak vele partra. De a magam kárán okulva, feltettem magamban, hogy pillanatra sem hagyom el a hajót mindaddig, amíg csak Angliába nem érünk és hazai partra nem szállhatok.

Kilenc havi utazás után végre láttam, mint tűnnek föl a tengerből a messze távolban hazám krétasziklái. Elragadott a látvány és ujjongtam örömben. Mindkét karomat kinyújtottam a part felé, mintha meg akarnám ölelni. Csak az tudja megérteni, hogy mit éreztem, mikor szülőföldemet megpillantottam, aki úgy mint én, hosszú ideig volt távol hazájától és aki a visszatérésnek legkisebb reményétől is

meg volt fosztva. A szívemben tomboló érzelem könnyet fakasztott a szememben.

1706. június hó 3-án horgonyt vetettünk. A kapitány látta nyugtalanságomat. Olyan előzékeny volt, hogy rögtön vízre bocsátatott egy csolnakot, melynek az volt feladata, hogy engem partra szállítson. Hálás szavakkal köszöntem meg vendégszerető gazdám szívességét és szeretetreméltóságát. Foglalónak följárlottam összes cók-mókomat, amíg a szállításomért járó árt meg tudom majd fizetni. De a kapitány nagylelkűen visszautasította ajánlatomat. – A fizetésről még csak hallani sem akart. Azt mondta, hogy a neki járó fizetség kellemes társasággal teljesen ki van egyenlítve. Nem is zaklattam tovább, megöleltem és elbúcsúztam tőle. Búcsúzáskor lelkére kötöttem, hogy mihamarabb tisztelje meg házamat látogatásával. Azon az öt shillingen, melyeket szintén jóakaró barátom kölcsönzött, lovat és vezetőt béreltem és azután jókedvűen poroszkáltam kedve-seim otthona felé.

Mikor a városba értem és megláttam itt a házakat, utcákat, az embereket, állatokat és fákat, egészen komolyan azt hittem, hogy megint Liliputban vagyok. Ez a gondolat üldözött szüntelen, nem tudtam tőle menekülni. Mindig féltem, hogy eltaposom ezeket az emberkéket, akik körülöm botorkálnak, vagy hogy egyéb kárt teszek bennük. Néha ijedtemben nagyot kiáltottam és nyersen rájuk szóltam, hogy miért nem térnek ki az utamból. De ennek majd hogy meg nem adtam az árát. Kevés híja volt, hogy alaposan el nem páholtak. Nem is szólok a szidalmakról, amelyeket ugyancsak pazarul zúdítottak felém. Haza érve, nem találtam rá az ajtóra, szolgámnak kellett oda vezetni.

Mikor átléptem a küszöböt, meghajoltam, mert attól tartottam, hogy beleütöm a fejemet a szemöldökhéába.

Szegény feleségem felém szaladt; hol sírt, hol meg nevetett. Nyakamba akart borulni, hogy megöleljen, én azonban lehajoltam egész a térdéig, mert azt gondoltam, hogy különben nem éri el az ajkamat.

Lánykám, egy nyolc éves kedves gyermek, térdén állva kérte az atyai áldást. Eleinte nem is vettem észre, de mikor ráesett a tekintetem, fölemeltem és a tenyeremre akartam ültetni, úgy mint azt ennekelőtte Glumdalklics és mások Brobdingnagban velem megtették.

Feleségem és gyermekem nyilván bolondnak tartottak. Pedig az én különös magamviselését egyes-egyedül a megszokásnak kellett betudni. Hiszen hosszú ideig csak húsz méternél magasabb emberekkel volt dolgom. Ez magyarázza meg azt is, hogy mindig hosszúra nyúlt nyakkal, hátraszegett fejjel és az égnek meresztett szemmel jártam-keltem. Földieimre, családomra és cselédségemre csakúgy fölülről néztem alá, mintha én óriás, ők pedig mindannyian törpék volnának. Feleségemre ráfogtam, hogy fukar lett, hogy még a legszükségesebb táplálékot is megvonja magától és gyermekeitől, hogy úgy összeszáradtak, mint az aszalt szilva.

Ezeknek és hasonló beszédeknek, valamint egész hóbotos és csudálatos magamtartásának az lett a következménye, hogy szülővárosomban komolyan híre ment, hogy megőrültem. Sok időmbe és nagy fáradságomba került, míg meg tudtam győzni az embereket, hogy eszemnek nincsen semmi hibája. Csak amikor mindenkinek elmondottam valamennyi kalandomat, és szavam igaz voltát a magammal hozott kincsekkel is be tudtam bizonyítani, csak akkor kezdtek megint számottevő embernek nézni. Ezentúl sok furcsa szokásomat és feltűnő különködésemet a kiállott sok szenvedésnek tudták be az emberek. Azokat a hibákat pedig, amelyekkel a társadalmi szokásokkal ellenkezésbe jutottam, legfeljebb csak ártatlan mosolyra méltatták.

Feleségem, szenvedéseim és utazásaim történetének hallgatása közben hol re-megett, hol meg sírt; hol sóhajtott, hol meg nevetett. Szegényke ünnepélyesen megfogadta, hogy soha többé bele nem egyezik abba, hogy valaha még hajóra szálljak és tengeri útra keljek. Bőven rászolgáltunk, hogy ezentúl zavartalanul s gondtalanul élvezhessük az élet örömeit.

.oOo.